

Postow Arwodh dhe

David Matthew (Tas Lowen)

'Os ta didhuwydh po agnostek? Mes yma dhis gogrys a vosva Duw wosa puptra? Esos ta ow hwilas nebes postow arwodh hag a wrello dha idya y'th hwithrans spyrysel? My re skrifys hemma ragos.'

Postow Arwodh dhe Dhuw

3a Dyllans (1a Dyllans Kernewek)

David Matthew (Tas Lowen)

Gwirbryntyans © 2019 David Matthew
2a Dyllans 2022
3a Dyllans 2024
1a Dyllans Kernewek 2024, selys war an 3a Dyllans Sowsnek

Y hwithir pub gwir. Ny yllir dasskrifa rann vyth a'n lyver ma heb
kummys dhyworth an awtour.

Kemerys yw devynnnow Skryptor dhyworth An Bibel Sans, Dyllans Bysyel.
Usys gans kummys Kesva an Taves Kernewek. [Treylys dhe FSS].

Dyllys yn furv elektronek hepken gans Leaf Publishing, kowethas personel
David Matthew, neb a brof an lyver ma heb kost. Treylys gans an awtour,
neb a wor gras dhe Wella Morris a'y weres a bris. Y hyllir kavos moy a-
dro dhe'n awtour war y wiasva: www.davidmatthew.org.uk

Furv Skrifys Savonek (FSS)
Standard Written Form (SWF)

Synsas

Raglavar	6
<i>Rann 1: Tennvos an Viaj</i>	<i>9</i>
1. Prederow-Duw	9
2. Bras, ha Bras y Golon.....	14
3. An Duw Kowethasek	19
<i>Rann 2: Postow Arwodh a Istorï</i>	<i>24</i>
4. Troos y'n Daras.....	24
5. Ow Skapya	30
6. An Guntellva.....	34
7. Tempel ha Gwlaskor	40
8. Dhe Babylon ha Tre Arta	47
9. An Hwedhel bys dhe Lemmyn	52
<i>Rann 3: Yesus</i>	<i>56</i>
10. Sewena!	56
11. Piw yw an Maw Ma?	62
12. Yesus an Den.....	69
13. Yesus yn Yerusalem.....	75
14. An Grows.....	80
15. Dasserghyans...ha Moy!.....	84
<i>Rann 4: Styr an Postow Arwodh a. An pyth a gowlwrug Yesus</i>	<i>89</i>
16. Y Talvia Henna Bos My!	89
17. Trygh ha Rydhses	94
18. An Oferyas hag y Offryn.....	100
19. Divroedh Gorfennys	104

<i>Rann 4: Styr an Postow Arwodh b. Omjunya gans Duw</i>	110
20. Gwella Gwlaskor	110
21. Kamm a Fydh.....	118
22. Der an Dowr	123
23. Ankablus	127
<i>Rann 4: Styr an Postow Arwodh b. Pobel Duw</i>	130
24. An Gemeneth Dhasprenys	130
25. Penn an Viaj	139

Raglavar

Ytho, esos ta ow hwilas Duw, dell hevel? Ygor yw dha dhewlagas rag merkya postow arwodh?

Splann. Ragos jy yw an lyver ma.

Gwrys yn ta ty dhe avowa bos Duw a hwilydh. Dalleth da yw henna — nebes tus a omglew gocki mar menegons Duw hogen, na fors avowa i dhe wogrysi bos ev a-derdro, ha bos hwans dhedha a’y synsi.

Da via my dhe dherivas dhis ple’th ov desedhys my ow honan ow tochyta testen ‘Dhuw’. Ena mars ov, dhe’th vreus jy, post arwodh andhiogel ow honan, y hyll’ta gorra an lyver y’n atalgist ha hwilas yn leow erel.

Ha my ow skrifa hemma, moy es peswar ugens bloodh ov, ytho my re beu ow mires orth an desten dres termyn hir. Den nebes pollek ov, adhiskys yn ta ha dhymm plegyansow dielvennel. Bydh surhes, ytho: ny wrav vy grysi uskis taklow astranj po koynt. Y konvedhav bos res dhyn gortos ygor dhe elven a gevrin, mes gwell yw genev dre vras taklow kler ha konvedhadow.

Ha my a grys yn Duw, yn hwir. Styr a henna yw: my a grys yn bosva Personoleth Diwettha neb yw (dre fowt a er gwell) ‘person’ a-der ‘fors’ hepken, avel tredan. Gans henna, my a grys my dhe dhos y ‘aswon’ — par dell vo hemma possybyl rag mab den. My a lever ‘y’ kyn na’n jeves reydh, hag ev Duw. Mes homm re beu hirneith an fordh glassek dhe gewsel anodho, ytho, a-barth es, my a wra pesya yndella.

Perswadyes ov, ynwedh, bos ev meur hag ‘aral’ — ‘treuskynnus’ yw an ger gwiw. Mes, y’n keth termyn, hirethek ywa a geskowethyans gans an dus: genen ni. Hemm yw unn acheson, dell dybav, prag yma hwans dhyn a’y aswon, an pyth yw gwir ragon ni oll, herwydh agan fordh agan honan. Ev a worthyp dhe’n hwans na, dell grysav, byth pan y’n gwel ev. Y hwor bos an lyver ma y’th torn; martesen yma ev,

ytho, ow minhverthin y'n eur ma! Ny vern piw os ta: Hindou a Eynda po agnostek a Manchester, animyst a'n gwylgos Amazon, Moslem a Afrika Kledh, Shintoist a Nihon, didhuwydh a Reykjavik, Bouddydh a Bow Tay, po piwpynag, mes pur lowen yw ev dhe worthebi pan ystynnydh dhodho. Ytho, yma neppyth ow hwarvos seulabrys!

My, den-Yesus ov — sur ov bos Yesus an huni a brof an fordh an moyha didro dhe Dhuw. Genys ha megys veuv yn Pow Sows, le may ma hengov gonisogethel hir a Gristonedh. Mes nyns ov 'Kristyon gonisogethel'. Ha my dewdhek bloodh, kynth o ow dalghen a daklow spyrysel strothys, my a erviras omri dhe Yesus Krist, rag y holya. Pan virav war-dhelergh, diogel ov bos honna an treveth mayth 'aswonis' Duw yn tevri, ha henna re furvyas ow bewnans a-dhia ena bys y'n jydh ma. Hedhyw, ha my moy es peswar ugens bloodh, nyns eus edrek mann dhymm. Sur ov hwath Duw dhe omdhiskwedhes yn maner heb parow yn Yesus ha, mar hwilydh Duw, bos ev an huni a yll dha weres.

Sur ov bos kerensa Duw ragos krev lowr rag dha dhrehedhes dre fordh pynag, ny vern dha geyndir, dha gryjyans, dha wonisogeth, dha istori po dha vreusow. Mes ty a wra y aswon an moyha distowgh ha'n moyha yn ogas dre Yesus. Ytho, a-hys an hyns res vydh dhis martesen gasa dhe godha nebes a'n fardellow gonisogethel ha kryjyk hag esos jy ow ton y'n eur ma.

“Sur ov bos kerensa Duw ragos krev lowr rag dha dhrehedhes der fordh pynag, ny vern dha geyndir, dha gryjyans, dha wonisogeth, dha istori po dha vreusow.”

Mes henna oll yw war-rag. Y'n pols ma, gas vy, dhe'n lyha, dhe gerdhes genes a-hys an fordh-Dhuw ha diskwedhes dhis nebes postow arwodh war an hyns. Ottomma an towl:

Rann 1: Tennvos an Viaj. Y tallethyn gans an pyth a wra dhe dus hwilas Duw y'n kynsa le. Alena, ni a wra mires orth nebes gwiryow a

Dhuw ha fatel yw ev. Hemma a vydh kepar ha mires orth mappa rag hwithra kerdh a vynn'ta dalleth yn skon. Ev a wra ri dhis gwel ollgemyn. Ena, ha ty ow kerdhes, y fydh kettesten dhe'n leow a wredh tremena.

Rann 2: Postow Arwodh an Istori. Duw a ober y'n bys gwir; res vydh dhyn, ytho, mires orth nebes istori. Hemm a vydh dre vras istori negys Duw orth tus y'n kansbledhynnyow kyns Yesus. War an fordh, ni a wra merkya nebes darvosow dhe les hag o postow arwodh dhe Dhuw. Diwettha, ni a wra gweles kevrennow ynter an darvosow ma ha Yesus y honan, hag i a wra agan gweres orth y gonvedhes.

Rann 3: Yesus. Omma, ni a wra hwithra an pyth a lever an Testament Nowydh — nessa a'n dhiw rann an Bibel — a-dro dhe Yesus: y enesigeth, y vewnans, y vernans, y dhasserghyans hag y ascensyon. Ena, ni a wra gweles fatel yw an re ma arwodhyow dhe Dhuw.

Rann 4: Styr an Postow Arwodh. Wortiwedh, ha Yesus y'gan brys lemmyn, ni a wra mires war-lergh orth an postow arwodh a verksyn a-varra, ha gweles fatel lymen kettep onan anedha an pyth a wrug ev. Pub huni anedha a wra agan surhe ni dhe vos war an hyns ewn rag kavos Duw. Ni a wra gweles, ynwedh, a'n postow arwodh, fatel yll'ta omjunya orth Duw.

Ytho, prys ervirans yw lemmyn: gorr an lyver y'n atalgist, po treyl an folen ha pesya ganso. My a'th helow a ri chons dhe'n nessa dewis.

Rann 1: Tennvos an Viaj

1.

Prederow-Duw

Ya, *heb mar* yma Duw!

Y'th kolon, ty a wor bos hemma gwir. Dres meur a'n termyn, heb mar, yth esos ta ow fistena omma hag ena, re vysi dhe brederi meur a-dro dhe Dhuw. Furvys yw dha vewnans gans skol, kolji, teylu po traow erel. Yma dhis kostennow dhe dhrehedhes, fleghes dhe worra dhe'n klass balle, termyn dhe gavos rag prenassa y'n worvarghas, kyttrin dhe gachya. Ha pan eus chons dhis dhe dhiskwitha, ty a'n gwra a-rag an bellwolok, a lenow dha vrys a hwarvosow fyslek a nebonan aral. Nyns eus kres vyth.

Mes a dermyn dhe dermyn yma dhis pols may sev dhe'n arenep prederow-Duw. Ty a omwovyn, 'Pyth yw *styr* a buptra? Pyth yw *porpos* an bewnans?' Hemm a yll bos nebes prederus. Rag henna, yn fenowgh y treghydh a-borpos lovan na a dybyansow, kyns hi dhe leska re dha skath. Gorr an skovarnigow war dha benn ha goslowes orth ilow. Mes ny yllir lettya entrans an prederow-Duw, ha marthys yw an pyth a yll aga sordya.

Esos ta ow kerdhes y'n stret, rag ensampel, pan dremen yn lent karr masken, hag ynno logel kudhys gans bleujyow ha, war-lergh, dew garr vras ha du. Yma dhe'n dus a-ji dhedha semlant sad.

'Piw re golsons i?' yth omwovynnydh.

Neb kar meurgerys, heb dhout, neb a wre omjersya an bewnans, gesya gans y gowetha, gwari gans an fleghes-wynn, eva sangria hag ev havyas yn Spayn, skoodhya Man United, ha kara an ilow jazz. Gyllys lemmyn yw henna oll. Nyns eus saw korf yn kist, parys dhe vos mes a wel yn mog war-vann chimbla an korfloskva deythyek. Y feu bri dh'y vewnans, yth omwovynnydh? Y feu dhe'n keth bewnans na neb styr po porpos? Eus bewnans — bewnans *gwir* — *kyns* an mernans, na fors a-wosa?

Surredi, res yw bos *neb* styr dhodho, yth ervirydh, poken pyth yw porpos dhe dra *pythag*? Ha ty a ombreder a'th vewnans dha honan: pyth yw styr a *henna*?

A verr spys y fydh an dus y'n kerri du yn servis ynkleudhyans. Onan po dew anedha a wra ri an wormola usys, mayth yw an gwettha drog-polat yn bys treusfuryys dhe sans heb par.

Res vydh dhe nebonan leverel, 'El nowydh y'n nev,' heb mar. 'Yn hwir,' yn-medh nebonan aral. 'Yma ev heb dhout ow mires yn-nans ha minhwerthin drefen ni dhe seni y hyns drudh gans Prince ha ni ow kasa an chapel!'

Hag ev ow leverel henna hogen, yma ev ow prederi, 'Y hwrav vy ow krysi henna heb wow?'

Distemprys yns i gans puptra. Ena, yth omdhegeons an kroglennow, ow kudha an logel mes a wel, ha'n dus y'n chapel a wor bos gweythoryon an konsel, a-dryv an kroglennow na, slynkya an gist bys y'n fog. Y pesyons, ytho, owth hwerthin hag owth ola y'n keth termyn yn-dann asa rag an boos y'n diwotti. Ena, i a wra eva re, ha goslowes orth ilow-keyndir poos hy resyas, hag i ow tybri an rolyow selsigen. Wosa henna, i a wra dispersya. Patronymow aga bewnans, krenys yn kott gans mernans y'n teylu, a wra aga dasrewlya, ow kwitha yn-dann an govynnow down bys dhe'n nessa prys.

Dy'gool yw dhis yn Pow an Lynnyn. Ty re dhibarthas wosa hanel, ow kwiska dha votas ha dillas stanch, rag yskynna an menydh pell na.

Wosa nebes ourys, yth esos ow nesa dhe'n benn. Wostiwedh, y kollenwydh an kammow diwettha ha, gans minhverthin a dhen pes da, ty a sev ryb an karnedh ha dena an wel. Splann yw. Y hyllir gweles fest yn pell. Ty a omglew bywhes hag, yn hwiw, a-wartha dhe daklow. Ynkleudhyansow ha devedhyansow selvenel a prederow-Duw a hevel bos dhe vys aral. Bryntin yw hemma!

Ena, an prederow-Duw a skolk a-ji dhe'th vrys a du dyffrans.

'Gocki yw, mes yma hwans dhymm a leverel meur ras,' yth ombrederydh. 'Mes dhe biw, po dhe byth, a dal dhymm y leverel? Eus, martesen, Duw neb a *wrug* henna oll?' Ty a wra powes pols rag prederi a henna, ena ty a bes, 'Mars eus Duw a'n par na, res yw ev bos bras ha gallosek, dhe'n lyha. Ny verksa ev, dell hevel, djyjn munys avelov omma a-wartha onan a'y vreow, ow leverel meur ras.' Ytho, ty a dhiver kruskyn a goffi a'n kostrel, knias tamm a joklet ha pesya mires orth an wel. Ty a wask dha 'meur ras' ha herdhya a-denewen dha wovynnnow.

“Yma hwans dhymm a leverel meur ras,’ yth ombrederydh. ‘Mes dhe biw, po dhe byth, y tal dhymm y leverel?’”

Dha vyrgh yowynk re dhehwelas tre wosa skol. Hedhyw, hi re's teva dyskans godhonieth, hag yma dhedhi govyn ragos. 'A Vammik, Tasik, a wodhowgh hwi pyth yw skavder an golow?'

Kynth y'n godhes, ty a omwra diskians, drefen bos hwans dhis a ri dhedhi an plesour a'y leverel dhywgh. Ha hi a'n gwra: 'Yth yw 186,000 mildir an eylen!'

Hwi a worthyp gans an 'ooh' ha 'ah' yw gwiw rag skavder mar vras. Mes yma dhedhi moy dhe leverel: 'Ytho, mar kyll an golow mos mar bell avel henna yn unn eylen, py hys a yll ev mos yn unn vledhen?'

‘Y fydh edhom dhyn a reknell rag henna, dell dybav,’ ty a lever yn unn vinhwerthin. ‘Yn hwir,’ y hworthyp hi. ‘Maga fras yw an niver bys ma na assay den vyth skrifa oll an niverennow mann na. Ny wrons i marnas y henwel “bledhen wolow”. Hag a wodhowgh hwi, A Vammik, Tasik, pellder nebes a’n sterennow ena y’n ebron yw meur a vilvilyow ha bilvilyow a *vledhynnyow golow!*’

Kales yw dismygi an dra na. Yma powes prederus. An teylu oll a grysis bos an viaj y’n karr a Dunstable dhe Inverness gwrys y’n vledhen eus passyes pell lowr, mes pellder a’n par ma yw bras dres eghen. Dell dremen an gorthugher, ny yll’ta y gartha a’th vrys, hag yth esos ta ow prederi a-dro dhodho diwettha y’n nos na ha ty ow tryftya war-tu ha’n kosk. Ottomma an prederow-Duw arta!

‘Na, ny allav mann konvedhes y vraster,’ ty a lever a-ji dhe’th penn. ‘Sur, an norvys ma yw bras lowr, herwydh y eghen. Mes yn hwir nyns yw saw dyjyn y’n ollvys. Ny allav dalleth konvedhes tra mar vras.’ Ty a omdhesev yn gorhel efander, ow tothya der an efanvos. ‘Mar besyen vy viajya, py le y trehedhsen?’ ty a omwovyn. ‘Eus dhe’n ollvys diwedh neb le? Po a wra ev ow pesya rag nevra vynitha? Na, ny yll ev y wul. Res yw bos amal dhodho. Mes, mar viajyen vy bys dhe’n keth amal na, pandr’a welsen vy ha my ow mires dres an ke?’

Strik yw dha vrys lemmyn. ‘Hag yma tra aral: oll an planetys fotografyes gans an godhonydhyon yw tirwedhow karregek ha difeyth, mes an Norvys yw mar fethus gans y liwyow splann a las ha gwyrddh, hag ynno bewnans marthys a enevales ha losow. Prag yth yw yndella? Yth hevel bos an Planet Norvys “gwrys gans tregher” rag delit a dus avelon.’ Hag y perthydh kov a’n wel dhyworth penn an menydh na y’n Pow an Llynnyn.

‘Mmmm. Mars yw “gwrys gans tregher” yn tevri, piw yw an tregher?’ ty a omwovyn. Ty a worthyp dha wovyn dha honan: ‘Duw, my a dhesev. Nyns eus displegyans aral perswadus. Hag, a yw ev an penntregher yn hwir, nyns esa oll an traow a welyn vy dhyworth penn an menydh na saw taklow munys, es ragdho dhe wruthyl. Mar kwrug ev an ollvys dien, kowrek yw ev — ha le gwirhaval hogen dhe’m merkya, my, dell grysyn vy.’

Ty a slynk y'n kosk gans moy a wovynnow es gorthebow. Mes sur os ta: res yw dhe Dhuw bos ynno oll — po yn-mes — neb le.

Normal yw prederow a'n par ma. Y tons dhe bubonan. Kettep onan ahanan yw kepar ha gwari mildam hag a fyll dhodho unn rann, ha'n rann yw Duw. Y hyllir assaya lenwel an aswa yn unn hwithra furvow a 'spyryselter'. Bouddieth Zen, martesen, po Ombreder Treuskynnus. Mars os trigys yn, rag ensampel, kenedhel Moslem ty a wra astewis an 'kryjyans kenedhlek'. Mars os trigys y'n gwylgos Amazon ty a wra sewya hengov a'th kordh, owth assaya lenwel an aswa gans 'spyrysyon an gwydh'. Mars os materyaleth, martesen y fydhydh jy avel an gour a dheklaryas, 'Didhuwydh ov, dhe Dhuw re bo grassys!'

An yeunadow ollvysel ma rag an pyth a wryllyn ni henwel 'keweras spyrysel' yw, ynno y honan, arwodh dhe vosva Duw. My a'th helow, ytho, dhe avowa an yeunadow. Gwell hogen, pleg dhodho, ha gasa ev dhe'th hembrook bys dhe'n rann a fyll dhe'n gwari mildam. An pyth a hwilydh yw Duw, mars y'n aswonydh po ny'n aswonydh.

Da via genev y gomendya dhis.

2. Bras, ha Bras y Golon

Bras yw Duw! Ny yllir skeusi rag henna.

An huni a dhevisyas an Bomm Bras yw, surredi, brassa war neb kor ages an bomm a sordyas ev. Ha res yw dhodho ynwedh bos brassa es an ollvys a wrug ev. Agan keskows a-dro dhe skavder an golow ha braster an ollvys a erviras henna. Ytho, gwren ni amyttya henna rag lemmyn; agan assays dhe gonvedhes braster an ollvys — na fors braster Duw y honan — a wra diwedhes, yn certain, heb sewena. Treweythyow, res yw hedhi omwovyn hag, yn sempel, amyttya.

Yn apert, ny dhevnydhyn ni 'bras' yn neb maner vateryel. Nyns eus dhe Dhuw mynsow fisegel. Ny yllir gorra masurell warnodho. Yma y vraster yn y vosva, yn y lok. Yn pub le yma ev — rybos y'n Pow an Lynnyn, y'n stret ha'n kerri ynkleudhyans ow tremena, ha ryb dha bluevek dell dhryftydh jy dhe'n kosk, leun dha vrys a dybyansow a Dhuw ha'n ollvys. Nyns eus diank a'y lok. Yma ev ena y'th polsyow an tewlla, y'th termyn a euth, y'th klamder medhow, yn polsyow mayth os trygh, y'n jydh solempnita dha vachelerieth, dha dhemedhyans, dha avonsyans dhe'n gesva, orth dinythyans dha vaban. War amal an ollvys ynwedh — ha dresto. Unn holyer Duw, neb o bardh, a'n gorras yn geryow yndella:

'Ple fiav dhyworth dha fas?
Mars av vy yn-bann dhe nev yth esos ena;
mar tarbarav ow gweli yn ifarn ottajy ena ynwedh.
Mar kemerav eskelli an jydh-tardh
ha triga yn penn pella an mor;
ena ynwedh dha leuv a'm hembraonk,

ha'th leuv dhyghow a'm syns.
Mar lavarav, "Yn hwir tewolgow a'm kudh,
ha golow a vydh nos a-dro dhymm",
hwath nyns yw tewolgow tewl genes jy,
mes an nos a splann avel an jydh;
kehaval yw an tewolgow ha'n golow genes jy.'¹

Gwir yw, bras yw Duw. Treweythyow, byttegyns, yma dhe'n ger 'bras' styr negedhek. Y perthyn ni kov a gowethyansow 'negys bras', may rewl an budhow, ha'n dus a dheu ha bos, yn anwoheladow, heb personoleth, niverow hepken war rol arvethesigyon. Y'n gettesten na, bras yw drog, dell yw byghan teg.

Mes nyns eus elven a dhrog yn braster Duw. Nyns yw y bellder kudyn. Ryb y vraster yma y allos dhe weles puptra yn y ollvys y'n keth nivel a vanlyon. Ev a'th wel ty, ytho, ha'th aswon hes-ha-hes gans an keth wolok manylys mayth aswon ev kesweyth an Hyns Sen Jamys ha pub skochfordh usi ynno. Aswonys dhodho yw an manylyon oll a'th keyndir, dha DNA, teythi dha bersonoleth, dha nerthow ha'th poyntys a wander, dha lin kledh yw tynn, ty dhe vos gonikter y'n ilow, liw dha dhewlagas — puptra. Ha drefen y vos Duw, ny wra ev ankevi henna oll pan dreyll ev y 'dhewlagas' dhyworthis rag mires orth nebonan aral. Awos y vraster yma ev, heb kudyn dhodho, rybos pub eur.

“Ev a'th wel, ha'th aswon hes-ha-hes gans an keth wolok manylys mayth aswon ev kesweyth an Hyns Sen Jamys ha pub skochfordh usi ynno.”

Y hyll henna dha ownekhe. Ty a wor, rag ensampel, dha vos anperfydh. Yma y'th vewnans hwarvosow yw gwell genes aga ankevi, drefen bos meth genes a daklow a leversys hag a wrussys. Mar kwel Duw an taklow na yn-mysk puptra aral, normal vydh ty dhe omglewes nebes ownus, yn arbennik mar pedhes dyskys bos ev avel skolverter Viktoryan, abransek ha plegys y dal, ow kerdhes yn prout

¹ David, an salmyst. Yn *An Bibel Sans* (Salmow 139:7-12).

a-dro dh'y ollvys, gwelen yn y dorn, yn unn hwilas peghadoryon avelos rag lamma warnedha ha'ga kronkya yn feur.

Sur ov bos materyow y'th vewnans may fydh edhom dhis, gans an termyn, a'ga digelmi. Mes y hyllir gorra henna a-denewen rag an termyn. Nyns eus dhe Dhuw allergedh-peggh. Ny res dhis, ytho, perthi own y hwra ev ponya dhyworthis, euth dhodho a vos klevesys gans dha falladowyow moral. Ha sur, nyns yw ev skolvester, gwelen yn y dorn, krev y vynnas dha fusta ogas dhe'th vernans drefen ty dhe fyllel drehedhes an gradh.

Fatel yw ev, ytho, yn ober?

Meur a draow yw ev, yn certan. Ni re verkyas seulabrys y vos bras, hir y wolok, ha gallosek yn tevri. Yma dhodho teythi erel ynwedh. Mes mar kwren ni heveli an teythi ma orth asow ros, pyth yw an voth? Pyth yw tremmyn *selvenel* gnas Duw, an huni a awedh hag a re tu dh'y deythi erel?

Duw yw *kerensa*.

Ny leveris vy, 'Duw yw *karadow*'. Karadow yw ev, sur, ha nowodhow splann yw henna. Mes leverel 'Duw yw *kerensa*' yw moy es henna. Ev a styr bos *kerensa* y nas, y substans, an blas *selvenel* y vosva. Nyns yw *kerensa* neb tra addys; hi yw an pyth *ywa*. Nyns yw marnas unn tremmyn y nas, ryb an re erel. Kepar ha sugra yn hanaf a de, hi a vlas pub rann: ny yllir hy thenna yn-mes na'y diberth a'n re erel. Duw yw *kerensa*.²

Res yw klerhe omma, martesen, pandr'a vynnyn ni styrya gans 'kerensa', rag ni a dhevnydh an ger yn lies maner. Rag nebes tus, an gerensa a styr *aktivita reydhel*. Kudyn vyth gans henna, mes nyns yw henna testen a'gan dadhel omma. Nyns eus dhe Dhuw reydh kyn y'n henwyn 'ev' hag 'y' rag es, yn unn holya an hengov.

² Gwrys yw an derivas ma diwweyth yn *An Bibel Sans* gans an Abostel Yowan, yn onan a'y lytherow y'n Testament Nowydh (1 Yowan 4:8, 16).

Naneyl a gewsyn ni a gerensa a eghen *amovyanse*k. Pan dheudh erbynn kowethes usi ow kerdhes hy holyn spanyel nowydh, ty a gri, 'Ogh! Mir orto! Ass yw ev teg! My a *gar* an kelyn!' Mes mar pe an keth kolyn y'th chi, ow knias garrow an kadoryow Myghternes Anna ha gasa war dha leurlen temmyn kawgh, le glew via dha 'gerensa', dell dybav. Nyns yw kerensa Duw a eghen amovyanse

Yn y le, yth yw y gerensa a eghen *nerthek hag omres*.

Yma dhe nebes yethow erel ger a dhispleg poran y styr. Yn Ebrow, *chesed* yw ev. Y'n Greka a'n kynsa kansbledhen, *agapé* ywa.³ Mes nyns eus ger a'ga far yn Kernewek. Rag henna, yma edhom dhymm a dhisplegya fatel yw kerensa Duw. Hi yw kerensa *omres yn tien dhe'n les an huni kerys* — ha henn yw ty. Determys yw dhe'th venyga, pyseul vo an kost. Ny wra hi bos didreyls a'y hosten. Ny wra hi disliwa. Ny wra hi mos dhe goll. Ny wra hi dha gontrolya. Y hwra hi gul sakrifisow. Yn hwir, hi a wra merwel, mar po res, rag surhe les an huni kerys. Unn hen skrifer Grek, yn unn usya an ger *agapé* menegys a-varra, a leveris hemma yn hy hever:

'Pell ow perthi yma kerensa; kuv yw kerensa, ny berth avi; kerensa ny vost, nyns yw gothus, ny omdheg heb onester, ny hwila hy les hy honan, nyns yw es hy serri, ny wra vri a dhrokolet, ny's teves heudhder yn kammwrians, mes heudhhes yw y'n gwiryonedh. Hi a berth puptra, a grys puptra, a wayt puptra, a wodhev puptra. Kerensa ny fyll nevra.'⁴

Kepar ha my, yth esos ta ow prederi, dres lycklod, a dus re fyllis a'th kara y'n vaner na a omrians heb kesassoylyans. Ha tus erel a wra leverel an keth tra y'th kever, heb dhout. Mes a'n eghen ma yw kerensa Duw, kans kansrann. Ev a'th kar yndella. Omres yn tien yw ev dhe'th les. Ny yll tra vyth chanjya henna. Duw yw kerensa, ha ty yw hy hosten!

Res yw dhis, martesen, powes omma rag gasa henna dhe dhewana dha golon. Gas ev dhe'th vedhelhe nebes. Mars yw Duw yndella, ty a

³ Yethow a'n dhew rann an Bibel: an Testament Koth ha'n Testament Nowydh.

⁴ Abostel Pol. Yn *An Bibel Sans* (1 Korinthianys 13:4-8).

allsa martesen dalleth iselhe dha dhrefensow, a-barth dha 'Ya, mes...',
hag ygeri dha vrys dhodho gans tamm moy a fydhyans. Bras yw ev,
sur, mes bras yw y golon, maga ta. Ass yw henna difres!

3.

An Duw Kowethasek

Ty re glewas, martesen, an lavaren ‘an Drynsys’. Hi a omdhiskwedh yn fenowgh yn kylghyow Kristyon. Kemyskans yth yw a ‘try’, hag a styr tri, hag ‘unses’, a styr onan. Rag henna y henwir Duw treweythyow ‘an tri yn onan’.

Henn yw nebes teknogel, dell hevel, mes pan y’n difardellir, yntanus yw, hag ev a dommha an golon! Tu yth yw a’n feth bos Duw kerensa. Res yw dhe gerensa medras. Mes mars yw Duw, dell yw ev herwydh nebes kryjyansow, unplek yn tien, enyshes ha pell, yn bagas flour a onan, nyns eus le mayth hyll y gerensa mos.

‘Yn hwir,’ ty a lever, ‘mes martesen yth yw hemma prag y’gan gwrug ev *nyni* — rag bos dhodho nebonan dhe gara?’ Gwir, dell wren ni y weles. Mes Duw o kerensa *kyns* ev dh’agan gul. Fatel allsa henna dhe vos? Drefen y vos Trynsys. ‘Onan’ yw ev, yn hwir, mes a-ji dhe’n unses yth eksist ev avel tri *ferson*. Martesen nyns yw ‘person’ an gwella ger, mes yth yw an huni re dhuryas. Ni a allsa leverel teyr ‘maner a vos’ po, mars yw da genes termys grek, tri ‘hypostasis’ (hanvos). Gwren gortos gans ‘persons’.

An tri ‘ferson’ a’n Drynsys yw an Tas, an Mab ha’n Spyrys Sans, hag onan yns i.

Gwren prederi yn kynsa a’n tamm ‘onan’. An tu ma a’n Drynsys a lever dhyn bos, ynter an tri ferson, kessenysan dien. Unver yns i. Nyns eus na dyffransow a vreus na herdhyanas rag gre. Person vyth a omglew gweth po ekskludys. I a eksist yn akord dien drefen aga bos ‘onan’. Ha gans henna, y resek an *gerensa* yntredha! An Tas a gar an Spyrys ha’n Mab; an Mab a gar an Tas ha’n Spyrys; hag an Spyrys a

gar an Tas ha'n Mab. Ytho, nyns yns i unver y'ga brys hepken; unver yns y'ga holon: kolon leun a gerensa.

Both gnas Duw yw an gerensa na, dell wrussyn ni y verkya a-varra, ha resek pupprys yntra persons an Drynsys, an pyth a ri styr gwir dhe'n lavaren 'Duw yw kerensa'. Drefen henna, Yowan Wesley — hembrenkyas Kristyon a vri a'n 18ves kansbledhen — a henwis Duw an 'kowethas hweg'.⁵

Heb dhout, Duw a allsa pesya bys vykken y'n gerensa lowen trynsysek na. Mes ev a erviras ledanhe an kylgh, moghhe an gowethas. An gerensa a wra pupprys spas rag an re erel. Ytho, Duw a wrug an ollvys hag, yn y vysk, restra an Planet Norvys avel fog y dowl. War-lergh ev dh'y bobla gans losow hag enevales a eghennow pals, y hworras ev tus y'n kerghynnedh bryntin ma.⁶ Y fedha ev orth aga thenna, an re na, a-ji dhe'n kylgh y gerensa. Byrlys yn keskowethyans kerensedhek ganso, y lesrewloryon viens i, ow kwitha war an bys ganso hag a'y wovis. Hag i ow kul henna, kontentys ha lowen yn feur viens i. An gerensa a lewya puptra.

Bysi yw henna; syns e yn ta, ytho. Prag? Drefen, diwettha, y feu hager-vargen, hag y fydh esya dhis konvedhes fatel Dhuw dhe dhaskor taklow war an fordh ewn mar kodhes konvedhes yn kler y dowl derowel. Gas vy dh'y dhasleverel, ytho: yth o Duw hwansek a geskowethyans karadow gans an dus. I a dhyghtya an bys ragdho, ha ganso, yn-dann y wordhya rag y dhader a'y brovia dhedha, gans oll y bossybyltas kowrek. Y fiens y renysi orth y vaga hag, yn-dann y wul, i a omjerya an keweras didhiwedh a rend'sa dhedha an bewnans y'n bys.

⁵ Yowan Wesley o pregowther a vri y'n 18ves kansbledhen. Aswonys yw ev dre vras avel fondyer an Eglos Methodek.

⁶ Ny wren ni hwithra omma fatel wrug ev hemma oll. Nebes Kristonyon a grys ev dhe dhevnydhya argerdhow esplegyansel rag y wul; gwell yw gans tus erel tybyans a gwrians arbennik—po kemyskans a'n dhew. Ny res henna tochya agan viaj yn pols ma. Nyns eus edhom dhyn naneyl a holya tybyans a 'hwarheansow erel y'n ollvys'. Yma martesen nebes erel, mes yth eson ni, ty ha my, omma yn Norvys, ha hemma yw fog a-lemmyn an lyver ma.

Pan restras ev an aray ma, y feu dhe Dhuw *chons a gudynnnow*. Kerensa yw kerensa yn unnik mars yw res gans bolonjedh. Heb dhout y hallsa Duw agan gul avel kroaduryon avel automata, towlennys dh'y gara ha diallos na'n gwrella. Mes ple fia ena an satysfians rag Duw? Ny yll tra vyth lenwel le a gerensa *res heb yniadow*. Ha'n fordh unnik dhe restra henna o yn unn ri dhe dus an rydhses dhe dhewis — an pyth a wra an gerensa pupprys, rag nevra ny gontrol an gerensa. Yndella, y hallsens i gorthebi orth y gerensa yn unn gara ev yn attal — po devnydhya aga rydhses rag y skonya ha gul aga bodh aga honan.

**“Ny yll tra vyth lenwel le a gerensa *res heb yniadow*.
Ha'n fordh unnik dhe restra henna o yn unn ri dhe
dus an rydhses dhe dhewis — an pyth a wra an
gerensa pupprys, rag nevra ny gontrol an gerensa.”**

Yn kas prevyans — hwedhel a vri a Lowarth Eden — Duw a ros dhedha dewis rydh. I a'n skonyas ha gul aga bodh aga honan. Ha henna, ellas, a dhiswrug puptra. (Na borth ahwer mars yw kaletter dhis kemeres an hwedhel Eden herwydh an lytheren; da yw an poynt hwath, hogen mars yw Adam hag Eva, ha'ga gwriansow, figurys rag stonsys ollgemmy'n a dus dhe Dhuw).

‘Mes yn sur,’ a leverydh jy, ‘awos y vos Duw neb a wor puptra, a nyns o res dhodho godhvos bos henna an pyth a hwarvia? Prag y pesyas ev ragdho, ytho?’

Well, martesen *ny wodhya ev* y hwarvia. Surreddi, yth on ni usys dhe dybi a Dhuw avel an huni a gontrol puptra po, dhe'n lyha, godhvos puptra. Mes kres y vosva yw an gerensa, a-der an kontrol, ha'n gerensa a wra spas pupprys gans an re erel. Gans henna, hi a re dhedha rydh rag gul dewisow gwir. Ha mars yns i gweythresoryon rydh, ow kul dewisow gwir y'n termyn gwir, ny wor Duw an pyth y hwrons i y wul erna y'n gwrons. Ni a allsa leverel, ytho, awos an gerensa hag yw gnas essensek Duw, governys yw ev, dhe'n lyha yn

rann, gans agan bodh ha dewisow nyuni, y groaduryon. Ny wor ev puptra a wra hwarvos kyns ev dhe hwarvos.

Y hwor ev, byttegyns, py dewisow y *hallsen* ni gul ha pandr'a ve an effeythyow a bub dewis. Yn kettermyn, ny wra ev ombellhe ha gasa puptra dhyn ni. Yn y gerensa ev a'gan kenerth war-tu ha fordhow gwiw. Mes y'gan tenn ev, a-der agan herdhya. An karetyesen yth yw, a-der an welen. Hag yn hwir, yma y gerensa ow lewya an traow war-tu ha kowlwrians a'y amkan, bys may fo hedhys wortiwedh y vynnas a gessenyns perfydh yntredho ha'y groaduryon.

Mes, ha henna ow kortos, Duw a asas dhe dus an dewis — hag i a'n diswaytyas. Aga dewisow drog a dhiswrog puptra.

Y feu rydhhes y'n gowethas, dell hevel, korrbryv a yllir bos henwys 'pegh' po 'honanuster'. Klav on ni oll, hag y fewyn ni lemmyn yn bys mes a gespos gans Duw ha'y isyow. Yn deray on ni, an dus oll, war neb kor. Ha'n effeyth a homma re dochyas pub rann a'n bewnans ha'n bys. Yma dhyn terosedhow naturel avel kowrwynsow, dorgrysyow, loskvenydhyyow ha gordonnow. Yma 'natureth rudh yn dans ha kraban'. Yma an moskito anopheles ha meur a eginyyow marwel. Yma kasow, broweghereth, kethneth ha gweythans a dus. Pell yw puptra a'n bys perfydh ha kesson a yeunis Duw pupprys ragdho — hag a yeun ragdho ty ynwedh, y'th kolon.

Yth yw estrenegyans rann an studh a dus. Edhom a'gan beus a Dhuw, ha'n hireth ragdho a bes heb lett, mes yth omglewyn estrenyys anodho. Ny hedhons an prederow-Duw, hag y hwatyn heb diwedh bos digelmys an estrenegyans war neb kor, bys may hyllyn previ y gerensa yn tien.

Y feu war-tu ha'n gosten na a dhallathas Duw lewya darvosow istori an bys.

Istori. Yn hwir. Nyns yw henna marth. Y'n deur dhe Dhuw a'n dus ha'ga materyow. Mar kylli ev aga drehedhes, ytho, res via dhodho y wul y'n gettesten aga bewnansow gwir: an gowethas may trigens i ynni, aga gwelva-an-bys, an gwirvosow doroniethel ha politek a'ga

oos, ha'n darvosow a'ga bosva usadow. Res yw ombareusi, ytho, rag
tamm a istori!

Rann 2: Postow Arwodh a Istori

4.

Troos y'n Daras

Mar mynnas Duw ewnhe an bys defolyes, res o dhodho dalleth neb le. Y tallathas ev gans den *Abraham* y hanow.

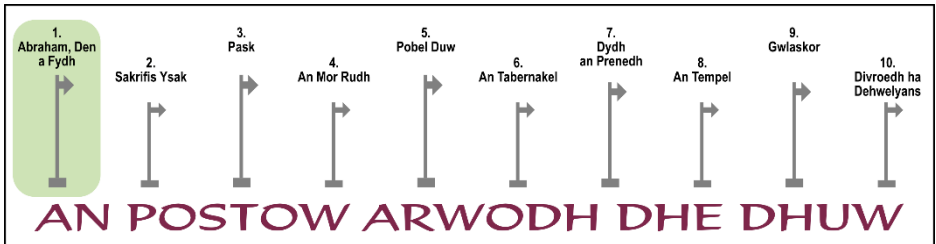
Y fia meur a dus kyns Abraham, ha kerensa Duw re ystynsa dhedha oll. Fatel y's drededhsa i, ny wodhon mann, mes sur y hyllyn ni bos y'n gwrug Duw, neb yw kerensa, war neb kor. Mes gans Abraham y borpos a vaglennas 'bann. Ni a dheu, ytho, dhe'n postow arwodh...

Post arwodh 1: Abraham, den a fydh

Y hallsa Duw, heb dhout, omdhiskwedhes dhe dhen pynag rag gorra y droos y'n daras denses. Mes y feu Abraham a dhegeras an privylej. Abraham a vewa neb dew vil vledhen KOK, y'n vro henwys y'n dedhyow ma Turki (po Irak martesen). Avel pub den aral, ev a dhiskwedha hireth y golon rag Duw yn unn wordhya duwow pagan a'y genedhel — bys y'n prys may hwanas y vewnans an Duw gwir ha dalleth diskwedhes dhodho traow gwell.

Gwra merkya, ynwedh, y feu Duw neb a sordyas hemma. Drefen y vos kerensa, ny ylli ev, yn attes, treylya y geyn dhe'n deray re dheuth ha bos an bys, yn unn skonya avowa y vosva. Tamm vytholl. Y gerensa a'n konstrinas dhe ystyn orth y groaduryon estrenyes. Ev re beu pupprys yndella, ha ny wra ev chanjya. Ass on ni heudh!

Duw a omdhiswedhas dhe Abraham, dres y vewnans hir, avel kerensedhek ha lel yn tien. Ev a ros dhodho ynwedh nebes ambosow bras dres eghen. Y feu onan anedha ow tochya fleghes. Y'n gwettha prys, ny allsa bos fleghes dhe Abraham ha dh'y wreg Sara. Mater a anken bras yth o dhedha, dre vras yn kowethas mayth o pur dhe les niver a fleghes. Ena, ha'n dewbries fest pell dres oos a omdhon, Duw a ambosas dhedha mab. Y'n eur na, henna a heveli mar ankoth bys may hwarthas Sara yn ughel. Mes ny veu Duw divlesys gans henna, hag ev a dhasafias an ambos. Hag Abraham a grysis dhodho.

Yndella, Abraham a omdhiskwedhas avel den a *fydh*. Mars yw styr a fydh krysi an pyth a lever Duw, yth esa dhe Abraham fydh. Y'n Bibel y redir, 'Abraham a grysi dhe Dhuv ha homm o reknys dhodho avel ewnder.'⁷ Leun a bromys yw henna. Kyn nag o Abraham perfydh, heb mar — nys o ev ewnhynsek yn tien — y vodh dhe fydhya war lavar Duw o reknys gans Duw ughella es y beghow. Duw a dhegeras y fydh avel kemmys ha ewnder dien. Hag y feu sewyans da dhe fydh Abraham: Duw, dell hevel, a generthas libido an den koth ha dasyowynkhe oygellow Sara. Y hwrug an dewbries an pyth o res, ha wosa naw mis genys veu aga flogh. Wortiwedh, mab hag er — Ysak y hanow. Gwell a-dhiwedhes ages nevra!

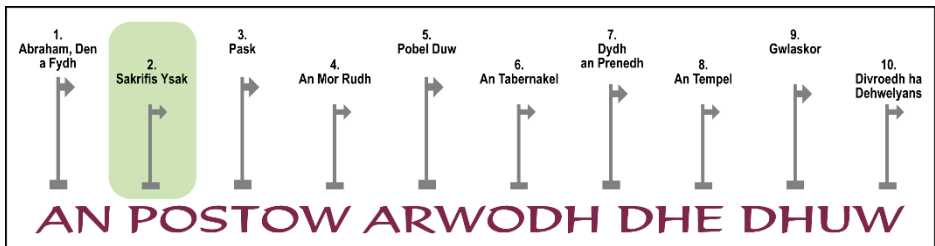
Henn yw agan kynsa post arwodh. Gwra y notya ha perthi kov a *Abraham, den a fydh*. Ny a wra mos er y bynn diwettha.

⁷ Romanyon 4:3, ow tevyinna Jenesis 15:6 (lytherennys ena avel *Abram*).

Post arwodh 2: Sakrifis Ysak

Nebes bledhynnyow wosa hemma, tevys Ysak dhe vos den yowynk, y hwarva neppyth euthyk.

Y'n oos na a istori, kemmyn o sakrifis a dus. Sakrifis a fleghes, yn arbennik — hag yw dhyn euthyk yn tevri — o gwelys avel normal. Abraham, den an gonisogeth na dell o, a dheuth dhe grys y fynna Duw ev dhe ladha Ysak avel sakrifis rag diskwedhes ev dhe gara Duw moy es y vab y honan. Mar peu henna tybyans Duw yw tra dhe hwithra, dell wren ni y weles. Mes Duw re vetyas orth tus pupprys yn le mayth esons, y'ga herghynnedh gonisogethel a-lemmyn, gans ragtybyansow oll a hemma. Res yw dhyn nag ankevi hemma ha ni ow redya an Testament Koth.

Ytho, Abraham eth yn-rag, war-barth hag Ysak, neb o anfel, dhe benn an menydh o le rag an sakrifis. Bos Abraham parys dh'y wul a'gan diskwedh bos ev den a'y osweyth. Surredi, henn a heveli dhodho avel neppyth dh'y woheles — ladha an mab unnik ma, genys dhodho ha dhe Sara y'ga henys. Mes ny dhiskwedhas ev menek vyth a gildenna, dell hevel. Y feu henna, martesen, musur a fatel yll praktisyow an moyha skruthus dos ha bos yngrenys yn town y'n gowethas.

Y'n keth pols mayth o Abraham war an poynt dhe dreghi briansen an yonker, Duw a'n godorras. El a hedhis an ladhva ha kevarwodha hordh, maglennys der y gern yn prysk yn ogas. Abraham a'n kemas ha'n offra avel sakrifis yn le Ysak. Mes y vodh dhe amyttya bos Duw

gorughel, dre wul an pyth a grysi ev bos y arghadow, o arwodh a'y omwrians down dhe'n Duw ma.

Ha ni a dhyisk der hemma oll neppyth a-dro dhe Dhuw: ny vynna ev sakrifisow a dus. Diwettha, ev a dhiskwedhas nag esa hwans dhodho a sakrifisow a enevales naneyl. Mes an gwayans, yn hwarvedhyans ma, a dus dhe enevales o gwayans dhe du ewn. Yth esens owth omdhisplegya tybyansow Abraham a-dro dhe fatel o Duw.

An hwarvedhyans ma yw agan post arwodh niver dew. Porth kov anodho. Gwra merkya tybyans a *gorra neppyth yn le* yw kresel dhodho: sparys veu an fetesik yntendyes, ha neppyth aral a verwis yn y le.

Lemmyn, gwren ponya yn-rag yn istori dhe nesa dh'agan nessa post arwodh.

Duw a besya benyga Abraham hag a ros dhodho moy a ambosow. Onan anedha o y fia ev mayn Duw rag dri bewnans gwell dhe bub rann a'n bys terrys — yn hwir, dhe'n bys oll! Yn arbennik, y fia ev ugheldas a deylu bras may sordya anodho, war neb kor, an vennath a wre ewnhe taklow pub le. Hag y hwrussa an teylu na triga yn pow a vedha henwys diwettha an Tir Sans.

“Y fia Abraham ugheldas a deylu bras may sordya anodho, war neb kor, an vennath a wre ewnhe taklow pub le.”

Sur lowr, kevres a hwarvosow ma a dhallathas omdhisplegya ena y'n Est Kres. Mab Abraham, *Ysak*, ha'y vab gwynn, *Yakob*, an dhew anedha, a besyas an keskolm gans Duw. Kettep anedha a gonvedhas moy a-dro dh'y nas ha'y manerow. Yakob, Duw a dhewisas chanjya y hanow dhe *Israel*. Dell dremena an termyn, y vebyon a dheuth ha bos

tasow an dhewdhek looth a devis dhe vos, ha'n henedhow ow tremena, kenedhel a gemeras hanow aga thas: *kenedhel Israel*.

Koynt dell hevel, tardh tevyans an genedhel na a hwarva yn bro estren: Ejyp. Henna a hwarva der aventurys onan an vebyon Yakob, *Yosep* y hanow.

Pan o ev degowek tont, Yosep o begel dh'y vreder gottha. An re ma a dhevisyas y dewlel dhe-ves der y wertha dhe nebes gwikoryon esens ow mos dhe Ejyp. Ena, y feu Yosep gwerthys avel keth, ha res o dhodho adhvesi nebes uskis. Yn y rev ev a vagas, ev ynwedh, y geskolm gans Duw a Abraham, Ysak ha Yakob. Hag ev ow kul hemma, ev a dhiskudhas bos Duw ow ri dhodho konvedhes a hunrosow; ev a ylli aga styrya gans kewerder revedh — gwirhes pan hwarva an darvosow a dharganas ev.

Wosa lies kas ha kerensa, an gallos ma a'n dros dhe'n jydh may feu gelwys dhe sevel a-rag Faro, rewlyas Ejyp, neb a'n jevia hunros, ev ynwedh. Faro o certain bos an keth hunros a vri, mes ny ylli y gussulyoryon ha kolyogyon y styrya ragdho. Yndella, otta Yosep yn lok Faro, le may ros Duw styryans an hunros dhodho. Y vessach o kler: seyth bledhen a drevasow hel a via holyes gans seyth bledhen a dhivotter. Faro a dhegemeras an styryans na avel gwir. Kemerys gans skians ha gnas Yosep, ev a'n gwrug hembrenkyas omgemerys rag synsi an ys der an kynsa seyth bledhen hag ena gorweles lesrannans anodho der an divotter.

Y teuth an divotter. Ny dochyas ev Ejyp hepken mes an broyow a-derdro — y'ga mysk Israel, le may triga hwath teylu Yosep. Pan na's tevo i na fella ys vyth, y teuth dhedha an nowodhow bos gwara lowr yn Ejyp. Ytho, Yakob, den koth dell o ev lemmyn, a dhanvonas y vebyon dhe Ejyp dhe brena ys. Pan dheuthons i dhe'n withva, i a omgavas yn lok aga broder aga honan, Yosep, neb a via dyghtys mar dhrog gansa nans o lies bledhen! Den da dell o ev, Yosep a avas dhedha ha, dre gummyas Faro, a gelwis an teylu dien dhe anedhi yn Ejyp bys dhe dhiwedh an divotter.

Y hwrussons i yndella. Mes attes o aga bewnans ena, ytho, gylls an divotter, i a wortas y'n le na. Y prospersons ena yn Ejyp. Y feu

dhedha meur a fleghes ha, wosa nebes termyn, nyns esa *teylu* israelyek ow triga yn Ejyp, mes *kenedhel* israelyek. Dell dremena an bledhynnyow, aga thevyans dres eghen a ros dhe Faro diwettha prederow a salowder. Mars ervirens an Israelysi plegya aga heher, dell dybi ev, y hallsa bos henna kudyn rag an Ejiptyonyon. Gwrians an gwella a via y woderri a-dhesempis, an pyth a wrug ev yn unn gethhe an dus oll. Yndella, Israel a dheuth ha bos kenedhel a gethyon a-ji dhe Ejyp, gwyskys gans hwel krev ha mestrysi hwel poos.

Bydh parys: yma agan nessa post arwodh ow nesa yn uskis...

5.

Ow Skapya

Ni a asas kenedhel Israel yn Ejypp avel kethyon. Euthyk o aga bewnans. Heb tyli ens i, owth oberi rag boos hag ostyans an moyha sempel. Res o dhedha lavurya dres ouryow hir a hwel fisegel yn diwettha ragdresow drehevians Faro. Hag yth esens an mestrysi hwel ejypek pupprys yn ogas, ervys bys y'n dhiwen, hwypp y'ga dorn, parys dhe skorjya dha geyn mar lenthys jy. Ha lemmyn...

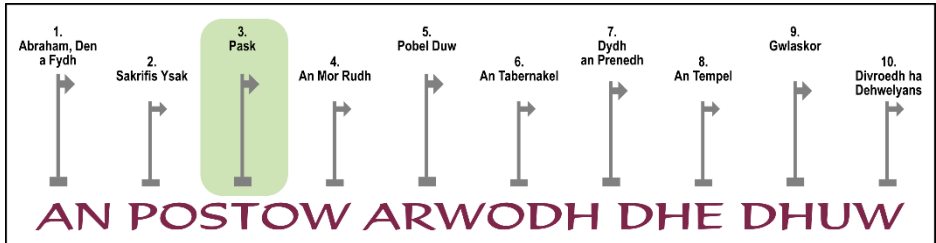
Post arwodh 3: Pask

Y'n eur ma yth omdhiskwedh y'n hwedhel Israelyas *Moyses* y hanow.

Kyn feu Moyses genys dhe deylu israelyek, der gadon a hwarvosow marthys, y fia ev megys avel Ejiptyon yn lys Faro. Mes, pan dhrehedhas ev tevesigieth ev a dhewisas dehweles dh'y wredh yn unn worra dhe-denewen y brivilejys ejypek hag omalinya gans an gethyon israelyek.

Ena, Duw a omdhiskwedhas dhodho der an hwarvedhyans a vri a'n brysken gans tan — losk heb yniadow a brysken y'n difeyth pooth ha sygh. Nebes kemmyn o an happyans ma, mes y'n prys ma ny veu an brysken konsumys gans an tan. Moyses eth dhe hwithra an dra, ha Duw a gewsis dhodho ena. Ev a elwis Moyses dhe vones dhe Faro a'y wovis ha'y erghi may kassa an bobel Duw dhe vones. Mes penn kales o Faro, hag ev a wrug y nagma lies gweyth. Duw a dhanvonas kevres a blaow war Ejypp rag y herdhya war-tu ha'n fordh ewn, mes i a fyllis

oll a'y wul — bys dhe'n diwettha pla. Y teuth ha bos hemma henwys an *Pask*, hag ev a omdhisplegyas yndella.

Yn nos apoyntys, mernans a wre gweskel kynsa-genys a bub teylu ejypek. Mes ev a dremena dres teyluyow israelyek, neb a wrug nebes traow herwydh arghadow Duw rag y dreylia dhe-ves. Kettep teylu a bareusi boos a on, may fo dhedha torr leun pan dho an galow dhe synsi aga thaklow ha gasa bro an gethneth. Res o dhedha maga ta kemeres nebes a woos an on ha'y dhrogura a-ves dh'aga chioiw, yn-kerghyn an darasow. Hemm a dhiskwedha y hwarvsa an mernans seulabrys rag an teylu ma, ha nag esa res dhe'n dus a-bervedh perthi own anodho.

Pan dheuth hanter-nos y'n jydh a bris, kri bras a anken eth yn-bann dres Ejyp oll. Mernans an kynsa-genys a veu sawgh a dorras keyn an margh: Faro a alowas an bobel Duw dhe asa. Yndella y tallathas an *dhibarth vras a'n gethneth* kovhes gans an Yedhewon bys y'n jydh ma y'ga solempnyans bledhynnyek Pask. Hembrenkys gans Moyses, i a dhallathas aga herdh hir war-tu ha'n 'tir ambosys' — mammvro yn pow Kanan. Duw eth gansa, orth aga hevarwodha yn hwornaturel dell avonsons i y'n difeyth o desedhys yntredha ha'ga destnans.

Rag an termyn, porth kov a hemma yn-kever an post-arwodh Pask: *ledhys a veu on. Fethys veu an turant. Rythhes veu an kethesow.* Ha henn a wra agan ledya dhe...

Bost arwodh 4: An Mor Rudh

An kethyon rythhes a borthas own bras pan dheuthons dhe lannow an Mor Rudh.

Erbynn an termyn na Faro re dybsa moy a-dro dh'aga rythhe. Fatel ylli ev kowlwul ragdresow drehevyans an wlas heb lavur kethyon? Ytho, y tanvonas y lu — marghogyon ha jarettow — dhe helghya an bobel, aga horlanna ha'ga dri arta dhe Ejyp. Yndella, an bobel Duw a omgavas yn antel. Yth esa y'n dhew du difeyth gwag, an Mor Rudh a-dheragdha, ha'n jarettow ejypek ow nesa a-dhelergh. Yth esa edhom dhedha a verkyl — hag i a'n degemerar. Duw a dhewis na vellya, dre vras, yn argerdhow naturel, mes y hwith ev an gwir dhe vellya heb dihares war euryow pan serv hemma y borpos, hag ev a'n gwrug y'n pols ma. Ev a wrug dhe dhowrow an Mor Rudh diberthi, an pyth a asas an bobel dhe dreusi war dhor sygh bys dhe'n lann aral. Hag ev a fronnas an lu ejypek bys dh'aga devedhyans ena yn salow.

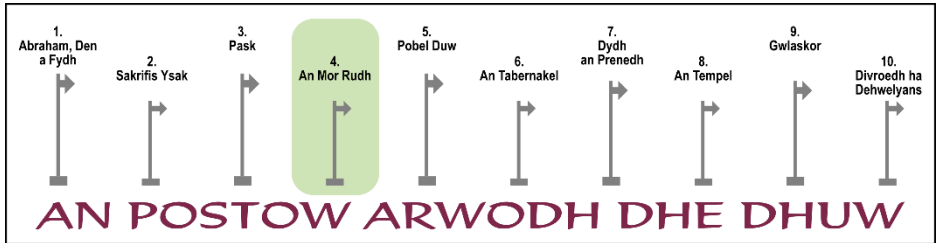
“Yth esa edhom dhedha a verkyl — hag i a'n degemerar.”

Alena, Duw a removas an fronnaw ha'n soudoryon a fistenas a-dreus yn unn bursewya, dhe vos reverthys pan dhehwelas dowrow an Mor Rudh dh'aga le. Beudhys vons oll anedha. An Israelysi, neb esens ow mires a'n lann bell, o difresys yn feur: rydh ens i wortiwedh. Lemmyn, y hyllens pesya gans fydhyans aga herdh der an difeyth war-tu ha'n Tir Ambosys.

Henn yw post arwodh aral dhe berthi kov anodho: *mos der an dower dhe salowder war an lann aral*.

Kyns ni dhe besya, da via merkya neppyth a-dro dhe istori. Yn dedhyow koth, nyns o an istori kovadhys y'n keth vaner ha dell y'n wren ni hedhyw. Ni a dhesev faktys kler a yll aga gwirhe gans dustuniow soled. Mes nyns o yndella y'n dedhyow na. Yth esa dhe

bub kenedhel hy 'hwedhel a-dhelergh' a wia war-barth neus a'y istori hag, y'n keth termyn, ri dhedha golok a styrya dallethow ha displegyans an genedhel. Nyns o pub poynt 'fakt kler' porres, kynth esa dell o usys nebes a henna y'n keyndir. Kas o a *styrya* an elvennow gwiryonedhek, yn unn worliwa hogen an traow na, rag ri styr dh'aga bewnans ha provia omglewans a honanieth ha porpos kenedhlek dell esens i owth avonsya.

Hedhyw, lies skoler Kristyon a grys bos meur an 'istori' y'n Testament Koth, mayth esen ni ow mires orto, 'istori ragvreusek' nag yw gwir herwydh an lytheren yn pub tra vunys. Y hyll'ta ervira dha honan diwettha. Mes pypynag bo agan ervirans, ni a yll pesya gans agan hwithrans a demmyn anodho omma, drefen an postow arwodh dhe driga hwath fyrv.

Lemmyn, dehwelons dhe'n Israelysi na ow viajya dhe'n Tir Ambosys...

6.

An Guntellva

Mar kerdhsa an genedhel israelyek tooth kresek, ha sewya fordh dhidro, y trehedhsens oryon Kanan — an Tir Ambosys — yn le es unn mis, dell hevel. Yn ober, y feu kerdh a 40 bledhen. Yn hwir, mar hir avel henna!

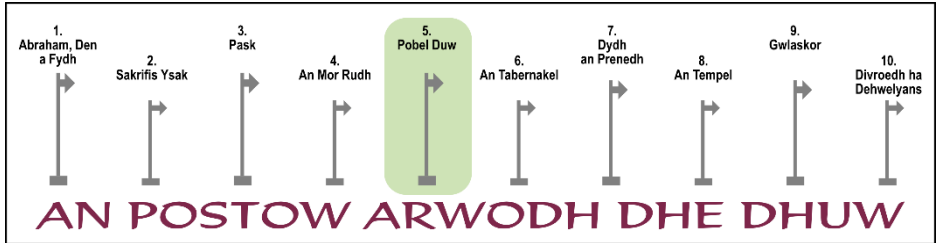
Ny res dhyn hwithra an manylyon a'n praga. Mes, yn kynsa le, i a sewyas fordh andhidro. Hag y feu dhedha pub eghen a ardak, dre vras der ankres ha sordyans y'n gemeneth. Marth yw Duw dhe besya triga gansa pan o aga omdhegyans treweythyow drog lowr dhe brevi perthyans a Dhuw y honan. Mes y pesyas ev gansa yn tevri. Henn yw drefen bos ev Duw a'y bar: hwansek pupprys a felshyp nes gans tus, ha leun a wodhevyans marthys a'ga fara floghel mar fyslek. Ha henna a'gan led dhe...

Bost arwodh 5: Pobel Duw

Y hyll an kaletterow kesunya tus yn ta. An kethneth yn Ejypt re wrussa yndella rag an Israelysi. Erbynn aga dibarth rag an Tir Ambosys i a omglewo bos pobel dhiblans yn hwir. An kaletterow re'ga hesunyas. Mes an darvosow marthys a sordsa aga livreson a grefhasa moy an omglewans na a unses yn-dann Dhuw, neb re'ga delirvsa.

Wosa i dhe viajya dres dew vis, y teuth an prys rag fastheans an unses na yn-dann Dhuw. Erbynn an termyn ma yth esens ogas dhe Venydh Sinay. Ena, Duw a ros dhe Moyses an gidlinennow moral hag a witha aga bewnans herwydh y vodh ragdha. I yw an Deg Arghadow.

Yth o aga thesten an pennrewlys a-dro dhe geskowethyans an bobel gans Duw, ha'ga heskowethyansow an eyl gans y gila.

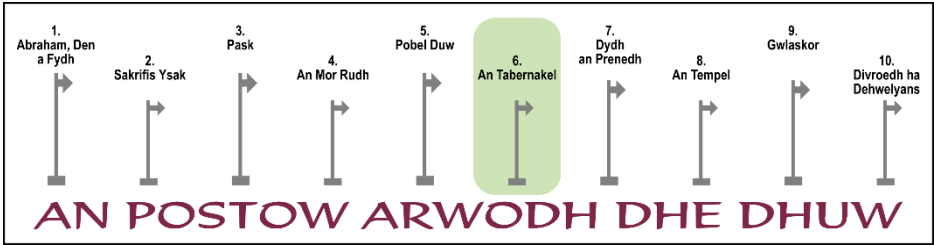
Ynwedh, yth esa framweyth vrasa a laghys moy manylys. Hi a dochyas rannow divers a vewnans, y'ga mysk dyghtyans a wesyon, kendon rag shyndyansow personel, difresyans a gerth kepar ha greow, gwithyans an Sabot, golyow kryjyk bledhynnyek — ha meur a daklow erel. Oll a hemma a surhas bos dhe'n bobel framweyth grev mayth hallens i restra aga bewnans ha triga yn kres hag ewnder.

An genedhel a ambasas, yn maner formel, bewa herwydh an edhommow ma oll. Hemm a hwarva in solempnita sad pan ambossions degemeris ha bos gostydh dhe'n laghys Duw. 'Oll re gewsis an Arlodh, ni a'n gwra,' y teklarsons i; 'ni a vydh gostydh.' Y feu gwrians a *gevambos*, henn yw, akord formel yntredha ha Duw. Goos eneval a veu deveryys ha skolllys war an bobel rag krevhe an messach. Y fynnens i bewa herwydh y laghys, hag ev a omsettya dhe witha warnedha ha'ga benyga, hag i ow pewa yndella.

Israel yn tevri ens i lemmyn, '*pobel Duw*' yn maner nowydh, unys yn-dann y rewl ha governys der y laghys. Porth kov a henna dell besyn ni dhe...

Bost arwodh 6: An Tabernakel

Onan an fordhow may tiskwedhas Duw y hwans a vos ogas dh'y bobel o der an *Tabernakel*. Res vydh dhis, ytho, godhvos an pyth o hemma.

Henwys o treweythyow *Tylda an Kuntelles* — le mayth hyllens Duw ha’y bobel omguntel. War verr lavarow, tyller gordhya degadow yth o. Res o dhodho bos degadow drefen bos an Israelysi pobel war gerdhes. Gwrys o a beulyow ha baghow dhedha, kroglennow ha kudhansow removadow a ylli bos fardellys ha degys pan asens i an kamp, ha bos dastrehevys y’n nessa le mayth hedhens i.

Drehevys o pupprys yn kres an kamp, ha’n dewdhek looth a dyldya y’n peswar tu oll. Hemm a arwedhya bos an le gwiw rag lok Duw yn kres bewnans an genedhel. Ha lowen o Duw diskwedhes y lok ena. Yn hwir, pan veu gorfennys kynsa drehevyans anodho, ev a omdhiskwedhas ena yn maner davadow y revedh. Ass o tra varthys: Duw yn tylda!

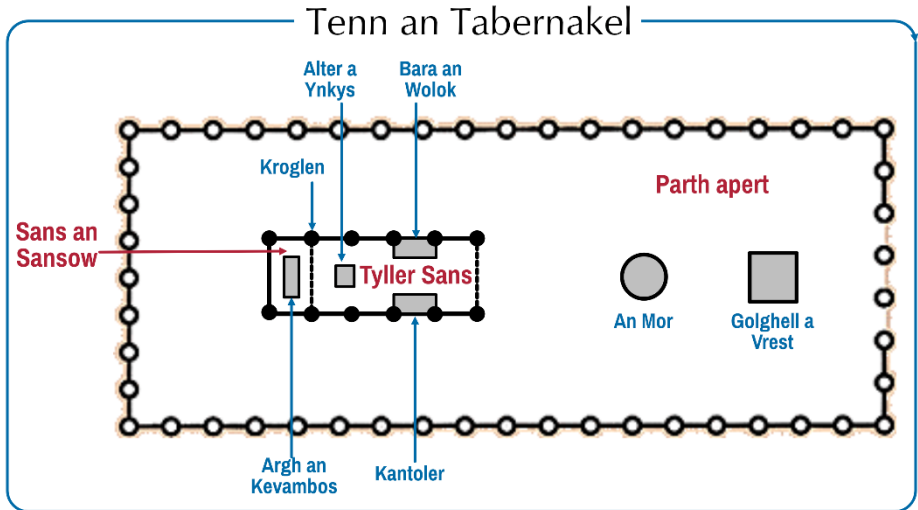
“Ass o tra varthys: Duw yn tylda!”

Yth esa dhe’n Tabernakel *teyr farth*.

An parth an pella war-ves o spas ygor, kerghynnys gans fos a groglennow, mes ygor dhe’n ebron. Desedhys omma esa alter mayth yllens bos offrys sakrifisow a enevales gans an oferysi. Israelyas pynag a ylli entra dhe’n spas ma.

A-ji dhe’n spas ma, war-tu ha unn benn, yth esa spas kudhys, rynnys yn dew spas erel. An kynsa o henwys *An Tyller Sans*, hag ynno nebes traow a vebel kryjyk degadow, y’ga mysk alter vyghan, kepar ha moos, mayth ylli bos leskys ynkyd warnodho, ha kantoler seyth skorren dhodho. Yth esa dhe oll a’n taklow ma styryans arwedhek,

mes ny res dhyn y hwithra omma. Eseli an oferyaseth Israel hepken a ylli entra dhe'n spas ma.

Dhe benn an spas ma yth esa kroglen, hag a-dryv dhedhi an tressa spas: *Tyller an Moyha Sans*, henwys treweythyow *Sans an Sansow*. A-bervedh nyns esa saw unn daklen a vebel: Argh an Kevambos. Honna o kist a brenn platyes gans owr hag ynni an leghennow a ven mayth o gravyes an Deg Arghadow ynna. Yth esa a-wartha dhe'n Argh dew figur elek, i ynwedh platyes gans owr, toppynnow a'ga eskelli ow tava an eyl hy ben a-ugh dhe gres penn an gist. An le kresel ma, henwys an Dregeredhva, o an tyller mayth hworra Duw, herwydh kryjyans an dus, y lok 'leegys'.

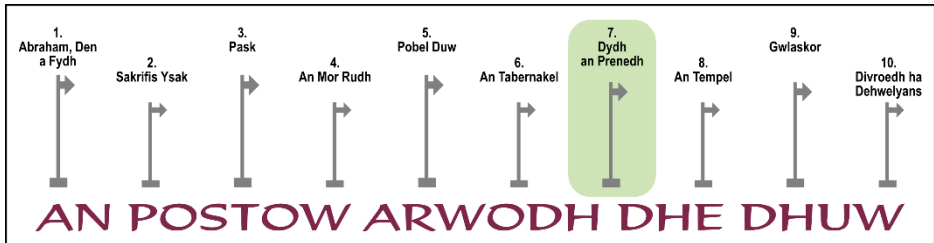
Post arwodh dhe les yw hemma: *Duw y'n Tabernakel, yn-mysk y bobel y'n pergherinses*.

Yth yw hwarvos bledhynnyek a-ji dhe Sans an Sansow agan nessa post arwodh...

Post Arwodh 7: *Dydh an Prenedh*

Yth esa hedhas dhe Sans an Sansow moy fronnys hwath es dhe'n Tyller Sans. Nyns ylli mos der an kroglen marnas an Arghoferyas, unweyth y'n vledhen, y'n jydh a wool kryjyk henwys *Dydh an Prenedh* po, yn Ebrew, *Yom Kippur*.

An brassa dydh y'n kalender kryjyk o hemma. Omguntel a wrens an bobel ryb an Tabernakel, tawesek dell nesa an pols sans. An Arghoferyas, gwiskys yn y bowsyow solempnyel, a offra nebes sakrifisow a enevales kyns nesa dhe'n groglen o entrans dhe Sans an Sansow. Alena, ow ton lester leun a ynkys ow leski ha bolla a woos milek, ev e mes a wel a-dryv dhe'n groglen bys yn lok Duw. A-bervedh, mog an ynkys a'n gwitha, ow kudha yn rann a'y wel Argh an Kevambos sans. Ev a skollya nebes a'n goos milek war an Dregeredhva kyns dehweles dhe'n dus esens orth y wortos.

Henna oll o rag 'gul dehwelyans' ragdha, rag peghow an Israelysi. Moyses a'n styryas dhedha yndella: 'Y'n jydh ma yma dehwelyans gwrys ragowgh dh'agas glanhe; hwi a vydh glan a'gas peghosow oll dherag an Arlodh.'⁸

Porth kov, ytho, a'n post arwodh ma: *an Arghoferyas owth offra goos rag dyghtya peghosow ha provia karth moral.*

⁸ Levitikus 16:30

Ass o studh marthek an taklow ma oll!

Gwra prederi anodho. Bagas a dus o gwann hag anperfydh, ow rosya der dhifeyth y'n Est Kres, ow ton tyller gordhya degadow, le may triga Duw — dhe'n lyha yn styr leegys. Pobel gans aga Duw y'n kres!

Yth esa Tylda an Kuntelles, dell yllir leverel, le mayth omvetyens nev (mynsedh Duw) ha nor (mynsedh tus). Imach war skeul vyghan yth o a hwans eternal Duw a bobel a ve vrassa yn feur ha treusvysyek mayth ylli ev bewa ha bos lowen y'ga mysk, par dell yllens i ynwedh bos lowen ganso.

“Yth esa Tylda an Kuntelles imach war skeul vyghan a hwans eternal Duw a bobel a ve vrassa yn feur ha treusvysyek mayth ylli ev bewa ha bos lowen y'ga mysk, par dell yllens i ynwedh bos lowen ganso.”

An Tabernakel a viajyas gans an Israelysi dres an 40 bledhen a veu res dhedha rag drehedhes an Tir Ambosys. Yth esa dhedha maga ta menegow erel a lok Duw gansa. Aga hevarwodher o ev dres aga herdhow oll, diskwedhys dydhweyth yn koloven a gommol ha nosweyth yn koloven a dan. Ass o marthys!

Yth esa, dres an viaj, kentelyow a sewena hag a kudynnnow, an dhew, mes wostiwedh y teuthons i dhe'n vro. Y treusons i an or — avon Yordan — ogas dhe Yeriko ha, dres an bledhynnyow a sewya, fetha an anedhysi leel kananek rag synsi an tir. I a ros dhe'n Tabernakel le parghus, ha'n bewnans y'n vro a dhallathas diskwedhes patron moy fast. Wosa istori mar ankombrys, an dus a grysi bos an bewnans parys dhe omwellhe.

Y hwarva henna — ha ny hwarva...

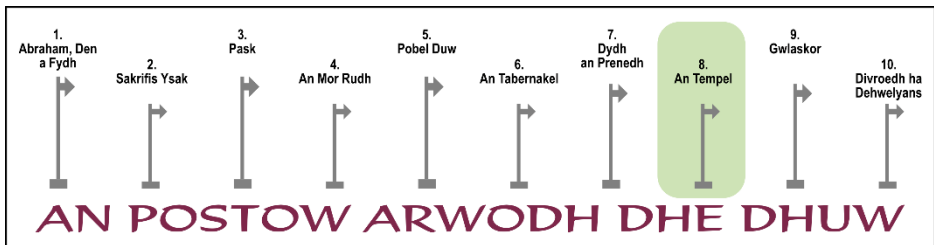
7.

Tempel ha Gwlaskor

Wortalleth, puptra eth yn ta. Dell dremena an termyn, Davydh, myghtern a vri, a fondyas Yerusalem avel penncita. Ena y vab, myghtern Solomon, neb a dybi na dhegodho Duw dhe besya triga yn tylda, dell leverir, a dhrehevis an tempel meur yn Yerusalem rag aslea an tylda. Ha henn a'gan led dhe'n nessa post arwodh...

Post Arwodh 8: An Tempel

An drehevians splann na a dheuth ha bos kres gordhyans an genedhel. I a grysi lok Duw dhe driga ena yn maner arbennik, kepar dell wrussa ev y'n Tabernakel. Nebes gweythyow y'n vledhen, Yedhewon a bub rann an tir a viajyas dhe'n Tempel rag an golyow meur bledhynnyek a wordhyans ha grassyans, y'ga mysk Dydh an Prenedh.

An Yedhewon a grysi y kwaya an spyryselter dre gevres a gylghyow keskresek. Y'n kres yth esa Duw y honan, ow triga (y'n styr leegys) y'n Tempel. A-dro dhe henna yth esa aga fenncita meurgers, cita Yerusalem. A-dro dhe honna yth esa an Tir Sans ha'y anedhysi Yedhowek. Ha wostiwedh, dres henna, yth esa remenant an bys —

tiredh kowrek an kenedhlow anyedhow: an jentyls. An tybyans o dell hol: bennath lok Duw y'n Sans a'n Sansow a'n Tempel a frosa a-dhyworth an kres dhe dochya kettep kylgh, pub war y dorn, bys dhe'n termyn pan 'vydh lenwys an nor' — dell y'n leveris onan a'n brofosi Israel — 'gans godhvos golewder an Arlodh, dell worher an dowrow an mor.'⁹

Kansbledhynnyow diwettha, yn termyn Yesus, an Tempel o hwath nas posek an bewnans Yedhowek. Rag henna ni a'n merk omma avel post arwodh, hag y tehwelyn ni dhodho yn verr spys.

Ha henna ow kortos, da via merkya yth omdhiskwedhsa a-varra tybyans ma a lok Duw yn kres a daklow y'n Tempel hag ow frosa a-dhyworto avel kryghyon war boll. Yn Jenesis yma, kynsa lyver an Bibel. Argerdh 'gwrians' dres hwegh dydh deskryfys ena o bythkweth tra dhe vos konvedhys herwydh an lytheren avel gwrians a vann. Y teskrif ev neppyth ken: fatel bareusis Duw devnydhyow an ollvys — hag an norvys yn arbennik — esens ena seulabrys, rag dos ha bos *tempel* may trikka ev.

Yma Duw, dell hevel, pupprys ow restra traow rag mayth hallo ev triga yn-mysk tus. Yn dedhyow koth, pubonan a grysi an duwow dhe driga yn templow. Duw a omdhesedhas dhe'n tybyans na. Ev a ordenas an norvys dhe vos tempel *kosmek*, le mayth hallens ev ha tus bos war-barth. Ev a gowlwrug hemma yn hwegh 'dydh' hag, y'n seythves dydh, ev a remova dhe driga ena, dell leverir. Pandr'a o an towl? Glori a Eden — Sans a'n Sansow y'n bys may triga Duw gans y bobel — a sygersa yn-mes dhe lenwel an planet dien. Duw y honan a gowlwre henna, gwerys gans Adam hag Eva ha'ga henedh.

Y feu an weresoryon na neb a'n diswaytyas, dell verksyn ni a-varra. Jenesis chaptra tri a dheskrif fatel wrug Adam hag Eva, ow representya mab den, tebeldyghtya aga rydhses. I a dreylyas dhyworth Duw ha gul aga bodh aga honan. I a shyndyas towl a 'lok

⁹ An profos Habakkuk (2:14).

Duw ow sygera yn-mes a'n kres'. Dre honna, y hwans a weles an *bys oll* avel tempel lenwys a'y lok a veu lettyes rag tro.

“Yma Duw, dell hevel, pupprys ow restra traow rag mayth hallo ev triga yn-mysk tus.”

Gwren lamma yn-rag y'n istori lemmyn dhe Yerusalem, penncita israelyek, may hedhsyn ni nans yw pols. Omma y hwelyn hwans Duw a 'lenwel an *bys*' owth omdhiskwedhes arta. Yth o an Tempel yn Yerusalem le may fogellen Duw y lok y'n eur na. Ev a vynna mayth ella yn-rag a'n le na y lok ha'y vennath, der an kylghyow keskressek, dhe vyrla wortiwedh an *bys* oll.

Dres spys an traow a heveli avonsya war an fordh ewn. Yth esa Israel ow palshe ha, wosa termyn, Duw a'n jevo lok meur y'n *bys* yn furv a genedhel o omres dhodho, dhe'n lyha yn gwaytyans, hag ervirys dhe vewa herwydh y vodh. Ev a's surhas i, mar pewens yndella, i dhe wodhvos y vennath, hag a's tochsa yn manerow pur hewul. Aga bewnans-teylu krev ha pennrewlys a ewnder socyal, drehevys war standardys diskwedhys dhedha gans Duw, o gwel yn feur es neb tra y'n kenedhlow a-derdro. An elvennow ma a dhros faster a wre moghhe sewena vateryel: trevasow da, greow brassa a dheves hag a vughes, yeghes da, hag artys esa ow floryshya — y'ga mysk ilow komposys rag gormel ha gordhya an Duw neb a wrug possybyl henna oll.

Israel, dell vewens i yndella, o 'troos y'n daras' Duw rag tochya an kenedhlow erel. Sampel ens a gowethas well, golowva dhe remenant an *bys* — an kenedhlow anyedhow a-derdro. Dell verksyn ni, henn o an acheson Duw rag aga gelwel: dhe vos 'golow dhe'n kenedhlow.' Aga bosva hy honan a leveri dhe'n jentyls, 'Mirewgh orth kwalita agan bewnans. Ev yw an pyth a hwilewgh hwi hirneth, mes ny yllewgh bythkweth y gavos. Yma ev dhyn drefen an Duw a wordhyn ha servya. Omdreylyewgh, ytho, dhyworth agas maneryow pagan ha

gorthebewgh dh'y gerensa, hwi ynwedh. Ena, previ a wrewgh an keth bewnans a lowena ha keweras.'

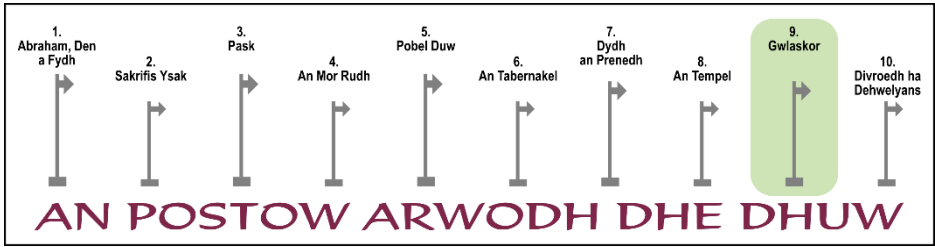
An gwaytyans o henna. Yn ober, ny omdhisplegyas yndella. Hag y feu an skila arta gwander a dus: an Yedhewon — po an rann vrasa anedha — a debeldyghtyas an rydhses res dhedha gans Duw. Yn le esperthi aswonvos ha bennath Duw dhe'n kenedhlow a-derdro, y teuthons ha bos omvodhek ha honanus. I a synsis dh'aga honan an benathow. I a dhispresyas an 'keun jentil', neb a worthebis yn negedhek heb mar. Y feu hwedhel arta a Eden ha'n disobayans a dus.

Mes yth esens i, dhe'n lyha, *kenedhel* nebes meur, an pyth a'gan dri dhe'n nessa post arwodh...

Post arwodh 9: Gwlaskor

Dres termyn hir wosa i dhe asa Ejyp, nys esa dhe'n Israelysi myghtern vyth. Well, y's tevo onan — mes nys o den. Duw y honan o an myghtern na; *theokratieth* ens i. Gwrys o hembrenkyans pubdedhyek gans kanasow apoyntyas gans Duw. Wostalleth henn o Moyses. Ena, wosa an bobel dhe entra dhe'n Tir Ambosys, Yoshua. Mes bythkweth ny gemeras an dus ma hanow 'myghtern', na omdegi yndella.

Diwettha, pan dhallathsons an bobel dryftya dhyworth an Arlodh, omsettyes ens a dermyn dhe dermyn gans kenedhlow a-derdro avel an Moabysi ha'n Filistysi. Pan godha henna warnedha, y sordya hembrenkysi anbarghus dhe ordena lu rag sevel orta. An re ma yw henwys yn kemmyn 'breusysi': hembrenkysi avel Gideon, Samson ha Debora. Mes yth esa rewl lagha Duw ow tiskara dres an seson na, ha deskryfys yn ta yw y'n lavaren dhiwettha lyver an Vreusysi: 'Y'n dedhyow na, nys esa myghtern yn Israel; *oll an bobel a wre an pyth o ewn yn aga dewlagas aga honan.*'

A verr spys, y tallathsons i pysi myghtern a’n par dell esa dhe’n kenedhlow a-derdro. Nyns o Duw myghtern lowr ragdha; hwansek ens a onan o den. Arta, Duw a’s metyas y’n le mayth esens yn-kever henna, hag assentya dh’aga govyn. Y teuth Myghtern Sowl. Diswaytus yn uskis o ev, hag y teuth an myghtern meur Davydh war y lergth. Henn o Davydh a ladhas kowr Goliath, Davydh an ilewydh ha komposydh a salmow. Yn-danno ev, y sewenas an genedhel, owth omlesa hag ow kwaynya reowta an kenedhlow anyedhow dres hy emlow. Wosa Davydh y teuth y vab, Myghtern Solomon. Y feu Solomon neb a dhros an ruvaneth bys dhe benn a lesans hy thiredh ha’y mestrynses politek ha breselek. Mes yth esa pris dhe hemma oll — ganso ev, myghternow Israel a dhallathas ombellhe a’n savonow Duw, ow tos ha bos moy ha moy avel rewlysi jentil.

“Gans Solomon, myghternow Israel a dhallathas ombellhe a’n savonow Duw, ow tos ha bos moy ha moy avel rewlysi jentil.”

An brassa kowlwrians Solomon, heb dhout, a veu drehevyans a’n Tempel yn Yerusalem. Y fia tybyans y das, Davydh, ha Davydh re wrussa meur a’n ragober ragdho, mes y feu Solomon a worfennas an ragdres. Duw a ylli remova lemmyn yn-mes a’y tylda, dell leverir, ha dalleth triga yn-mysk y bobel yn drehevyans moy fethus.

Wosa Solomon, taklow a wethhas yn uskis. Kenedhel Israel, yn studh a dheray, a wodhevis fols euthyk. Deg a’n lothow a holyas unn fordh, ha dew a holyas fordh aral. Yth esa lemmyn diw genedhel:

Israel, an brassa anedha, ha Yuda. Kettep onan a's tevo hy lin a vyghterndh. An rann vrassa a'n rewlysi na a omdhiskwedhas avel tebel ha honangresek, tennys dhe dhuwow an kenedlow a-derdro hag ow kul revrons arenebel hepken dhe Dhuw an Yedhewon — henwys gansa Yahweh, po 'an Arlodh'. Yth esa dregyn ow tos.

An dheg, a'y wosa, eth yn stray y'ga bewnans spyrysel ha moral. Wostiwedh, goryskynnys vons gans luyow fers a Assyri. An Yedhewon a dreusvewas a veu dispersys — lenkys y'n gowethas jentil. Gylls. An genedhel vyghan a dhiw looth, Yuda, a besyas nebes pella kyns i dhe sewya, i ynwedh, an keth fordh war-woles. Kyns pell, an diwettha gorallous a'n jydh, an Kaldeany, a yskynnas er aga fynn, ow tistrui aga fenncita, Yerusalem, le mayth esa desedhys an Tempel meur ha'n gordhyans Duw o praktisyes ena. Wostiwedh, i a dhug yn divroedh dhe Babylon oll y bennvurjysi. Henn o 586 KOK.

Da via merkya omma bos an Yedhewon ma henwys 'Israel' hwath, kynth ens i, yn kewar, yssew an genedhel diw-loth Yuda. I a witha an hanow Israel drefen y vos kesstyr gans 'pobel Duw', hag i a grysi aga bos hwath pobel Duw kynth esens i yn divroedh.

Yn hirethek, y perthens i kov a'n dedhyow splann pan o Myghtern Davydh aga rewlyas. A dhehwelsens i nevra dedhyow marthys a'n par na? Y tehwelsens yn tevri, a leveris aga frofosi. Y to dydh pan via, gwell ages Davydh, Duw y honan aga myghtern, ow tri dhedha termyn a lowena, sewena ha bennath. Hemma a via *gwylaskor Duw*. Hag i ow kodhevel yn divroedh, an Yedhewon a besya krysi an ambosow na avel dyjyn unnik a wolow dhedha yn bosva dewl.

“Hag i ow kodhevel yn divroedh, an Yedhewon a besya krysi an ambosow na avel dyjyn unnik a wolow dhedha yn bosva dewl.”

Unn profos yn arbennik a ros nebes manylyon ow tochia gwylaskor Duw. Daniel, der hunrosow ha besyons, a leveris dhe'n Yedhewon y hallsens gwaytyas kevres a beswar empirys treusvysyek yn rew. Y

fedha oll anedha hembronkys gans myghternow allosek, hag a gowlwrussa aga gwarthevyans dre nerth a arvow. Yn unn vires war-dhelergh y hyllyn ni aga aswon avel an empirys babylonek, medo-persek, grek ha romanek. Hag ena, a dheklaryas Daniel, 'Yn dedhyow an vyghterneth ma, *y hwra Duw an nevow drehevel gwylaskor* na vydh nevra diswrys, ha ny vydh hy myghternsys gesys dhe gen bobel. Hi a wra terri dhe demmyn ha distrui oll an ruvanethow ma, ha pesya bys vykken.'

Diwettha, Daniel a bresentyas an keth tybyans a beswar empirys yn unn wul devnydh a imach aral. Hag arta a-wosa y teu gwylaskor Duw: 'My a welas yn gwelesigethow an nos, ottena yn-mysk kommel an nev yth esa onan avel Mab an den ow tos; ev a dheuth bys y'n Koth a'n Dedhyow hag i a'n hembronkas yn y ogas. Ha dhodho y feu res mestrynses, hag enor ha myghternsys; hag oll an poblow, kenedhlow ha tавosow a'n servyas. Y vestrynses yw mestrynses a dhur bys vykken a ny dremen dhe-ves, *ha'y ruvaneth ny vydh distruys.*'¹⁰

Ottomma an figur-messias ow tos dhe Dhuw yn maner gwelys gans Kristonyon a bub henedh avel ascensyon Krist (moy a-dro dhe henna a verr spys). Yndella, y teu ev ha bos an Myghtern apoyntys gans Duw, dhe benn a wlaskor dihaval orth hy ragresegydhyon drefen hi dhe dhurya bys vykken.

Ni a wra dehweles diwettha dhe'n post arwodh a vri ma.

¹⁰ Gwra gweles Daniel chaptra 2 ha 7.

8.

Dhe Babylon ha Tre Arta

Y feu an divroedh yn Babylon nivel isella istori Israel. Mes an traow a avonsyas, ha'n nessa post arwodh yw...

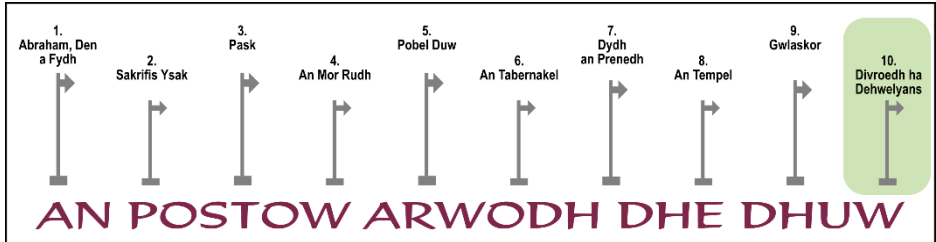
Post arwodh 10: Divroedh ha Dehwelyans

An divroedh dhe Babylon o terosa meur dres eghen. An dus a vewa yn duwon. Puptra a garsens ha gul vri dhodho — aga mammvro, aga fenncita Yerusalem, ha'n Tempel — esa fest pell, ha diswrys. Ny yllens i gordhya Duw yn hwiw na fella drefen bos y ji, an Tempel, disevelys yn tien. Mes Duw re 'dhibarthas' kyns honna hogen. An profos Ezekiel re welas besyon mayth esa lok Duw ow sevel dhyworth Sans an Sansow ha mos dhe-ves, mes a wel. Ytho, pan entras yn harow an Kaldeanys dhe'n Tempel, nyns esa Duw ow triga ena na hwath.

Dres deg bledhen ha tri ugens yth esens an Israelysi yn divroedh, owth hunrosa a'ga mammvro.

Erbynn fin an termyn na, y fia Empir Babylonek fethys gans an Persianys. Yth esa dhe'n Yedhewon, ytho, mestrysi nowydh. An profos Yeremia re dharganas bos duryans an divroedh deg bledhen ha tri ugens. Ha'n termyn na ow tos ogas dh'y fin, an dus a omwovynna pandr'a hwarva nessa. Y'n gwella prys, aga mestrysi nowydh re adoptyas policis nowydh yn-kever gorrans tre a genedhlow fethys, avel an Yedhewon. Y feu rewlyas Persian, Myghtern Kyrus, ytho, neb a wrontyas wortiwedh kummys dhe'n Yedhewon dhe vones tre. A wrussons i synsi an chons dh'y wul? Ny'n gwussons an brassa rann anedha. Attes ens i yn Babylon wosa dos

ha bos desedhys dhe vaner a vewnans nowydh. Nyns esa hwans dhedha a fardella puptra ha dalleth an kerdh hir — neb dew vil vildir war an fordh salow o tipek — dhe vro dhiswrys, le may fia edhom a dhegvedhynnyow rag hy dastrehevel. I a dhewisas gortos yn kosel.

Mes nebes anedha a dhegemeras profyans Kyrus. Kemusur mar vyghan ens mayth ens i henwys ‘remenant’ Israel. Wosa viaj dhe-dre hir ha skwithus, y kavsons i Yerusalem yn studh a vagoryow hwath. Mes yth esens tre arta dhe’n lyha. Drefen aga bos war a’n peghow kenedhlek re gawsyas distruyans an Tempel ha’n divroedh, hwansek yth ens a dhiskwedhes i dhe vos furra lemmyn. Ervirys ens bos aga ragwir restorya gordhyans Duw. May fo henna galladow, res o dastrehevel an Tempel. I a dhallathas an ragdres ma gans tan y’n golon yn-dann hembrenkyans Zerubbabel ha, wosa nebes termyn, kowlwrys veu.

Nyns o an Tempel nowydh, byttegyns, saw skeus an huni kyns. Nebes Yedhewon goth, neb a berthi kov a lori Tempel Solomon, a olas war an dihevelepter pan veu ygerys an huni nowydh. Moy dhe les, yn prysweyth na, Duw a fyllis a omdhiskweddes yn meuredh tavadow dell wrussa ev y wul y’n jydh Solomon. Mes dhe’n lyha, yth esa an kevreyth ow kweyth arta. Patron a wordhyans der sakrifisow re dhastallathas, hag yth esa an oferysi owth oberi arta. An dus, lemmyn, a ylli synsi y’n brys hwel a dhastrehevel fosow terrys Yerusalem, drehevel chiov da lowr ragdha aga honan, ha gorra nebes patronyow y’ga bewnans pubdedhyek.

“Nyns esa an Tempel nowydh, byttegyns, saw skeus an huni kyns.”

Ottena dew nasyow posek dhe gestava gansa: *divroedh*, ha *dehwelyans a dhivroedh*. Y fydh an dhew fest dhe les diwettha.

Yn kettermyn, ny wrussa Duw gwandra mann a’y dowl rag rekoncilya dhodho y honan y vys estrenyes.

Dell welsyn ni, yth esa war y dowl bos dhodho pobel — an Israelysi — a via ‘golow dhe’n kenedhlow’. Der an bobel na y tenna ev an bys oll dhe aswon y gerensa ha gorthebi dhedhi. An dus yn pub le a dho ha bos lesrewloryon Duw, ow kwitha an bys a’y wovis, yn felshyp lowen ganso. Hemm a vedha bys leun a gres, a geweras down, a lowena ha bennath didhiwedh. Y dowl dhe wul devnydh a Israel avel y droos y’n daras rag tochya an bys re weskis an kerrek a dhifyk an genedhel na, yn hwir. Mes bythkweth Duw ny’n herdhyas dhe-denewen a-barth neb towl ken. Spit dhe’n lettys, y hwortas y dhalghen war an towl derowel. Mes fatel ylli ev y gowlwul?

Tamm ha tamm, arwodhyow a dhallathas omdhiskwedhes. Profosi ha berdh Israel a dhallathas degemeres diskudhansow a Dhuw orth an desten. Yth esens owth omglerhe dew lin a dhiskwedhyans. Onan anedha o, drefen an Israelysi dhe fyllel mar dhrog, *Duw y honan* dhe vellya rag drehedhes y gosten a vys unys dhodho yn kerensa. Ev a wrussa y honan an pyth na allsa gul y wonisogyon dhewisys. An Israelysi, ytho, a dhallathas pysi, ‘Deus, A Arlodh, hag y wul!’

Herwydh an lin aral, Duw a wrussa devnydh a *nebonan aral* dhe wul an oberen a’y barth. An ‘nebonan aral’ na a via Yedhow *par excellence*, neb a via, ynno y honan, puptra a falsa bos Israel avel kenedhel. Ev a withsa lagha Duw ha gul y vodh yn perfydh. Yndella, ev a via an ‘golow dhe’n kenedhlow’ yntendyes yn unn representya

Duw yn kewar dhe'n bys oll. Hag y fia ev myghtern — myghtern *Duw*, kannas duwel, Myghtern Davydh Dres Eghen.

An Yedhewon a dhallathas henwel an den na 'Messias', hag a styr 'den untys'. Y'n gowethas Israelyek, untys o profosi, oferysi ha myghternow. Y fia an Messias an tri oll. Avel profos ev a representsa Duw dhe'n dus. Avel oferyas ev a representsa an dus dhe Dhuw. Hag avel myghtern ev a rewlsa a-barth Duw.

Bysi yn arbennik o an rann 'myghtern'. Yn ober, y teuth ha bos 'an wlaskor' thema meur yn tybyansow an Yedhewon. An dus a yeuni rag an jydh may hwovernya Duw avel Myghtern bys unys ganso yn tien: an *wlaskor Duw*.

An brofosi a brovyas imajys a'y nas. Leun via a lowena, golewder, kres, kessenysans ha keweras. An bleydh a wrowedhsa gans an on. Bresel a hedhsa, dell worrens an dus aga arvow dyworta ha gweskel aga kledhedhyow yn soghyow. Hemm o neppyth dhe vos hwansek anodho, dhe vedra ragdho, ha dhe oberi ragdho.

Yth esa 'gwylaskor' yn kres dhe'n dhew lin a dhiskwedhyans esa owth omsevel. Y'n eyl, *Duw y honan* a rewlsa avel Myghtern, hag yn y gila, y fia *Messias* an Myghtern. Ny ylli den vyth displegya fatel geskeverya an dhew lin ma. Ny wodhyens an Yedhewon marnas bos ambosys gweres Duw rag aga studh strolyek, hag y to yn sur. Ny wre aga Duw aga diswaytyas. Erbynn an keyndir ma a waytyans, y pesyas istori Israel wosa aga dehweyans a dhivroedh.

Mes drog pes yn feur yth ens i. Gorfennys lemmyn o an divroedh, sur lowr, mes rag brassa rann an Yedhewon ny heveli yndella mann.

Praga? Drefen kynth esens y'ga thir aga honan arta, yn ober i o kenedhel bopet gwaskys gans kenedhlow jentil, an eyl war-lergh hy ben. Wostalleth, rewlys ens gans an Persianys. Ny yllens i krodhvolas re drefen bos an emperour Persian, Kyrus, an huni a'ga assa dehweles dh'aga thir yn kynsa le. Mes, wosa nebes termyn, y teuth ha bos an Grekys kenedhel an moyha gallosek hag i a synsis maystri war Israel byghan. Wosa henna y feu an Romanyon, neb o hwath

kenedhel a rewlya pan dheuth Yesus. Ny allsa an Yedhewon, meur y sprallans, tewlel an yew rag dos ha bos pobel rydh.¹¹

Awos henna, i a brederi yn town yn-kever aga flit. Dres termyn hir i a gryssa bos aga hudyn an divroedh y honan ha, pan ve gorfennys, puptra a via splann. Mes ottensi omma, dehwelys dh'aga thir, sur, mes yn-dann wartheyvans estren hwath. Y tallathsons i konvedhes bos an desten, martesen, neppyth downna es taklow politek avel tiredh ha governansow? Martesen yth o an kudyn gwir *neppyth esa down y'ga gnas denel?*

“Y tallathsons i konvedhes bos an desten, martesen, neppyth downna es taklow politek avel tiredh ha governansow? Martesen yth o an kudyn gwir *neppyth esa down y'ga gnas denel?*”

Sur, aga istori hir a fyllel a sewya edhommow Duw a worra henna yn-rag. Podrek yn tevri o aga gnas an downna. Yth ens i, yn kler, peghadoryon dre braktis hag ynwedh dre nas. Y fia res dh'aga Messias, pan omdhiskwedha ev, kowlwul neppyth moy krev es aga delivra a'n gwartheyvans estren.

Ny wodhya den vyth fatel allsa hwarvos henna. Yn kettermyn, i a vira orth an studh politek ha pysi rag mellyans Duw ha devedhyans an Messias.

Orth an growsfordh a KOK hag OK y hwarva wostiwedh!

¹¹ An namm unnik a veu termyn a rydhses yn-dann an Makkabeyon, mes wosa 100 bledhen hepken yth esa an Yedhewon yn-dann rewl estren arta.

9.

An Hwedhel bys dhe Lemmyn

Ni re dhrehedhas le meur y vri y'n hwedhel. Yma Messias orth an daras. Yma towl Duw hwath ow sewya y fordh. Martesen vo hemma, ytho, le da rag powes ha dasweles an hwedhel bys dhe lemmyn. Ottomma an pennrannow:

Agan tybyans:

- Y hwodhon y'gan kolon, oll ahanan, bos Duw. Prederow-Duw a yni war dhos. Avow an yeunadow, ha pleg dhodho!

Fatel yw Duw:

- Duw yw kowrek dres agan dismygyans. Mes, yn kettermyn, ev a'gan kar, y groaduryon, hag yw hwansek a geskowethyans genen ni.
- Duw yw kerensa — yn styr a vos omres yn town hag yn tien dh'agan les.
- Duw yw Trynses: tri 'ferson', mes unn Duw, 'kowethas hweg' a gerensa ynno y honan.

Duw a wra myska tus:

- Y tewisas ev ledanhe kylgh y gerensa rag agan byrla, an dus.
- Nyns yw kerensa gwir saw pan yw res yn frank. Ytho, y feu dhe Dhuw chons a gudynnow pan ros ev dhyn rydhses dhe dhewis dhe worthebi orth y gerensa. Wosa ni dhe abusya an rydhses na, y tallethsyn omglewes estrenyes anodho.

- Mes edhom anodho yw klewys genen hwath heb lett.

War-tu ha digolm:

- Duw a dhallathas lewya darvosow istori an bys war-tu ha digolm a'n kudyn.
- Yth omdhiskwedhas ev, tamm ha tamm, dhe Abraham, Ysak ha Yakob (Israel).
- An teylu a devis dhe dhos ha bos kenedhel Israel ha, dre Yosep, a omgavas gwrys kethyon yn Ejyp.

Delivrans meur Israel:

- Gras dhe'n darvosow a Bask, delivrys veu an genedhel a'y hethneth.
- Merkyl a'ga threusyans a'n Mor Rudh a gowlwrug an fols yntredha hag Ejyp.

Israel y'n Tir Ambosys:

- Hembraonkys gans Moyses, y viajsons dhe'n Tir Ambosys, Kanan, le may trigma aga hendas Abraham dre dermyn berr.
- Yth anedhsons y'n tir ha gul an Tempel, yn Yerusalem, fog bewnans spyrysel an genedhel.
- Towl o y fia aga sewena ha bewnans fest da 'golow dhe'n kenedhlow' esa a-derdro.

Falladow ha difygyans Israel:

- Mes i a dhiswaytyas Duw yn unn synsi dh'aga honan an benathow yn le a'ga esperthi.
- Yn difygyans spyrysel, an genedhel a folsa yntra dew ha, kyns pell, yth yskynsa luwow estren er aga fynn.
- Distrays veu an Tempel, hag an bobel a veu degys dhe-ves dhe dhivroedh yn Babylon.

Dehwelys dhe'n tir, mes:

- Pan dhehwelons nebes anedha hogen ha dastrehevel an Tempel ha cita Yerusalem, ny heveli aga bewnans hwath an gwella a ylli bos.
- Drefen bos aga henedhel pupprys yn-dann vaystri estren i a omglewa nag o gorfennys mann an divroedh.

Arwodhow dhe daklow gwell:

- Profosi Israel a dhallathas kewsel a dhydh ow tos pan woderri Duw dhe ewnhe puptra.

“Profosi Israel a dhallathas kewsel a dhydh ow tos pan woderri Duw dhe ewnhe puptra.”

- Ev a selya y wlaskor ha rewlya pobel venygys ha kewerys.
- Nebes darganow a dheskrifa Duw y honan ow kul hemma; nebes erel a gevarwodha onan a rewlya a'y barth: an Messias.
- Y tallathsons an Yedhewon konvedhes na vos aga hudyn politek hepken, mes moral ha spyrysel. Res via dhe'n Messias digelmi henna — kudyn pegh — wostalleth.
- Ena, benathow Duw a ylli omlesa yn hwir dhe'n bys oll.

A-hys an fordh, y ferksyn ni deg 'post arwodh'. Dell besyn ni agan viaj, i a wra dos ha bos alhwedhow rag konvedhes Yesus ha'n pyth re wrug ev. An re ma o:

1. Abraham, Den a Fydh
2. Sakrifis Ysak
3. Pask
4. An Mor Rudh
5. Pobel Duw
6. An Tabernakel
7. Dydh an Prenedh

8. An Tempel

9. Gwlaskor

10. Divroedh ha Dehwelyans

Ha lemmyn y hyllyn ni dehweles dhe'n hwedhel ha gweles an pyth
a hwarva nessa...

Rann 3: Yesus

10.

Sewena!

Y teuth Yesus! KOK o parys dhe dhos ha bos OK.

Y feu devedhyans Yesus an brassa troboynt yn istori an bys — ha nyns yw henna mos re bell. Gans Yesus, *puptra* o parys dhe janjya! Lemmyn, hag ev omma, towl Duw a wre seweni.

An Bibel a brof peder gologva war bewnans ha mernans Yesus. Ni a'ga henow an 'peder Aweyl', henwys rag aga awtours, Matthew, Mark, Luk ha Yowan. Ni a wra aga menegi yn fenowgh alemma rag.

Devedhyans Yesus a dhallathas, heb mar, gans an hwarvosow solempnys war Nadelik. Yn rannvro minor yn kornel bell an Emperoureth Romanek, mowes Yedhowek yowynk, 15 po 16 bloodh hy oos, a dhynthis mab. Hirgorn vyth a dheklaryas y dhevedhyans. Na ny'n dinythis Maria yn diberthva vamolet hethus. Pell dhyworth tre esa hi, ow viajya dhe Bethlehem gans Yosep, hy gour ambosys, dhe vos niverys y'n diwettha niveryans avisyses gans an awtoritys. Awos bos kansow a dus ow viajya, leun o an fordhow ha'n hostelriow. Mes, ha'n dinythyans degynsywek, y sewensons kavos le o tipek a'n chiow tus kemmyn yn dedhyow na. Hemm o esedhva ha spas dhedhi yn unn benn rag enevales an teylu. Hag yn godenow, le mayth o gorrys boos rag an enevales, y hwrug Maria gweli a gala rag hy mab nowydh genys.¹²

¹² Ny omdhesedh lies rann gerys-da an hwedhel Nadelik orth gwirvasow an studh. Mar fo dhe les dhis, y hyllir redya yn y geveger yn Kenneth E. Bailey, *Jesus Through Middle Eastern Eyes*, SPCK, 2008, f.25-37.

‘Aha!’ y leverydh. ‘Nyns o Yosep ha Maria demedhys hwath, mes kler yw i dhe fyllel a wortos hag yth esa Maria gans flogh. Ogh, well, henna a hwer yn fenowgh. Ny amont nameur!’

Henn yw an deseve naturel, hag yndella y tybens meur a’n deythogyon yn-kever genesigeth Yesus, hogen wosa y vos tevesik.¹³ Mes gorfen kammdybys yth yw. Gwren y hwithra yn nes.

Kyn feu lies gwedh dinythyans Yesus pur gemmyn, dres eghen a veu gwedhow erel. Y hyllir redya yn y geveer yn aweyls Matthew ha Luk. Wostalleth, vysytys veu Maria gans el. Na wra fistena dhe dhanvon an tybyans na yn kerdh avel fantasi. Yma an desten omma an Duw-kreador meur owth entra dhe’n bys a dhenses. Henn yw tybyans sowedhanus; koynt via, ytho, mar ny omdhiskwedha nebes fenomena marthys. Yn kettesten a’n par na, nyns yw marth el dhe dhos avel kannas Duw.

“Yma an desten omma an Duw-kreador meur owth entra dhe’n bys a dhenses. Henn yw tybyans sowedhanus; koynt via, ytho, mar ny omdhiskwedha nebes fenomena marthys.”

An godrigger elek, Gabriel y hanow, a leveris dhe Varia, neb o gwerghes, hi dhe dhos ha bos beghyek. Ny hwarvia henna, byttegyns, der an fordh usadow, mes der ober syth a Dhuw an Spyrans Sans warnedhi. An ‘sans’ a wre hi dinythi yn skon a via ‘gelwys Mab Duw’.¹⁴ Gwell yw gans Duw kesoberi gans tus ages aga hontrolya. Gabriel, ytho, a ros dhe Varia an dewis: assentya dhe vos mayn dededhyans Duw dhe’n bys a dus, po y skonya. Nyns esa Maria gocki. Yth aswoni hi lowr a-dro dhe’n dus dhe gonvedhes ny dhegerens nebes eseli hy theylu ha’y hentrevogyon hy hwedhel a-dro dh’y beghyegeth bos ober Duw. Mes an voves ma a’s tevo fydh gwir yn

¹³ Gwra merkya an hyntys gesedhus a’n par na yn Yowan 8:39-41.

¹⁴ Luk 1:35.

Duw. Hi a assentyas dhe'n profyans y unn leverel dhe'n el: 'Awotta maghteth an Arlodh; re bo dhymm war-lergh dha er.'¹⁵ Sur lowr, y teuth hi ha bos beghyek.

Dhe Yosep, hy gour ambosys, o an nessa kaletter. Y'n gowethas Yedhowek y'n dedhyow na yth o ambos demedhyans kolm herwydh an lagha, mar wir avel demedhyans y honan. Mes nyns o alowys an rann reydhel kyns an demedhyans. Y hwodhya Yosep yn sur na hwarvsa kolmow reydhel yntredho ha Maria, mes ottahi beghyek. Ny yllyn ni y vlamya, ytho, rag ev dhe dhesevos an pyth o apert, ha bos grevys yn feur. Ev a gara an vowes, yn kler, mes dhe'n brys ev, res o dhodho, y'n kesstudhyow, hy didhemedhi, mars o hepken rag gwitha y vri y honan. Ev a erviras y wul yn kosel, gans fyslans ispoynatel, rag difres an mowes a gara ev hwath.¹⁶ Gwas da ha tregeredhus o Yosep!

Rag henna, res o vusytyans aral gans el. Yn hunros, el a afydhyas Yosep na wrussa Maria tra vyth drog, mes bos hy beghyegeth yn hwir ober an Spyrans Sans. Ev a ylli mos yn-rag ha'y demedhi heb own. Heb mar, dhodho y honan o an dewis. Mar kwrussa ev bos diogel, a-barth y vri, yn unn wul astel dhe'n ambos demedhyans, ni a'n konvedhsa. Mes ny'n gwrug ev. Ev a dhemedhis an vowes ha, dell lever an Skryptor, 'Ny's aswonas bys pan dhinythis hi mab.'

I a'n henwis Yesus. Henn o awos lavar an el dhe Yosep: 'Ty a'n henow Yesus; rag ev a saw y bobel dhyworth aga feghosow.'

Posek o henwyn y'n dedhyow na. Y hwrens kerens aga dewis dhe dhiskwedhes an eghen a dhen a waytyens dos ha bos aga flogh pan ve ev tevys. Yesus o hanow kemmyn. Egwal Grek o a'n hanow Yedhowek Yoshua, hag a styr 'sawyas' po 'selwyas'. Kerens Yedhowek a wre henwel mab nowydh genys Yesus y'n govenek ev dhe devi dhe sawya an Yedhewon a'n berghenogeth Romanek.

Yoshua re bia gorour meur y vri y'n istori Yedhowek nans o lies kansbledhen. Ev re dhothya war-lergh Moyses ha 'salwa' an Israelysi yn unn dhri an bobel dhe'n Tir Ambosys wosa i dhe dhiank a'ga

¹⁵ Luk 1:38

¹⁶ Gwra gweles Matthew 1:18-19

hethneth yn Ejyp. Eus kov dhis a henna? Y feu an ‘selwyans’ ma a gewsis an el anodho pan leveris bos an Yesus ma an huni a wre ‘sawya y bobel’. Mes a-der dhyworth an Romanyon — ‘dhyworth aga *feghosow*’. Yth o destnans kynsa genys Maria, herwydh an el, bos selwyas meur aral an bobel, mes y’n tor ma dhyworth kargharow a’ga gwander denel.

“Yth o destnans kynsa genys Maria, herwydh an el, bos selwyas meur aral an bobel, mes y’n tor ma dhyworth kargharow a’ga gwander denel.”

Kyns pell y feu hwarvos dres eghen aral. Bagas a dus anyedhow a dheuth dhe enora an flogh Yesus.

Homm o arwodh a-varr na via an selwyans kowlwrys gans an mab ma rag Yedhewon hepken; ev a lesa dhe’n bys an Jentyls, herwydh towl derowel Duw. Hanow hengovek res dhe’n wodrigoryon yw ‘tus fur’ po ‘myghternow’, hag y teuthons a neb le yn Arabi. Yth esa tri anedha, herwydh an hwedhel hengovek. Ny re an Bibel niver, mes an niver re beu deseveys drefen i dhe dhegi tri ro: owr, frankynkys ha myrr. An dus ma re redsa an arwodhow-steren o aga arbennikter, ha krysi i dhe leverel bos an mab nowydh genys, o war aga thowl vusytya, ‘genys Myghtern an Yedhewon’. Rag henna, y kerghsons rohow kostek, gwiw rag myghtern.¹⁷

I a dheuth heb mar yn kynsa dhe Yerusalem, an benncita, le may fia myghtern bos kevys, dell waytyens i. Sur lowr, yth esa yn hwir ‘myghtern an Yedhewon’ trigys ena, Herod y hanow. Ha nyns o ev baban. Tevesik, drogbrederys hag omvodhek o ev. Herod o mab a gerens kemyskys, Grek y wonisogeth ha Yedhowek y gryjyans, hag ev a rewlya Israel a-barth an Romanyon. Drefen bos diantel an studh

¹⁷ I ‘a welas y steren y’n howldrevel’ (Matthew 2:2). Herwydh unn derivador: ‘Yth esen an planetys Yow ha Sadorn yn kevren an eyl gans y gila teyrgweyth yn 7 KOK. Yth esa Yow an planet “riel” po ruwek, ha Sadorn o krysus treweythyow delinya an Yedhewon. Yndella, apert o an gorfen: myghtern nowydh an Yedhewon o parys dhe vos genys.’
–Wright, T., *Matthew for Everyone, Part 1: Chapters 1-15* (SPCK, 2004) f.10.

politek y'n termyn na, andhiogel o ev, dell ylyn ni y gonvedhes. Y hyllir, ytho, dismygi y own pan veu leverys dhodho bos godrigoryon arabek y'n dre, ow hwilas 'myghtern an Yedhewon' nowydh genys rag mos dh'y wordhya!

'Myghtern an Yedhewon' o kows-Messias. Dell wodhya Herod yn ta, yth omdhiskwedhi a dermyn dhe dermyn tus a assaya omwul Messias. I a biga brottelsys politek ha godros gre Herod. Res o hedhi a-varr assays a'n par na. Ytho, ow kelwel an dus konnyk Yedhowek, ev a wovynnas dhedha a-dro dhe byth a leverer an Skryptors yn-kever le may fe genys an Messias. 'Yn Bethlehem,' yn-medhons i. Ytho, y tanvonas ev an dus fur dhe Bethlehem dhe gavos aga 'myghtern an Yedhewon', yn-dann ynia warnedha leverel dhodho pan y'n kevens, bys may halla ev, ynwedh, mos dh'y wordhya. Yth o y styr gwir 'bys may hylliv y ladha'.

Yth eth yn-rag an Arabyon hag i a gavas an flogh Yesus yn Bethlehem. I a'n gordhyas ha ros dhodho aga rohow. Mes ny dhehwelons der Yerusalem dhe dherivas dhe Vyghtern Herod. Wosa bos gwarnyes yn hunros bos res dhedha na wrens henna, i a dhewisas fordh ken rag aga viaj dhe-dre.

Nyns esa edhom a veur a dermyn rag Herod dhe gonvedhes y fia diswaytyes gans an dus fur. Mes kudyn vyth: y hwodhya ev bos Bethlehem le mayth esa an flogh. Ytho, turant dibita dell o, ev a erghis gorladhva a vabanes gourek le es dew vloodh aga oos yn ranndir Bethlehem.

Mes Yesus a skeusis rag an ladhva. El re warnsa Yosep yn hunros a'n pyth a vynna Herod y wul, hag a leveris dhodho bos res treusperthi Maria ha'ga flogh dhe Ejyp bys y'n termyn may fe tremenys an peryl. Awos henna, Yesus o trigys dre bols yn tiredh anyedhow — arwodh aral hwath a skop an ober selwyans y hwre ev diwettha.

War-lergh mernans Herod y tehwelis an teylu dh'aga bro aga honan ha triga yn gwig Nazareth. Bewnans teylu a besya ena dell yw usys. Yosep o ser prenn po gweythor chi leel ha, wosa termyn, yth esa

dhodho ha dhe Varia fleghes aral — omdegys ha genys, dihaval orth
Yesus, y'n maner normal.

Yn kettermyn, yth esa mab Maria ow tevi...

11.

Piw yw an Maw Ma?

Nyns eus dhyn meur a gedhlow a-dro dhe'n bledhynnyow ynter genesigeth Yesus ha'y dhevedhyans dhe'n bewnans poblek hag ev 30 bloodh.

Mes y hyllir desevos ev dhe devi hag adhvesi avel neb maw aral, ow tyski an Skryptors Ebrew gans y gerens hag y'n synaga teythek. Heb dhout ev a weresa Yosep y'n negys teylu, maga ta. Gwirhaval yw Yosep dhe verwel hag ev nebes yowynk, hag y kodhas war skodhow Yesus yn neb pols karg a dhyghtya an negys ha mentena an teylu, dell avonsya ev dres y vledhynnyow degowek ha dh'y vloodh ugensves.

Ni a aswon unn hwarvedhyans pan o Yesus dewdhek bloodh hepken. Res o dhe'n Yedhewon viajya dhe Yerusalem nebes termynyow y'n vledhen rag an golyow meur bledhynnyek y'n Tempel. Ha Yesus dewdhek bloodh, yth yskynsons y deylu dhe'n gool Pask a'n vledhen na. Brassa rann a'n drevesigyon a Nazareth a viajya war-barth. Drefen bos an pellder ogas ha 100 mildir, viaj a nebes dedhyow o yn pub tu.

Sewena veu an gool, hag ena an bagas a dhallathas an viaj dhe-dre. Ny heveli bos Yesus yn ogas hag i ow talleth an kerdh, mes ny brederi Yosep ha Maria anodho; i a dheseva ev dhe vos y'n bagas neb le gans y gowetha ha'ga theyluyow. Mes nyns o henna gwir, ha ny'n konvedhsens saw wosa viajya dres unn jorna dien. Dismyk aga euth dell omdreylysons ha fistena arta dhe'n cita.

Tyller nebes bras o Yerusalem, hag yth o hwath leun a dus. Nyns o ober es hwilas Yesus, ytho. Wortiwedh, wosa hwilas yn tiglon dres tri dydh, i a'n kavas. Yth esa ev yn garthow an Tempel, diswar, dell heveli, a'n preder a gawssa y estrik. Maria ha Yosep a'n kavas gans bagas a dhyskadoryon gryjyk Yedhowek. Yth esa ev ow kovyn orta ha

dadhla gansa a-dro dhe'n fydh. Tra dres eghen rag maw dewdhek bloodh y oos!

Maria, difresys mes serrys, a'n keskis: 'Flogh, prag y'gan dyghtsys yndella? Otta, dha das ha my re beu orth dha hwilas yn ahwer.' An Yesus yowynk a heveli bos sowdhenys ha penndegys gans henna: 'Prag y'm hwilewgh?' ev a wovynnas. 'A ny wodhvwewgh bos res my dhe vos yn chi ow Thas?'¹⁸

Hwarvedhyans a bris o hemma oll. Wostalleth, ev a dhiskwedh nag esa an mab ma a Varia maw kresek. Gwir yw, war neb kor normal o ev. Ev a dhybri, eva, koska ha mos dhe'n bisva avel den vyth aral. Y devyans dres flogholeth o normal. Ev a dhisplegya y nas, ow tyski war an hyns, lewyes gans ensampel y gerens ha'n gemeneth leel, ha gans an adhyskans savonek a dhegemera ev y'n synaga Nazareth.

Mes yma menegow bos ev, yn fordhow erel, anusadow. Sur ov, ny dremenys bythkweth meur a fleghes dewdhek bloodh aga oos tri dydh yn dadhlow duwoniethek gans an arbenigoryon fur hag eksperyansys y'n fydh Yedhowek. An govynnow a yonker kresek a via gorthebys a-ji dhe nebes mynysennow, hag ev a allsa dhe-ves gans 'Meur ras'. Po skwithys via an dhyskatoryon gans skavder an keskows ha'y worfenna yn kortes. Mes otta Yesus, omworrys gansa hwath wosa tri dydh, 'ow koslowes orta hag ow kovyn orta.' Gans henna, dell lever an Bibel, 'Yth esa marth gans peub a'n klewo, a'y gonvedhes ha'y worthebow.'¹⁹ Nyns esa an govynnow ha'n gorthebow, ytho, hyns unfordh.

Ena, yma fog dres eghen an maw. Maw kres a dhewdhek bloodh a yeuni war-lergh Mammik ha Tasik yn verr spys, hag ola rag bos dasunys gansa. Mes nyns o an maw ma yndella. Mar dhynyes o ev, dell hevel, gans y edhom a gonvedhes nebes traow an fydh Yedhowek may kila dhe'n keyndir an kolm teylu.

¹⁸ Luk 2:49

¹⁹ Luk 2:46-47

“Ny dremenas bythkweth meur a fleghes dewdhek bloodh aga oos tri dydh yn dadhlow duwoniethek gans an arbenigoryon fur hag eksperyansys y’n fydh Yedhowek.”

Ple triga ev, yth omwovynnav, wosa y deylu dhe fardella aga thaklow ha diberth? Piw a’n bosa? Ple koska ev? Ny wodhon mann. Ha mar dynn o fog an maw, hogen pan y’n kavsons Maria ha Yosep wortiwedh, mayth o marth ganso, dell hevel, a’ga devedhyans ha’ga freder. An pyth a dhinythis y wovyn: ‘A ny wodhvwewgh bos res my dhe vos *yn chi ow Thas?*’

Ev a gewsi a’n Tempel, heb mar, chi Duw. Dew dra yw dhe les omma. Yn kynsa, Yesu a dheseva bos ena an le may fynna bos den pynag mar nyns o res dhodho bos yn neb tyller aral. Tennys dhodho o ev avel gwenen dhe vel.

Ha nessa, ev a henwis an Tempel ‘chi ow Thas’. Kyns henna poran, Maria a’n tавosas, ‘Dha das’ — ow styrya Yosep — ‘ha my re beu orth dha hwilas yn ahwer’. Y teuth yn gorthyp Yesu hynt apert: Yosep a waria rann y das, dhe’n lyha y’n styr pubdedhyek, mes y Das gwir o an honan mayth o lok anodho delinyes gans an Tempel: Duw y honan.

Moy diskwedhyanse hogen, ev a’n henow ‘chi ow Thas’. Kemmyn lowr o dhe’n Yedhewon henwel Duw ‘*agan Tas*’, mes fest anusadow o ri dhe’n lavaren an styr personel ma. Arwodh yw mayth omweli Yesu, hogen y’n oos a-varr ma, avel neb a seveli y’n karder personel gans Duw hag o unnik.

War neb kor, dhe dhiwedh an hwarvedhyans, Yesu a veu dasunys gans Maria ha Yosep hag a dhehwelis yn tever gansa dhe Nazareth, le mayth o ‘gostyth dhedha’, herwydh an Skryptor. Ytho, neb eghen a wevnans normal re dhehwelis.

Yn golow a'n hwarvedhyans y'n Tempel res yw dhyn govyn, 'Piw poran o an maw ma?' Ev a gesunya, dell hevel, an kemmyn ha'n dres eghen yn kemyskans unnik. Diwettha, hag ev ow tevi dhe vos gour hag ow sewya y venystrans poblek kyns y vernans, y dhasserghyans ha'y ascensyon, y holyoryon a dhallethi dielvenna an fros a dhata esa ow moghhe rag y aswon moy yn poran. Pyth veu aga ervirans?

Dallethyn gans an rann es: unverhes ens bos Yesus *den gwir*.

Nyns o ev neb hybrid, hanter den ha hanter Duw; yndella, ev a via na den gwir na Duw gwir. Nyns o y dhenses talenep hag a-dryv dhodho y dhewsys o y honan 'gwir'. Na, ev o yn hwiryon mar dhen avelos hag avelov. Y gorf a oberi y'n keth vaner poran. Y vrys ha'y amovyansow a weytha yn tipek. Avelon ni, ev a omglewo trist, heudh, skwith, serrys, diswaytys, sprallys, ha moy. An peder Aweyl a glerha henna. Dell nesa y growsyans, ev a dhallathas hwesa hag ev ow tybi a'n godhevyans euthyk esa a-dheragdho. Y fynna ev yn feur y woheles. Yn hwir, ev a bysi war Dhuy yn y geve: mars esa maner a'y woheles heb gorra towl Duw dhywar an kledhrennow, da via ganso kemmer an fordh na, mar pleg. Yn tevri, ev o 'haval dh'y vreder yn pub tremmyn'.²⁰

Henn a styr nag esa ev a-ugh dhe demptyans. Kler yw an Skryptor a-dro dhe hemma: ev o 'temptys avelon *yn pub tremmyn* — heb pegha hogen.'²¹ Ytho, pypynag vo an gwettha demptyans may tierbynsys jy, Yesus re beu ena ha'y glewes. Yma, byttegyns, unn dihevelepter bras: yn y gas ev, 'heb pegha'. Unn dra yw bos temptys; ken tra yw hepkor dhodho. Ty ha my, an dhew y hwren. Mes Yesus, dell dharbollens y gowetha, bythkwith ny hepkorras ev dhodho — heb pegh vyth o ev. Abostel Peder, rag ensampel, neb o nesa dhe Yesus ages den vyth aral dres teyr bledhen ha, dre henna, a ylli y weles poran dell o, yn arbennik pan o ev diskwithys ha pell a'n routhow, a'n leveris yn kler: 'Ny wrug peghadow.'²²

²⁰ Ebrowyon 2:17

²¹ Ebrowyon 4:15

²² 1 Peder 2:22

Nyns o y gowetha hepken a dheuth dhe'n ervirans na. Mar ny fe saw an re na, y tybsen ni martesen, 'Well, yth esa dres lycklod ragvreus dhedha.' Na; unver o y eskerens. Fest da via gansa kavos neb fowt ynno. Mes res o dhedha amyttya ny yllens i kavos fowt vyth. Unn jydh, Yesus a omgavas enebys gans bagas anedha. Yth esa mall gansa oll staga kuhudhans pynag warnodho. Yn unn vires orta stag y'ga dewlagas, ev a'ga chalenjyas, 'Piw ahanowgh a'm kuhudh a begh?'²³ Nyns esa dhedha tra vyth dhe leverel. Y'n dra ma dhe'n lyha, ytho, yth o an Yesus 'normal' anreyth yn unnik.

Tamm ha tamm, y holyoryon a dhallathas sewya an hyns 'ev dhe vos unnik'. Herdhyes vons dhe vos sur bos an den kemmyn ma, may kerdhens i rybdho a-hys fordhow ponnek a Alile, war neb kor andheskrifadow *Duw yn tevri*. Na 'duwyl' hepken, herwydh styr kemmyn an ger na, mes 'Duw y nas' — Duw yn furv den.

Yth esa dhe'n kryjyans na goblegyansow kowrek. Rag ensampel, drefen bos Duw, war-lergh styryans, eternal — heb dalleth ha heb dhiwedh — y teuthons dhe weles y fia dhe Yesus bosva eternal kyns ev dhe vos genys a Varia yn Bethlehem. Ev re bia pupprys rann an 'duwses' merkyes genen a-varra, an kylgh eternal na a felshyp ha kerensa henwys diwettha an Drynses. An maw a henwis Duw 'ow Thas' hag ev dewdhek bloodh re bia y honan dres eternyta 'an Mab'. Duw o ev y'n styr a vos 'gwrys a'n keth tra' (dell leverir) ha'n Tas ha'n Spyrys Sans. Y vosva essensek o Duw.

Pan erviras an Drynses ystyn yn kerensa dhe dus dhefolyes, ha'ga thenna a-ji dh'aga hylgh, y feu an Mab neb a dheuth y'gan mysk. Y hyllyn ni leverel y posas Duw war-nans dhe elwel dhyn dhe nesa dhodho, ha'n 'ger' a gewsis ev a veu Yesus.

Metafor krev yw hemma. Dre eryow dus ni a's aswonyn yn hwir. Mar pen vy, rag ensampel, avlavar a-dhia ow genesigeth, kales via ragos ow aswon, drefen bos an geryow a leveryn an pyth a dhiskwedh an eghen a dus mayth on ni. Rag henna, henwys yw Yesus y'n Skryptor 'Ger' Duw. Dredho y tiskudhyn ni fatel yw Duw yn ober.

²³ Yowan 8:46

“Y hyllyn ni leverel y posas Duw war-nans dhe gelwel dhyn dhe nesa dhodho, ha’n ‘ger’ a gewsis ev a veu Yesus.”

Abostel Yowan — neb a ros dhyn an derivas a vewnans Yesus a henwyn ni Aweyl Yowan — a skrifas a-dro dhe Yesus avel ‘an Ger’. ‘Yth esa an Ger *gans* Duw,’ yn-medh ev, ‘ha’n Ger o Duw’. Ena y pesyas, ‘Ha’n Ger a veu *gwrys* *kig* hag a drigas yn agan mysk.’²⁴ Yth henwyn ni henna y *ynkarnacyon* — a’n ger Latin *carnis*, hag a styr ‘kig’. Yth yw maner a leverel an Duw eternal dhe entra dhe’n bys a dhenses rag dalleth keskowethyans genen yn unn *dhos ha bos onan ahanan* y’n den Yesus.

Gwra merkya lavaren vyghan Yowan: ev ‘a drigas yn agan mysk’. Herwydh an lytherennow hemm yw: ‘ev a *dyldyas* yn agan mysk’. Yn-kever henna, eus kov dhis a neppyth a welsyn ni y’gan kerdh der istori Israel a-gynsow? A berthydh kov a’n Tabernakel, po *Tylda* an Kuntelles? An tyller gordhya degadow yth o dres an bledhynnyow hir pan esens an Israelysi y’n difeyth, ow viajya dhyworth Ejypt bys dhe’n Tir Ambosys. Hag a-dryv dh’y groglen, yn Sans an Sansow, Duw a worras y lok leegys, ena yn-mysk y bobel. Ha lemmyn, ottomma Yesus, ow tylda, dell leverir, yn-mysk an dus y’n keth vro na. *Ev y honan o lemmyn an lok leegys Duw!*

My a wor: an taklow ma yw marthys yn feur. Mes drefen bos agan testen omma Duw y honan, res via henna gwaytys. Yth esa kemmys marth dhe’n skriforyon an Bibel ha dell usi dhyn ni. Mes ny yllens i, heb nagma aga honsyans, tanowhe an kryjyansow mayth hembronkya dhedha an traow re welsas ha merkya: ‘Ynno (Yesus) *pub leunder a Dhuw* a veu plesys dhe driga.’²⁵

Gwra merkya ‘*pub leunder a Dhuw*’. Nyns o Yesus hanter-Duw. An dra wir o ev. Hag ev den gwir, yth o ev, y’n neb maner ankonvedhadow, Duw yn hwir ynwedh. Hemm yw an honan a veu

²⁴ Yowan 1:1, 14

²⁵ Kolossianys 1:19

settys y'n presep gans Maria, neb a'n bronna orth hy bronn. Ev a dhyskis kerdhes ha kewsel, ev a dhallathas y dhyskansow yn skol, hag a esedhas gans an dhyskadoryon Yedhowek, meur aga marth, yn Tempel Yerusalem.

An maw ma, yn kettermyn kemmyn ha ken, a devis dhe vos den. Gwren ni, ytho, mos er y bynn yn prys na pan dheuth ev wortiwedh dhe'n attendyans poblek.

12.

Yesus an Den

Ny dheuth Yesus ha bos figur poblek kyns y vos 30 bloodh. Tus an bobel re dhegemersa gwarnyans anodho kyns. Hemm o drefen y genderow, Yowan, neb o henwys diwettha Yowan Besydhyer.

Den anusadow o Yowan, profos herwydh hengov koth Yedhowek. Nyns esa profosi yn Israel nans o peder kansbledhen ha, rag henna, menystrans Yowan a gawsyas meur a vern. Den nebes koynt o ev, gwiskys yn dillasen a vlew kowrvargh gans grogys a groghen, dell re bia gwiskys ynna an profos meur Elias kansbledhynnyow kyns. Ev a oberi y'n ranndir hanter-difeyth yntra an breow pow Yudi ha'n Mor Marow. Da o ganso dybri lokustes (an kroaduryon haval orth kulyoges reden, yn hwir) ha mel gwyls. Koynt yn tevri!

Mes y vessach, moy hogen es y vewedh, o dhe les dhe'n bobel a bow Yudi. Ev a leveris dhedha *y to 'gwylaskor Duw' yn tegynsywek!* Moy es henna, y klerhas Yowan bos Yesus myghtern an wlaskor na esa ow tos. Y hwre ev glanche taklow ha'ga araya unweyth yn tien. Ha henn a gomprenhenda handla an kudyn heb dhiwedh: an pegh. Avel 'On Duw', dell bregotha Yowan, ev 'a gemeri dhe-ves peghadow an bys' — na peghadow Yedhowek unsel, mes an re anyedhow maga ta, y'ga mysk peghadow Romanek. Ha'th peghadow tejy.

Argemynnys yndella dherag dorn, y teuth Yesus dhe'n bewnans poblek hag ev 30 bloodh. Aswonys yn skon veu ev, wostalleth, avel rabbi, po dyskador Yedhowek. Dell o usys, ev a guntellas a-dro dhodho bagas a dhyskyblon, neb a dhyski ganso ha lesa y dhyskasow. Dhe les yw ev dhe dhewis dewdhek anedha. Lesek o an niver na dhe'n Yedhewon, neb a eksistsa yn dewdhek loth, fleghes an dewdhek mab Yakob. Esa possybyl, yth omwovynna i, bos war dowl Yesus, yn unn dhewis dewdhek maw nowydh, *dastrehevel war neb kor an bobel*

Israel? Henna oll a askorra meur a wovynnnow; res o mires gans rach orth an den ma!

Mes kales o fyllel y weles. Yth o marth bras dhe bubonan a'y stonsys ha'y wriansow.

Wostalleth, ny hwre ev vri a'n rewlys socyal selys war Lagha Moyses, o gordhyes yn feur. Y hwre ev yn lowen taklow muskok avel kewsel gans benenes aga honan oll, ha tava lepers. Ev a derri a-borpos an rewlys laghusydhek a-dro dhe'n Sabot. An lakka oll, kowethek o ev orth oll a'n dus gammhynsek: Samaritanys, horys, tolloryon arvethys gans an Romanyon, ha sherewys dre vras. Yn ober, kler o bos gwell ganso aga felshyp es huni an solva gryjyk: dyskatoryon a'n lagha Yedhowek ha'n Fariseow. Awos henna an dus kemmyn a'n kara, mes tus erel a dheuth ha bos y eskerens.

Y dhyskas, mall o gans an dus gemmyn a woslowes orth pub ger. Fest dihaval o orth an pyth a glewens i pub seythen. Yth o praktis an dhyskatoryon Yedhowek devynna nebes rabbiow skentel, ow profya dewis a avisyow yn kever neb rann a Lagha Moyses. Nyns o devnydh yntanus poran. Mes Yesus a dheriva hwedhlow! Ni a's henwyn parabolennow — hwedlow ha styr dhedha war-lergh an dus liwus a dheskrifa Yesus. Ev a gewsi a daklow a'n bewnans pubdedhyek a aswoni peub, avel gonis has, gul bara ha pyskessa, mes pupprys gans dyskans down a vewnans kudhys a-bervedh rag neb a'n jevo diwskovarn rag klewes.

“Y dhyskas, mall o gans an dus gemmyn a woslowes orth pub ger.”

Ev a gewsi yn hweg ha gans tregeredh. Mes pan gewsi a-dro dhe vaters sad ny hockya mann. Luk a skrif: ‘Marth a's teva a'y dhyskas, rag bos y gows gans *awtorita*.’²⁶ Pur dha o henna gans an dus, mes drog o gans an dhyskatoryon gryjyk. An re ma a enora Lagha Moyses

²⁶ Luk 4:32

avel diwettha ger Duw a-dro dhe ogas puptra. Mes Yesus a leveri traow avel, 'Hwi re glewas bos leverys...' (hag omma ev a dhevynna Lagha Moyses) '...mes my a lever dhywgh...' (hag ev a brofya maner a wrians o dihaval yn tien). Piw a dybi ev y vos?

Yth o y dhyskas treweythyow yn konter dhe buptra a dhegemera an bobel avel normal. An Yedhewon, rag ensampel, a wodhya fatel witha an eyl y gila. Lowen ens i dhe 'gara dha gentrevек avelos ty dha honan' yn manerow hewul. Mes nevra ny wrussens i an keth tra rag an Romanyon, mayth esa aga soudoryon ow patrolya an stretow ha'ga governours owth ughelhe an tollow. Na, lowen o pub Yedhow da dhe gasa pub Roman ha dhe worra kaletterow a-dheragdha yn maner pynag. Ena, Yesus a sordyas fros pan leveris ev, 'Hwi re glewas bos leverys, "Ty gwra kara dha gentrevек ha kasa dha eskar." Mes my a lever dhywgh, *Kerewgh agas eskerens* ha pysewgh rag an re a wra agas helghya, may hallowgh hwi bos mebyon agas Tas eus y'n nevow.'²⁷ Skrithus o henna yn pub fordh. Mes awos henna an dus a besya dehweles rag moy, synsys gans nerth y vessach.

Ynwedh, yth esa y allosow a yaghheans. A bris ens i. Dell omlesa fest yn uskis an nowodhow anedha, yth esa routhow bras owth omguntel yn pub le mayth e ev, ow hwilas ger po tava yaghheans anodho. Ny's diswaytya Yesus. Py le pynag e ev, y hasa war y lerghtus esa ow minhverthin, tus yaghhes, kolonekhes, afiys ha benygys ganso. Leun yw an Peder Aweyl a dherivasow a'n par na. Fatel y'n gwrug ev?

Termyn berr kyns y venystrans poblek dhe dhalleth, y feu dhe Yesus eksperyans-barras personel hag a veu gwelys ganso diwettha avel alhwedh dh'y allosow a yaghheans.

Ev re spenas hwegh seythen yn unsel yn ranndir a dhifeyth, ow patalyas orth nebes temptyansow meur. Ev re bia, y hallsen ni leverel, bejeth dhe vejeth gans an jowl y honan — an figur tewl na a verrskrif ha hembronk puptra yw tebel hag a sev orth Duw. Dres an 40 dydh na ev a wrug maystri war an temptyans dhe woheles y alow

²⁷ Matthew 5:43-45

awos an godhevyans a wodhya ev bos ynno ragdho, ha dhe gemeres hynsow kot ha doutadow dh'y gosten. Ev a dhenaghas maga ta an temptyans dhe wul devnydh a'y re avel Mab Duw dhe dhos ha bos Messias 'hudel', gans argemmy'n 'steren' a vaga y erda y honan. Na, y hwodhya ev bos y alow dhe vaner a vos myghtern o nowydh yn tien hag, y'n kas asper na y'n difeyth, ev a bokyas an jowl y'n lagas ha'y dhanvon dhe-ves.

Wosa henna hepken y tallathas ev y ober poblek a dhyskans ha yaghheans, yn-dann brevyans nowydh a nerth Spyrans Sans. Pan veu govynnys a-dro dh'y sewena varthys dhe yaghhe an glevyon, y hworthebis yn maner dhe les: 'Fatel yll nebonan mos a-bervedh yn chi den krev ha pylla y byth mar ny wra ev kyns oll kelmi an den krev hag ena pylla y ji?'²⁸

An 'den krev' y'n metafor ma yw an jowl y honan, neb a gibsa yn pith a dus aga yeghes, aga *joie de vivre* ha'ga *shalom*. Res o dhe Yesus mos a-bervedh yn chi an 'den krev', daskavos an gwara ledrys ha'ga daskor dhe'n berghennow ewn. Hag y hylli ev y wul poran drefen ev dhe 'gelmi an den krev' dres an hweg seythen droboyntel na y'n difeyth. Lemmy'n, diallos o an 'den krev' dhe lesta Yesus rag daskavos ha ri arta dh'y fethesigow aga yeghes ha lowena ledrys.

Mes Yesus a ros moy es yaghheans an korf. Ev a brovia an eghen spyrysel ynwedh: *ev a ava peghosow!* Divlas o hemma dhe'n ledyoryon gryjyk Yedhowek, neb a grodhvola ha'y guhudha a vlasfemi, yn unn arma, 'Piw a yll gava peghosow saw unsel Duw?'²⁹ Yth yw an gorthyp, dell dybav, 'Yn hwir.'

Tra varthys o hemma: ev a ava peghosow *heb bos pysics a'y wul*.

Unn jydh, den palsyas a veu degys gans nebes kowetha dhe'n chi mayth esa Yesus ow tyski a-ji dhodho. Leun a dus yth o, ha ny yllens i tremena der an routh gans an den war y ravath. Ytho, i a'n dug warvann dhe'n to plat, gul toll ynno ha'y iselhe dhe hedhi poran a-rag Yesus. An brassa edhom, herwydh aga honvedhes ha huni an den

²⁸ Matthew 12:29

²⁹ Luk 5:21

palsyes heb dhout, o a yaghheans. Mes yn le henna Yesus a leveris dhodho, ‘Den, dha beghosow yw gevys dhis.’ Dyegrys o an ledyoryon gryjyk gans hemma, hag ottomma fatel dheskrif Luk an pyth a hwarva alena:

‘Mes Yesus owth aswon aga frederow a worthebis ha leverel dhedha, “Pandr’a resnowgh yn agas kolon? Pyneyl yw esya, leverel ‘Bedhes dha beghosow gevys’, po leverel ‘Sav ha kerdh’? Mes may hwodhvowgh bos gallos dhe Vab an den war an nor dhe ava peghosow” (ev a leveris dhe’n palsi) “my a lever dhis, sav, drehav dha ravath ha ke dhe’th tre.” Ha hware ev a sevis a-ragdha, ha drehevel an dra re bia ow krowedha warnodho, ha mos dh’y dre, ow kormel Duw. Ha pubonan a’s teva marth, hag yth esons ow kormel Duw ha lenwys a own vons i, ow leverel, “Ni re welas marthusyon hedhyw.”³⁰

“An brassa edhom, herwydh aga honvedhes ha huni an den palsyes heb dhout, o a yaghheans. Mes yn le henna Yesus a leveris dhodho, ‘Den, dha beghosow yw gevys dhis.’

Marthusyon yn tevri. Palsi yaghhes, ha peghosow gevys! Martesen yth o palsi an den sewyans a vewedh peghus war neb kor; ny wodhon mann. Mes y’n eyl tro po y gila, Yesus a’n jevo awtorita dhe dhyghtya an dhew — an pyth a wrug ev. Nyns yw marth bos an genedhel yntanys ganso!

Hemma oll a gevarwodha an termyn a dho hwath rag Yesus. Yn verr spys ev a seveli orth an jowl ha luyow an drokter yn maner moy radikal es y drygh a-varra y’n difeyth. Ev a wre ‘kelmi an den krev’ unweyth der y growsyans ha’y dhasserghyans esens ow nesa. Ha henna a dhallethi oos nowydh mayth o gevyans a beghosow kavadow

³⁰ Luk 5:22-26

dhe beub — gans yaghheans ynwedh avel sand a-denewen treweythus.

Yn kettermyn, y to ha bos moy menowgh ha moy tynn an gorthenebansow ynter Yesus ha'n ledyoryon Yedhowek. Apert o bos an dhew ow nesa dhe gesskwat. Ha'n kesskwat na a wre hwarvos yn Yerusalem. Wortiwedh, y teuth an termyn mayth o res dhe Yesus mos di...

13.

Yesus yn Yerusalem

Yesus re bia ow nesa dhe gesskwat gans an awtoritys Yedhowek, ha'ga gwarthevysi Romanek, dres brassa rann an teyr bledhen a'y ganaseth poblek.

Y hyll Duw bos treweythyow lett orth an avonsyans hag, yn Yesus, ev re lettyas aga ughelhwansow politek, kenedhlek ha personel. Y hwodhya Yesus yn kler pandr'a via sewyans a henna: y to an taklow dhe dorrva, hag i a'n ladha. Ha hwarvos y hwre yn Yerusalem. Konvedhadow via, ytho, Yesus dhe wortos pell a'n cita ha pesya dyski ha yaghhe yn ranndiryow powek. Mes a-der henna, an destnans a'n tenna, dell omglewo ev, dhe'n cita sans hag ynno hy Thempel, le metyans nev ha nor, ha le mayth esa istori dhe vos gwrys unweyth arta a wre chanjya an bys. Yndella, dell lever Luk, Yesus 'a settyas y fas dhe vos dhe Yerusalem.'³¹

“An destnans a'n tenna, dell omglewa ev, dhe'n cita sans hag ynno hy Thempel, le metyans nev ha nor, ha le mayth esa istori dhe vos gwrys unweyth arta a wre chanjya an bys.”

Ev a dheuth ena avel gorour. Erbynn an termyn ma, ughel yn feur o y vri gans an werin. Yn pub le yth esa an dus ow kewsel a-dro dh'y yagheansow ha'y verklys. Kyhwedhel re beu ow mos a-derdro dres termyn hir ev dhe dhiskwedhes an arwodhow oll a'n Messias gwaytys hirneth.

³¹ Luk 9:51

Mes yth esa kudyn: dell verksyn ni seulabrys, an Yedhewon a's tevo tybyans stark yn kever fatel via an Messias. Y fia den breselek neb a guntela luyow Yedhowek ha fetha an Romanyon war an gaslan. Ena, terrys ha fethys an Romanyon, ev a rewlya avel Myghtern an Yedhewon a'y dron yn Yerusalem. Yn verr spys, ev a wre dhe'n genedhel Yedhowek nowydh rythhes sevel yn-bann arta. Ev a ynia war beub bos gostydh orth Lagha Moyses ha sewya manylyon gordhyans an Tempel. Ev a ledya an genedhel dhe nivel ughel a sewena hag awedhyans treusvysyek a dhastewynnya kowlwriansow myghtern meur Davydh nans o lies kansbledhen.

Lemmy'n, ytho, dell entra Yesus dhe'n cita, yth omguntelsa an routhow dh'y dhynerghi, an huni a dhegi aga govenegow oll.

'Hosanna!' a grisons i. Styr an ger yw 'Selw!' ha, hag i orth y arma, i a leveri dhe Yesus, 'Selw ni a'n Romanyon!'

Rag klerhe aga gwaytansyow politek i a armas ynwedh, 'Benyges yw gwylaskor agan tas Davydh, usi ow tos!'³² Yth esens ow leverel, 'Deus yn-rag, A Yesus. An onan yw ty. Ni re'th wortas dres lies kansbledhen. Ty re gewsis meur a-dro dhe'n wlaskor ha, rag henna, ni a wor an pyth a hwilydh. Parys on ni dhe omjunya genes kettel dheklarydh an galow dhe vatalyas. Gwra e heb ardak, ha gwren ni gweskel an Romanyon fyslek ma yn tien. Ena, ha ty myghtern, y hyllyn ni daskorra an genedhel war an fordh ewn, dhe dhos ha bos envi an bys anyedhow!'

Mes kammdybys ens yn feur.

Bythkweth ny vynsa Yesus bos Messias a'n eghen na. Lower gweyth y tiskwedhsa y lelder dhe'n kosolet. Unn jyd, rag ensampel, y hwruusa ev vysytya an synaga yn Nazareth hag, avel rabbi esa ow vysytya, gelwys via a lenna a'n Skryptors Yedhowek ha leverel nebes geryow y'ga hever. Ev a lennas rann meur gerys gans an Yedhewon, drefen hi dhe worra yn geryow aga hwans down a fetha an Romanyon. A'n profos Ysay o hi, chaptra 61, hag y lever hi dell hol:

³² Mark 11:9-10

Yma Spyrys an Arlodh Duw warnav,
drefen an Arlodh dhe'm untya
dhe dhri nowodhow da dhe'n re uvel.
Ev re'm danvonas dhe lystenna an re trogh aga holon,
dhe dhisklerya livreson dhe gethyon,
ha delivrans dhyworth tewlder rag prisnoryon;
dhe dhisklerya bledhen favour an Arlodh,
ha dydh dial agan Duw...³³

Y'n rann ma, dell y's konvedhi an Yedhewon, yth esa an Messias ow kewsel yn profetek. Deskrifans y ober yth o. Ynno, ev a dheriva an pyth y hwre pan dho ev, gans gweres a 'Spirys an Arlodh Duw'.

Y hwre ev oll a'n taklow hweg na dhe weres an bobel Israel truan hag arweskys. Mes da o gansa pupprys barr a dho y'n diwettha lavaren: '*...ha dydh dial agan Duw*'. An tamm o henna a denna 'Amen' a'n dhiwweus pub kuntellyans synaga. Dhedha i, sempel o y styr: Messias a fetha an Romanyon a-barth Duw. Dial rag aga arwask ha kruelder! Ev a's ladha yn tien. Yth esa goos Romanek yn pub le!

Ytho, bras o gwaytyans a'n diwettha lavaren pan dhallathas Yesus lenna an rann a Skryptor aswonys yn ta. Y tevi dell besya ev, ow tos dhe doppy'n dell lennas ev '*...dhe dhisklerya bledhen favour an Arlodh...*' hag i a wortya an linen alhwedh. Ena neppyth a hwarva o ankrysadow: 'Ev a rolyas an lyver, ha'y dhaskorr dhe'n servont, hag esedha...' hag ev a leveris dhe'n kuntellyans, 'Hedhyw an skryptor ma yw kollenwys yn agas diwskovarn.'³⁴

Dew fakt revedh yw kler a henna. Yn kynsa, Yesus re avowsa y vos yn hwir an Messias, yn unn leverel bos geryow Ysay kewerys ynno ev, neb re lennas an geryow. Mes, nessa, ha moy marthys hwath, ev re hedhis kyns an pyth esa, dh'aga breus i, an gwella rann, ha degea an lyver! Ev re omytтыas an linen alhwedh! Yth o kepar ha garma, 'Hip, hip...' hag ena treylya dhe-ves.

³³ Ysay 61:1-2

³⁴ Luk 4:16-21

Hemm o dewis a-borpos ganso, hag ynno ev a dheklaryas yn maner an moyha kler na vedha nevra 'dial', gans an ladhva ha krow omviskys ynno, y fordh y honan, drefen nag o ev fordh Duw. Nevra ny via ev Messias breselek.

“Nevra ny via ev Messias breselek.”

Mes henna oll re bia ankevys dell entra Yesus lemmyn dhe Yerusalem, hag yth esa an Yedhewon orth y bysi a ladha an Romanyon, kepar ha pupprys. Ny wrug ev vri a henna, ha lowr o ragdho kerdhes a-dro dhe arthow an Tempel kyns omdenna rag an nos.

Y tehwelis ternos vyttin ha gul ankresyans meur pan dhomhwelis ev mosow an arghansoryon yn garthow an Tempel. Dehweles dhe henna yn verr spys y hwren ni, pan dhaswelyn an postow arwodh, ha gweles y styr down. Rag an termyn, ny wren marnas merkya fatel sorras hemma hwath moy an awtoritys Yedhowek, ow moghhe aga mynnas krev a'y ladha.

Ena, Yesus a solempanyas an Pask gans y dhyskyblon. An boos bledhynnyek ma a govhi an darvosow re ledsa dhe'n dhibarth a Ejjp nans o lies kansbledhen. Yth esa, rag an solempanyas, usadow selys yn hir, mes Yesus a dhomhwelis henna ynwedh yn unn ri dhodho styryans nowydh yn tien. Henn yw post arwodh aral may tehwelyn yn skon dhodho.

Ena, yth uskishas an hwarvosow. An awtoritys a dhalghennas Yesus yn Lowarth Gethsemane, gwerys gans an traytour, Yudas Skaryoth, neb o onan a'n dhewdhek dyskybel. Wostalleth, i a'n tennas a-rag an Sanhedrin, an lys laghel Yedhowek. Y tustunias er y bynn fals dhustunioryon. Ankessonek, byttegyns, o aga dustuni ha, rag henna, diles yth o. Yesus y honan o tawesek, dre vras; ny assayas ev nagha an kuhudhansow. Bys pan dheuth dhe'n mater alhwedh an arghoferyas, esa ow kaderya an lys. Ev a wovynnas, 'Os ta jy an Krist, Mab an Benyges?' Yesus a worthebis, 'My ywa.' Henn a dhegeas an

mater. Blasfemi, dh'aga breus i. Ev a dhendyla mernans. Skila wortiwedh rag skollya an kabouler ma.

Mes ny's tevo an Yedhewon kummys, yn-dann lagha Romanek, a wruthyl payn a vernans. I a'n danvonas, ytho, dhe'n governour Romanek, Pontius Pilat y hanow. Unweyth arta, ny assayas Yesus omdhefyndya; ev a besyas bos taw. An ledyoryon Yedhowek, yn unn debelusya henna, a sordyas an routhow a viroryon dhe dhervyn may pe ev ledhys. Kyns pell, yth esa an dus re'n dyghtsa avel myghtern dell entra ev dhe'n cita ow karma lemmyn, 'Bedhes krowsys!' Hag an governour, rag plegya an routh, a dheklaryas breus an mernans.

An soudoryon Romanek a'n skornyas ha'y fusta yn fell. I a'n skorjyas gans hwyppys a skwardya kig a'y geyn. I a'n gwiskas y'n purpur a vyghternses ha gwaska yn-nans kurun spern war y benn, ena i a fusta y benn gans gwelennow. I eth war benn dewlin a-dheragdho yn omach fug, ow kria, 'Hayl, Myghtern an Yedhewon!' Hemma oll a dheklaryas, 'Yth on *nyni* an hembrenkysi omma, ha na wrewgh y ankevi. Rom a rewl. Dyghtyans a'n par ma yw parys rag den pynag a dyb y vos myghtern.'

Hag i a'n ledyas pols dhyworth an cita dhe Golgotha — styr yw 'Tyller Krogen' — dhe vos krowsys.

14.

An Grows

Yth yw krows an tokyn Kristyon an moyha kemmyn. Yma krowsow yn eglosyow ha chapelyow a-dreus dhe'n bys. Nebes tus a wisk krows a owr po a arghans avel delk a-dro dh'aga honna.

An danjer yw an grows dhe dhos ha bos tra hweg hag afinus. Purhes yw hi, ombellhes a'n gwirvos grysel o krows Yesus yn hwir. A yll'ta desevos ty dhe wiska a-dro dhe'th konna kador dredanek munys, po mires, war fos a'th eglos, orth imach a dhrogoberor ow tegemeres skityans ladhadow? Nyns yw henna tybyans tennvosek. Mes yth o krowsyans furv a ladha fell yn trog, desinyes gans an Romanyon rag kawsya an moyha payn dres an hirra termyn kyns an fetesik dhe godha yn mernans — an pyth o, herwydh usadow, wostiwedh dre vos tegys.

Ledhys o degow a vilyow yndella, ha nyns o Yesus marnas onan anedha. Fatel o y vernans, ytho, dihaval orth an re erel?

Y'n kynsa le, *ny'n dendyla ev*. Dell leveris an eyl a'n dhew lader krowsys rybdho dh'y gila, 'Ha ni yn tevri gwirvreusys, rag ni re gavas agan gober gwiw rag an taklow a wrussyn; mes hemma ny wrug tra vyth kamm.'³⁵

Nyns yw an kas hepken na wrug Yesus drogober bras vyth mes kablus o a beghow hag anperfydhderow byghan, kepar ha'n re erel ahanan. Rydh o ev anedha ynwedh. Pub huni a leveri bos henna gwir. Dell verksyn ni a-varra, y eskerens hogen, neb o hwansek yn feur a dackya fowt pynag warnodho, o tawesek pan vons chalenjys dh'y wul.³⁶ Y gowetha a leveris an keth tra. Y dhyskyblon o an re ma, neb

³⁵ Luk 23:41

³⁶ Gwra gweres Yowan 8:46

a gerdha rybdho ha kewsel ganso pub dydh, ow koska y'n keth stevel ha dybri orth an keth voos. Mars ylli den pynag merkya fowtys, y fia an dus na. Mes ny yllens i kavos fowt vyth. Anjustis meur o, ytho, kentra dhe grows an den ma.

Y'n nessa le, ny sevis Yesus orto.

Yn reyth, den kuhudhys a skrija ha gwynnel yn hwyls, yn diwettha assay dhe besya dalghenna an bewnans. Soudoryon geherek e war benn dewlin war y vrest ha'y witha war an dor hag i ow mortholya an kentrow. Mes nyns o yndella gans Yesus.

Ny wrussa ev batalya der anow hogen yn y drial, pan vons tewlys warnodho kuhudhansow fals gans dustunioryon a wowleveri. A-der henna, 'Kepar ha davas ev a veu ledys dhe ladhva ha kepar dell yw avlavar on a-rag an knyver, yndella ny yger ev y anow.'³⁷ Pan dheuth an krowsyans, ev a sewya an keth stons hebask. Ny allsa nevra leverel den vyth ev dhe verwel yn anvodhek. Yn unn ragweles henna, Yesus a leveris, 'My a dhaskor ow bewnans, rag may hwrylliv y gemeres arta. Den vyth ny wra y gemeres dhyworthiv, mes *my a'n daskor a'm bodh ow honan.*'³⁸

Mes, yn kettermyn, yth esa euth dhodho pan dybi ev yn y geveer.

Dell nesa an darvosow dh'y dhalghennas — ha'n godhevyans skruthus a sewya, dell wodhya ev — ev a spenas termyn yn Lowarth Gethsemane ow pysi dh'y Das. Yth o an dhyskyblon Peder, Jamys ha Yowan ganso ena, gelwys dhe brovia felshyp dhodho yn prys may, dell leveris ev y honan, 'Leun a dristys yw ow enev bys yn ankow.' Y hwelons strif y vrys ha'y omglewansow dell bysi ev yn lev ughel, 'Ow Thas, mara kyll henna bos, tremenes an hanaf ma dhyworthiv!' Hag ev ow pysi, byttegyns, y hwodhya ev bos an porpos meur trynsysek ragdho kowlwul trygh *der* an godhevyans, a-der y woheles po y worra war re erel. Ev a worfennas, ytho, 'Mes na vo henna herwydh

³⁷ Oberow 8:32. An rann ma a dheskrif fatel esa an spadhesik a Ethiopia ow redya an geryow ma a'n profos Ysay (chaptra 53), ha fatel an aweyler Felip a dhisplegyas dhodho i dhe vos yn-kever Yesus.

³⁸ Yowan 10:17-18

ow bodh vy saw dha vodh tey.³⁹ Y fynna ev eva an ‘hanaf a anken’ yn tien.

Hag y’n gwrug ev. An hwarvos kresel an istori denses o hemma, berrskrifys gans Mark, skrifer an Aweyl, y’n lavar kott: ‘Hag i a’n krowsyas.’⁴⁰

“An hwarvos kresel an istori denses o hemma, berrskrifys gans Mark, skrifer an Aweyl, y’n lavar kott: ‘Hag i a’n krowsyas.’”

Y feu y eskerens, keffrys Yedhowek ha Jentil, ow representya oll ahanan, neb re gesunsa dh’y dhampnya dhe’n mernans. Yn prys na ev a braktisyas y dhyskas y honan a-dro dhe’n wlaskor: res yw dhyn kara agan eskerens. Ev a omwostydhas dhe’n grows yn-dann elwel yn-nans war an re a’n tormentya, na tan ha loskven, mes gevyans y Das.

Yn maner re dhown ha kevrinek ragon dhe gonvedhes, oll an drokter an bys a omjunyas rag y vrewi ha, war neb kor, ev a dhegemeras y nerth tien ynno y honan. Yndella, ev a hedhis y vomentom, owth ygeri oos nowydh may fo kavadow, dre janj a golon spyrysel, bewnans heb freudh, kas ha pegh.

Mes y’n eur na, gans mernans Yesus, gyllys mes a wel o an govenegow oll a’n Yedhewon.

An huni neb, herwydh aga govenegow, a fethsa an Romanyon re bia fethys gans an Romanyon, yn keskowethyans gans an awtoritys Yedhowek. Kepar ha pubonan kyns neb re omwrussa ‘messias’, ev re bia ledhys. An jagannat Romanek a besya avonsya, heb omlenthe.

Gwir o bos nebes Yedhewon re’s tevia gwaytyansow a Yesus o ledanna martesen ages brassa rann anedha: an Dewdhek, rag ensampel, ha’n kylgh efanna a holya Yesus dres teyr bledhen hag a

³⁹ Matthew 26:38-39

⁴⁰ Mark 15:24

geskodheveli ganso. Mes wosa an krowsyans yn taw ens i maga ta. Dew anedha, ow viajya yn skwith a Yerusalem, le mayth hwarvia an darvos euthyk, war-tu ha'ga chi yn Emmaus, o tipek y'ga desper: 'Ev o profos,' yn-medhons i, 'gallosek yn gweythres hag yn ger a-rag Duw hag oll an bobel, hag y hwrug agan pennoferysi ha'gan rewloryon y dhelivra dhe vos dampnys dhe'n mernans, hag i a'n krowssons. Mes ni a'gan bo govenek ev dhe vos neb a vedha ow tasprena Israel.'⁴¹

Terrys lemmyn o an govenegow na. Kepar ha pupprys, an mernans re gowssa an diwettha ger.

Pandr'a hwarva poran dhe'n grows? Fatel veu hi rann displegyans porpos Duw? Dre by fordh gonvedhadow y tros hi dhe varr an argerdh hir na a istori a hwith'syn ni a-varra?

Ni a wra dehweles dhe vires orth hemma pan dhaswelyn an postow arwodh. Lowr yw yn prys ma leverel bos hemma, fethans heveladow Yesus, yn ober y *drygh*. My a wor — henn a dreyl oll an tybyansow usys a-wartha dhe-woles. Mes gwir ywa. An hympnyth Samuel Gandy a'n gorras yn geryow yndella:

Dre wander ha fethans

Y hwaynyas ev kurun an trygher;

A stankyas agan eskerens oll yn-dann y dhewdroos

Pan veu ev y honan stankyes.

Nyns o an grows penn an hwedhel...

⁴¹ Gwra gweles Luk 24:13+

15.

Dasserghyans...ha Moy!

Y hwer an mernans pub dydh. Ni a'n aswon yn ta. Drefen henna res yw dhyn tybi yn town rag hwithra fatel veu mernans Yesus dihaval orth an re erel. An dasserghyans, byttegyns, yw ken tra. Nyns yw treweythus hepken; nyns yw aswonys kammen!

Mes kler yw derivas an Aweyl: tri dydh wosa mernans hag ynkleudhyans Yesus, *Duw a'n daskorras dhe'n bewnans!*

Hwarvos unnik veu hemma. Dres y venystrans poblek, Yesus re dhaskorsa tri den marow erel dhe'n bewnans — myrgh Yairus, mab gwedhwes a Nayn, ha Lazarus — mes a'y wosa an re ma a gothhes, oll anedha, hag a verwis arta. Ny veu yndella rag Yesus. Y tehwelis ev dhe'n bewnans orth nivel nowydh, konstrinys na hwath gans argerdh kothheans, ha nevra ny verwi ev arta. Pol a'n deskrifas yndella: 'Na verow Krist arta wosa y vos drehevys a'n re varow; ny'n jeves mernans maystri warnodho na fella.'⁴²

Yth yw dasserghyans Yesus an pyth a wra unnik an fydh Kristyon. Henn yw, heb dhout, prag an re yw erbynn an fydh re assayas pupprys y dhisprevi. Mar kyllons i tenna an bryck na yn-mes a'n fos, dell dybons, y hwra diskara yn tien an drehevys-fydh. Hag ewn yw henna. An Testament Nowydh y honan a'n avow: 'Mar ny veu Krist drehevys', a lever an abostel Pol (hebrenkyas Kristyon a-varr neb a skrifas nebes hanter agan Testament Nowydh), 'euer yw agan pregoth, hag euer yw agas fydh... Mar ny veu drehevys Krist, euer yw agas fydh, hag yth esowgh hwi hwath yn agas peghosow.'⁴³

⁴² Romanyon 6:9

⁴³ 1 Korinthianys 15:14, 17

Eskerens an Kristonedh re beu owth omsettya orth an fos dres diw vilvledhen heb sewena.

‘Yth yw dasserghyans Yesus an pyth a wra unnik an fydh Kristyon.’

Unn assay a vri dhe dhisprevi an dasserghyans a hwarva yn 1930, pan dhellos Frank Morison lyver henwys *Piw a Vovyas an Men?* Ynno, yth o y ankan mires orth oll an data o kavadow, ha biblek hag istorek, rag diskwedhes yn tien na allsa hwarvos an dasserghyans. Ev a’n gwrug yn maner a laghyas, ow hwithras an dustuni ha drehevel gorfennow anodho.

Darbollys o ev, dell dhallathas y ober, ev dhe worfenna yn unn dhiskudha an dasserghyans avel myth na dhegemera den vyth fur. Mes, dell hwithra ev an dustuni, yth esa marth dhodho kavos ev dhe boyntya yn anwoheladow troha’n tu konter. Spit dh’y wella assays, an data a’n darbollas bos res y hwarvia yn ober dasserghyans Yesus. Y lyver, pan veu ev dyllys, a bresentyas kas krev *rag* an dasserghyans a-der er y bynn. An lyver re wortas yn prynt bys y’n eur ma. A-dhia ena, lies awtour aral — y’ga mysk laghysi sley yn hwithrans a dustuni laghel — re skrifas oberow haval, oll anedha ow tos dhe’n keth gorfen.

Mars os jy dha honan diskryjyk, res yw martesen mires orth onan anedha. Hwithrys ena yw oll an tybyansow usys: ny verwis Yesus yn hwir mes y hwortas ev yn klamder, ha goyeynder an bedh a restoryas y omwodhvos. Po tybyans bos an dhyskyblon, neb a yeuni yn feur war y lerg, ow korweles, dell via konvedhadow, pan leversons i dh’y weles. An tybyansow ma, ha re erel a’n keth par, a hevel resnadow erna dhallethir mires orth an dustuni, ena ny sevons i mann. Y’n termyn na, heb mar, an mater oll a allsa bos konkludys mar tiskwetthens an awtoritys yedhowek ha romanek korf marow Yesus. Mes ny yllens i y wul.

Yn hwir, y tasserghis Yesus a'n re varow: ynkleudys dy'Gwener an Grows, drehevys dy'Sul Pask!

An Yedhewon re grysis pupprys Duw dhe dhrehevel, orth fin an termyn, *pubonan* rag bos breusys. Mes lemmyn, dell heveli, Duw re dagsa an jynnweyth. Ev re dhrehevsa *unn* den a'n re varow, a-der pubonan. Hag ev a'n gwrussa yn kres an istori, dell leverir, a-der orth y fin. Henna a'n jevo nebes goblegyansow krev, ha ni a wra dehweles dhedha. Mes, kyns henna, res yw dhyn sewya derivas a vewnans Yesus yn nor bys dh'y dhiwedh.

Wosa an dasserghyans, yth esa Yesus kavadow dres hwegh seythen. Dres an termyn na ev a omdhiskwedhas dh'y dhyskyblon lies gweyth, ha spena spysow hir gansa. Ty a dyb, martesesn, 'My a garsa godhvos an pyth a gewsens i a-dro dhodho.' Well, dre happ, ny a wor an desten an moyha dhe les a'ga heskowsow. Luk a lever yn-kever Yesus: '...dres dew ugens dydh owth omdhiskwedhes dhedha hag *ow kewsel a-dro dhe wlaskor Duw*.'⁴⁴ Nyns yw henna marth, drefen bos gwylaskor Duw an pyth a gowssa an moyha anedhi dres brassa rann an teyr bledhen a'y venystrans poblek kyns an krowsyans. Porth kov a henna ha ni a wra dehweles dhodho yn skon.

Orth penn an hwegh seythen, Yesus a'ga gasas. An darvos ma yw an pyth a henwyn ni an Ascencyon, ha'n Skryptor a'n deskrif dell hol: 'Ev a veu kemerys yn-bann ha komolen a'n degemeris mes a'ga golok.'⁴⁵

Y tehwelsa ev dhe'n nev — mynsedh 'Duw' may teuth ev anodho yn y ynknacyon. Remenant an Testament Nowydh a dheskrif an ascencyon avel y *dronyans*. An Myghtern, y hallsen ni leverel, wosa mones dhe omladha gans gallosow a'n drog ha wosa aga fetha yn tien der y vernans ha'y dhasserghyans, re dhehwelsa tre lemmyn yn trygh.

Ev a asas an nor y'n gettesten a dhew ambos, meur aga dynyans. Onan anedha re bia gwrys gans Yesus y honan dh'y dhyskyblon kyns

⁴⁴ Oberow 1:3

⁴⁵ Oberow 1:9

neppell aga hasa: res o dhedha, y lavarsa ev, bos parys rag eksperyans yn verr spys a re dhedha nerth. Ev a leveris: 'Hwi a dhegemmer nerth *pan dheu an Spyrys Sans warnowgh*, ha dustunioryon vydhowgh dhymm, hag yn Yerusalem hag yn oll Yudi ha Samari ha bys penn pella an norvys.'⁴⁶ Sur, yth yns an re na an tri 'hylgh keskresek' menegys a-varra. Nyns o an dhyskyblon kler, dres lycklod, a-dro dhe vanylyon an eksperyans ambosys, mes y hwoblegya i dhe wodhvov y hwarvia, hag i dhe vos parys, yn sewyans anodho, rag pub chalenj.

Res veu dhe'n dhyskyblon an ambos aral gans 'dew wour... gwynn aga dillas', a omdhiskwedhas a dyller vyth dell esens an dhyskyblon ow mires yn-bann orth an kommel re gerghynsa Yesus, orth y gudha mes a wel. Kler yw bos res dhyn gweles an re ma avel kannasow nevek, po eledh. An pyth a lavarsons i veu hemma: 'An Yesus ma, neb re beu kemerys yn-bann dhyworthowgh yn nev, *a dheu* y'n keth vaner ma'n gwelsowgh ow mos yn nev.'⁴⁷ Dynyansek yn hwir! Wosa pes termyn y fedha homma, ny wodhya den vyth. Mes surhes ens i, yn golow an geryow na, i dh'y weles arta. Hag i ow kortos, y fedha Spyrys Sans ambosys y *alter ego* dh'aga honfortya ha'ga brennya, dell wrussa Yesus y honan.

Y kewsons an dhuwonydhyon a 'hwarvos Krist'. Lavaren dhe les yth yw rag deskriha puptra a-dro dhe Yesus, a'y enesigeth bys dh'y ascencyon.

Ev a dhalleth, ytho, gans an hwedhel Nadelik (an konsevyans ha genesigeth wyrgh, an presep, an vugeledh h.e.), a bes dres flogholeth Yesus (hag ynni an hwarvedhyans y'n Tempel pan o ev dewdhek bloodh), bys yn y vewnans tevesik, yn arbennik an teyr bledhen a'y venystrans poblek (y yaghheansow, merklys ha disakordow gans an awtoritys), y dhalghennas ha trial, y growsyans, y dhasserghyans, an hwegh seythen gans y dhyskyblon, ha wortiwedh y ascencyon dhe'n

⁴⁶ Oberow 1:8
⁴⁷ Oberow 1:11

nev. Henn yw tredhek bledhen warn ugens gluthys y'n 'hwarvos Krist'.

Y feu an hwarvos na troboynt meur istori an bys. Ev a sinyas yntraheans ervirys Duw yn y vys defolyes dhe *dhalleth ewnhe an traow*.

Yma edhom dhyn lemmyn a hwithra fatel ober henna, ha pyth yw y styryans. Pandr'a gowlwrug poran 'hwarvos Krist'? An darvosow ma a hwarva nans yw dew vil vledhen. A allsens i dha nasya hedhyw, ow kul dyffrans gwir dhe'th vewnans pubdedhyek ha'th waytyansow rag an termyn a dheu? Ha mars yw possybyl, fatel yllons i y wul?

Termyn yw ragon gorunya nebes neus lowsys, ha ni a'n gwra yn unn dhehweles dhe'n postow arwodh.

Rann 4: Styr an Postow Arwodh

a. *An pyth a gowlwrug Yesus*

16.

Y Talvia Henna Bos My!

Pandr'a gowlwrug Yesus, ytho, yn arbennik dres y vernans ha'y dhasserghyans?

Krystonyon ha skoloryon a'n Bibel re beu ow hwithra an desten ma dres dew vil vledhen. Y tasevir i dhe dhos dhe woles anedhi erbynn an eur ma. Mes nyns yw an kas. Yth yw homma, an brassa testen byth, heb goles, dell hevel. Byttegyns, nebes traow selvenel re beu prevys yn sewen dres an kansbledhynnyow, ha lowr vedhons an re na ragon. Dasweles an postow arwodh a wra agan gweres orth y wul. Pub huni anedha a wra lymna neb tremmyn a'n pyth a wrug Yesus. Rag es, gwren ni aga dyghtya yn aray yw dihaveal orth an aray a-varra. Dallethyn gans...

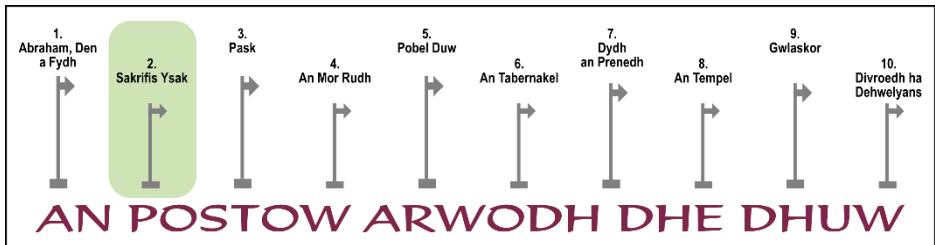
Sakrifis Ysak (Post arwodh 2)

Yth yw an messach omma mernans Yesus dhe dochya tybyans a *eylworrans*.

A berthydh kov a'n hwedhel? Abraham a grysi Duw dhe vynnys orto previ y fydh yn unn sakrifia y vab unnik, Ysak. Ev ha'n den yowynk a dhibarthas war-tu ha'n Mont Moria, le may hwre hwarvos an gwrians. I re off'sa sakrifisow a enevales war-barth kyns, mes Ysak

a verkyas tra dhihaval y'n prys ma. An dhew anedha a dhegi an re usadow: prenn, kollell, ha padel a lowennow gans tan. Mes nyns esa dhedha an on usys rag an sakrifis. Ytho, 'Otta an tan ha'n keunys,' yn-medh Ysak, 'mes ple'ma'n on rag an offryn leskys?'

Yn apert, ny ylli Abraham gorthebi, 'Ogh, y'n prys ma henn a wra ty, ow mab'. Dres lycklod, y hwrussa an maw fia. Ytho, ev a ros an gorthyp lyskanasek, 'Duw y honan a brovi an on rag offryn leskys, ow mab.'⁴⁸

Hemm o moy es lyskanasedh hepken. Skriker biblek diwettha a lever dhyn: Abraham 'a grysi y hylli Duw drehevel tus a'n re varow.'⁴⁹ Hag ev bodhek dhe besya gul an gwrians euthyk, y fydh a leveri dhodho nag esa ev ow leverel farwell finek dh'y vab. Duw, wosa bos surhes yn-kever gostytter Abraham, a'n ri dhodho arta yn dasserghyans, dell heveli. Heb mar, ny ylli ev kevrenna an tybyansow ma gans Ysak dell drosens i troha penn an menydh, ytho res o bos lowr 'Duw y honan a brovi an on.'

Lemmyn, gorr Duw an Tas yn le Abraham, ha gorr Yesus — Duw an Mab — yn le Ysak.

Dell esa Yesus owth yskynna dhe Yerusalem, ev a gerdha dh'y vernans. Hag y hwarvia towl-men hepken a Vont Moria — le may tegsa Abraham Ysak dh'y sakrifisya, ha le poran mayth o desedhys lemmyn an Tempel yn Yerusalem. Dell nesa an krowsyans, Yesus a wodhya yn town bos y Das ganso, an pyth a dhassen an lavaren yw kevys diwweyth yn hwedhel Abraham, 'I eth aga dew war-barth.'

⁴⁸ Jenesis 22:7-8

⁴⁹ Ebrewyon 11:19

Fatel veu possybyl, dhe'th vreus jy, Abraham, den koth dell o ev, dhe synsi, kelmi ha drehevel dhe benn an alter a veyn den yowynk, yagh ha krev avel Ysak? Y hallsa an maw heb kaletter tewlel diwdhorn y das ha skeusi. Rag henna, derivadoryon Gristyon dres an bledhynnyow re erviras Ysak dhe gonvedhes, kyns i dhe dhos dhe'n tyller-alter y'n menydh, an pyth yn ober o an towl. Heb dhout, nebes a'n fydh gwir y das yn Duw re bassyas dhodho hag, awos henna, ow krysi bos hemma an pyth a vynna Duw y honan, Ysak a'n degemeras yn folonjedh.

“Fatel veu posybyl, dhe'th vreus jy, Abraham, den koth dell o ev, dhe synsi, kelmi ha drehevel dhe benn an alter a veyn den yowynk, yagh ha krev avel Ysak?”

Akordys yw henna, sur, gans an pyth a leveris Yesus: ‘My a dhaskorr ow bewnans... Den vyth ny wra y gemeres dhyworthiv, mes *my a'n daskorr a'm bodh ow honan.*⁵⁰ Ny hwarva bythkweth Duw an Tas dhe dhalghenna y Vab, war neb kor, ha'y herdhya dhe studh na dhewisas ev. Pan dheuth an jydh euthyk hag y ferwis Yesus yn galarow y'n grows, y hwarva drefen bos Yesus fetesik bodhek y bersekutyoryon. Sur, Duw an Tas a wodhya, kepar hag Abraham, pandr'a esa ow tos hag ev eth ganso, ow hwodhvos an sewyans rych a dho anodho. Mes ev a glewas an payn euthyk a hepkorr onan meurgerys mar veur. ‘Ny sparyas ev y Vab y honan,’ yn-medh Pol, meur y varth, ‘mes y'n ros ragon ni oll.’⁵¹

Lemmyn, yth esos ta ow tybi, martesen, ‘Mes, gorta mynysen, *ny veu Ysak ledhys wortiwedh.* Y feu an hordh na a verwis, a-der ev.’

Furneth yw henna. Ottomma *eylworrans.* Ny yllir herdhya manylyon hwedhel vyth dhe vos lymnans perfydh a dra mar komplek

⁵⁰ Yowan 10:17-18

⁵¹ Romanyon 8:32

ha marthys avel mernans Krist. Lemmyn, ytho, ni a wra kavos nebes keschanjyans a rann. War-tu ha penn an hwedhel, nyns yw Ysak imach Yesus na hwath mes imach *ni agan honan*, neb a dhiank an mernans, ha Yesus yw lymnys lemmyn gans an *hordh*, a verwis y'gan le.

A yll'ta desevos fatel a omglewo Ysak hag ev a'y sav y'n jydh na ryb an alter a veyn, mog an sakrifis ow sevel dhe'n ebron? Nebes mynysennow kyns, ev re bia a'y wrowedh warnodho, mes lemmyn yth esa ena a'y sav, rydh ha salow. Ev re virsa orth an hordh ow pos ledhys ha leskys avel sakrifis. Yth esa ev ow tybi heb dhout, 'Waw! Y talvia henna bos my!'

Ysak yw ty. Ytho, dell virydh war vernans Yesus y'n grows, y'th halwav dhe leverel dhis dha honan, 'Y talvia henna bos my!'

Yn neb maner andhisplegyadow, ytho, yn mernans Yesus y hwarva eylworran. Henn a styr war neb kor ty dhe vos rydh ha salow. Y hyll an manylyon a henna gortos bys dhe dhiwettha. Mes, rag an termyn, mars os ta sad a-dro dhe gavos Duw, my a brof ty dhe bowes ha gasa henna dhe dhewana y'th enev. Ty a allsa hogen prederi a leverel pysadow dhe Dhuw, kyn na vo henna usadow ragos, ha kyn na vi sur na hwath Duw gwir dhe eksistya a yllir pysi dhodho. Ytho, martesen y hyllydh leverel neppyth avel, 'Well, Duw, mars os ta gwir ha mar hyll'ta ow klewes, my a garsa leverel meur ras. Ny gonvedhav an taklow yn ta, mes mar tegemeras Yesus an bomm ragov, grasek ov vy.'

Mernans Yesus a sinyas ynwedh *fin a sakrifisow-goos*.

Gwren ni y avowa: an dra ma 'mernans sakrifisyek' yw kreythen war an denses. Dres kov den an dus re grysis bos an dhuwow serrys orta awos aga feghow ha'ga difyk, mes y hyll i bos hebaskhes gans goos — yn unn brofya dhedha bewnansow po a dhen po a eneval. Hemma via, martesen, tewlel gwerghesow yn kowdoll an loskvenydh teythyek, po neb ensampel euthyk aral a voghes-diank. Mes asper yw

an tybyans oll, hag y hyllir leverel heb dhout vyth Duw, neb yw kerensa, dhe vynes pupprys gweles diwedh anodho.

Yn kettermyn, kler yw bos mall ganso pupprys a geskelmi gans dus. Awos henna, y fyynn ev aga metya yn le mayth esons, a-der yn le may fia da ganso i dhe vos. Ytho, dres an kansbledhynnyow hir mayth o praktis a sakrifisow-goos endemek y'n gowethas a dhenses, ev a amytyas an fakt. Ev a wrug devnydh anodho hogen rag omdhiskwedhes. Yth yw an hwarvedhyans Abraham hag Ysak ensampel a henna. Mes dres oll an termyn na, Duw a vynna herdhya an taklow pella ha pella a'n praktisyow euthyk na.

Y feu unn gamm war an hyns ewn gwaya dhyworth sakrifis a *dus* dhe sakrifis a *enevales*. Hemm yw poran an pyth a welyn ni yn hwedhel Abraham. Yth esa sakrifis a dhen war vin a hwarvos, mes *Duw y honan a yntrahas dh'y hedhi* ha dhe dhiskwedhes eneval a ylli kemeres le Ysak.

Mes bodh Duw o pupprys hedhi sakrifisow-goos a *bub* eghen, hag yn Yesus ev a'n gwrug poran. Y teuth ha bos Yesus derivas Duw bos hemma an sakrifis dhe hedhi an sakrifisow oll. Ny veu y vernans movyans dhe'n tu ewn yn unnik, kepar ha'n movyans a sakrifis a dus dhe sakrifis a *enevales*, mes diwedh sakrifisow-goos *oll*. Y'n Testament Nowydh, unn skrifer a glerhas hemma. Yesus, yn-medh ev, a offrynas 'unn sakrifis rag peghosow *bys vykken*.' Gevys lemmyn yw an peghosow na ha, dell bes ev, 'Le mayth eus gevians a'n re ma, ny vydh edhom na fella a offryn rag peghosow.'⁵²

Ytho, Duw y honan a brovias an on — Yesus, On Duw. Ha diwedh veu henna a sakrifisow yn tien — a vynnens an dus degemeris an messach. Gwerghesow trigys ogas dhe loskvenydhadow a ylli diskwitha lemmyn.

Ty, ny vydh dha vewnans nevra peryllys lemmyn, kyn fo mar veur dha beghow. Henn yw skila aral dhe leverel meur ras dhe Dhuw.

⁵² Ebrowyon 10:12, 18

17.

Trygh ha Rydhses

Y tehwelyn ni lemmyn dhe...

***Bask** (Post arwodh 3)*

Y'n Bibel, yth yw Pask moy kresel es hwedhel Abraham hag Ysak. Testen veur yth yw, owth omdhiskwedhes yn fenowgh, ha meur a vri.

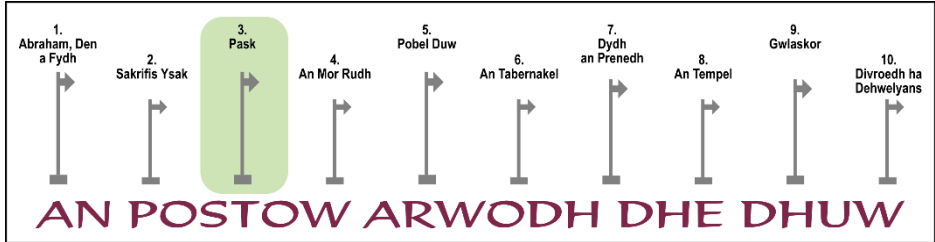
Pask yw, wostalleth, a-dro dhe *drygh*.

An Ebrowyon, dell berthydh kov, re dheuth ha bos kenedhel a gethyon yn Ejyp. Truan o aga bewnans. Pub dydh dres ouryow hir i a hwesa yn-dann dhewlagas ha hwyppys mestrysi hwel Faro, owth oberi yn y ragdresow meur a dhrehevya citys yn Pithom ha Rameses. Nyns esa dhedha na gwiryow na dewisyow. Rewlys o pub rann a'ga bewnans gans an awtoritys ejyptek. Hwansek ens a vos rydh, mes fatel ylli bagas a gethyon bilennek ha derayus gwaytyas fetha gorrallos an jydh?

Pask a janjyas henna oll.

Yma kov dhis a'n hwedhel. Pub teylu ebrow a ladhas on, ow trogura nebes a'y woos yn-kerghyn darasow aga chiuw gwann. Henna a dhiskwedhas y hwarvsa an mernans seulabrys ena. Rag henna, ny entra an mernans dhe'n chi na dhe weskel an kynsa-genys, mes tremena dresto. Ena, pub teylu a pobas ha dybri an kig-on rag aga krefhe erbynn an viaj dhe'n rydhses esa a-dheragdha, dell wortens i hanter-nos. Y'n eur na y hweskis an mernans pub kynsa-genys ejyptek ha herdhya dh'y dhewlin an Faro gorth.

Turant fethys, y ros ev dhe'n gethyon aga rydhSES, hag i a gerdhas yn-mes a Ejyp, war fordh dhe'n Tir Ambosys. *Trygh* a'n gwella eghen o hemma! Fethys re bia aga eskar fell ha gallosek, re'ga gwithsa hirneth yn kethneth, hag i a dhiberthas rag an viaj hir, kanow a drygh war aga diwweus.

Skriforyon an Testament Nowydh a geskelm hemma dhe vernans Yesus. *'Krist agan pask re beu offrynnys ragon,'* yn-medh Pol.⁵³

Es lowr yth yw junya an dyjynnow. Y feu mernans Krist fethans an 'Faro' neb re gethhasa mab den yn tien, hag ynno tey. An turant na a'n jeves lies hanow: an jowl, Satnas, nerthow a dhrog, pegh, mernans, an honan — ha moy. Brassa rann a Gristonyon a grys bos Satnas kroadur personel unnik; re erel a dyb na vos an hanow saw ger kod rag puptra yw erbynn Duw ha'y isyow, po stummans a daklow y'n gowethas dhe dhos ha bos drog. Ty a yll ervira diwettha a-dro dhe henna. Ny janj ev tra vyth y'gan viaj der an postow arwodh.

Surredi, an hanow a gomprenhed an pyth yw henwys gans skriforyon an Testament Nowydh an 'prynsipyatys ha'n potestatys'. Yth yw an re ma an kesweythyow normal an bosva mab den, avel teyluyow, governansow, skolyow ha koljiow, negysyow hag erel. Es yw i dhe vos perghenegys gans nerthow tewl ha personolethow dornasek. Ena, yn le gwellhe an bewnans ha'n aray, y tons ha bos maynys a arwask, drogusadow hag own. Yn klass na o an ledyoryon ebrow ha romanek yn dedhyow Yesus. I a welas chons dhe dhistrui Yesus unweyth yn tien. Y hallsen ni leverel bos Satnas hygys gans kosoletth Yesus — an pyth y hweli ev avel gwander — dhe dybi y vos

⁵³ 1 Korinthianys 5:7

preydh es. Rag henna, ev a lewyas traow war-tu ha'n krowsyans. Pan hwarva, ha Yesus a verwis, yth o ev heb dhout lowen dres musur.

Mes yth esa orth y wortos marth hager: an dasserghyans! An rann 'medhel' a Yesus o den re gudhas rag wel an jowl y dhuwses, ha'n towl kowal a gyldhyllas war an huni a'n gwruasa. Duw a dhrehevis Yesus a'n re varow dhe vos Myghtern gorughel bys vykken, ha'n jowl yn-dann y dhewdroos. Ygerys veu darasow baghow an brisnoryon. Lemmyn, ny ylli tra vyth lesta an gethyon rag kerdhes yn-mes dhe'n rydhses splann ha holya heb hockya aga thenkys yn unn viajya dhe'n Tir Ambosys. Pol a'n deskrif yndella: Yesus '*a dhestrypyas an prynsypatys ha'n potestatys*, ha'ga gul ensampel yn apert, orth aga hembraonk yn keskerdh trygh dredhi hi' — henn yw, der an grows.⁵⁴ Hag arta: 'Rag rydhses y hwrug Krist agan delivra.'⁵⁵

Lemmyn gas henna dhe dochya an studh dha honan. Ny yll saw ty leverel an pyth re'th withas 'kelmys' ha spralla dha hwans a vewa yn rydhses gwir. Mes, ny vern an pyth a vo ev, Yesus, der y vernans ha dasserghyans, re dorras y nerth. Terrys yw an kargharow; y hyll'ta aga thewlel dhe-ves ha mos yn-rag lemmyn gans Yesus budhek!

“Ny yll saw ty leverel an pyth re'th withas ‘kelmys’ ha spralla dha hwans a vewa yn rydhses gwir. Mes, ny vern an pyth a vo ev, Yesus, der y vernans ha dasserghyans, re dorras y nerth.”

Pask yw, ynwedh, a-dro dhe *dhaspren*.

Henn yw ger teknogel, ha res yw y ygeri tamm. Ny wra ev tochya kolpon rag erbysi pan brenydh jy dha wara boos y'n worvarghas. Yn dedhyow a Israel hen, styr a dhaspren (hag yw, herwydh an lytheren, 'prena arta') o dre vras *bos prenys a gethneth dre dalas a bris-ronson*.

⁵⁴ Kolossianys 2:15

⁵⁵ Galatianys 5:1

Y'n gettesten a Bask an keth imach yth yw ha 'trygh', mes gans ken omborth. Ev a dhiskwedh bos tylys pris-rydhses — an *ronson* — ha rydh lemmyn yw an keth. An Testament Nowydh a dhevnydh an erva ma. 'Hwi a wor,' yn-medh Peder, 'na vewgh *dasprenys* gans taklow a yll pedri, arghans nag owr, dhyworth agas bewedh euver a veu eritys dhyworth agas tasow, mes gans goos drudh Krist kepar hag on heb defowt ha heb namm.'⁵⁶ Pol a dhevnydh geryow haval: 'Krist Yesus,' yn-medh ev, 'a omros yn *daspren* rag pub den oll.'⁵⁷

Gans y woos — henn yw, y vernans — Yesus a dylis an pris a'gan rydhses, a'th rydhses *tejy*. Na wovyn piw veu tylys an pris orto — nyns yw henna naneyl omma nag ena, ha'n metafor a dhiskar omma, dell wrons i oll neb le. Yn sur, ny dylis den vyth tra vyth dhe'n jowl po dhe'n nerthow a dhrog, kepar dell na dylis hwarvosow a Bask tra vyth dhe Faro. Sempel yth yw an poynt: Yesus a wrug *puptra o res rag surhe rydhses an gethyon*.

Gwra y verkya: Yesus 'a omros yn *daspren rag pub den oll*.' Y'ga mysk, tejy. Ygor yw an hyns: y hyll'ta kerdhes yn-mes a'th krow-keth strolyek. Mes ny wra Duw dha gonstrina dhe asa. Kales yw dismygi prag y hwortsa den vyth a-ji mars yw ygor an daras. Dew skila hepken, dell dybav. Onan yw diskians: ny wor an keth nag yw an daras alhwedhys na fella. Mars yw ty, gas vy dhe glerhe an dra: *dialhwedhys* yw an daras lemmyn! An skila aral yw, martesen, salowder a'n pyth yw aswonys. Mes ny allsa homma nevra bos hevelys orth golewderow an rydhses. Awos bos an pris tylys gans Yesus, rydh os ta dhe asa!

Unn dra moy. Rag an Yedhewon, mar a vri o Pask may kawsyas ev kovheans bledhynnyek, hag yw gwithys gans Yedhewon bys y'n dedhyow ma. An hwarvos yn bewnans Yesus henwys treweythyow an *Diwettha Soper* o boos Pask a'n par ma. Yth esa Yesus ena gans y

⁵⁶ 1 Peder 1:18-19

⁵⁷ 1 Timothi 2:5-6

dhyskyblon yn stevel yn soler yn Yerusalem, termyn berr kyns y vernans.

Yth esa dhe'n solempnyans patron hengovek, gans holyans stag a dhybri, eva ha lenna Skryptor o aswonys yn ta gans pub Yedhow. Ytho, dell esa an Dhewdek a'ga esedh gans Yesus, y hwodhyens an pyth esa ow tos. Po y tybens i yndella. Gwra dismygi an jagg pan dorras Yesus an hengov ha ri dhe'n dra dien styryans nowydh. An bara, hag o imach a'n bara heb gwel dybrys yn fysk gans an Israelysi tamm kyns gasa Ejyp, a dhegemeras styryans nowydh. 'Hemm yw *ow horf* yw res a-barth dhywgh,' yn-medh Yesus. 'Gwrewgh hemma yn kovadh *ahanav vy.*' Neppyth a'n keth par a hwarva gans onan a'n hanafow a win hengovek: 'An hanaf ma yw *an kevambos nowydh y'm goos vy*, yw skollys a-barth dhywgh,' a dheklaryas Yesus.

Yth o 'kevambos' akord formel yntra dew dhen, mayth assentyens i dhe omdhoon an eyl orth y gila y'n maneryow akordys, gans lesow desedhys rag obayans ha spalyow rag fowt a obayans. Yn dedhyow an Bibel, yth o normal ladha eneval rag fasthe kevambos. Yth o skolyans y woos haval orth 'sina an skriven' yn treuswrians laghel hedhyw, avel prena chi.

Bys dhe'n termyn na, kesober Duw gans Israel hen re bia herwydh 'an kevambos koth': ev a wrontya sewena dhedha par dell withens y arghadow. Mes yth esa war an poynt dhe dhalleth yntra Duw ha'n dus 'kevambos nowydh', may tegemeri ha benyga Duw peub a dho dhodho yn fydh sempel awos an pyth a gowlwre Yesus. An 'goos skollys' — an 'sinans' — a fasthi an kevambos nowydh ma o goos Yesus y honan, skollys y'n grows.

Orth an Diwettha Soper, ev a ros an fog nowydh ma dhe'n hanaf a win. Kales yw ragon hedhyw konvedhes pygemmys diegrys via an dhyskyblon gans an chanjyansow ma. Mes y hyll'ta gweles, dell waytyav, fatel yw akordys gans an deloweth Pask mayth esen ni ow mires orto. Kynth o an Pask derowel tra gowrek rag an Israelysi, nyns o hi tra vyth hevelebys orth mernans Yesus, an on Pask gwir. Y gorf terrys ha goos skollys a sordya, *dres an bys oll*, livreson a'n durantieth

a dhrog rag peub a vedha y grysi ha mos yn-kerdh, darbollys y vos gwir.

A-dhia an *Diwettha* Soper, holyoryon Yesus re solempnyas Soper *an Arlodh* — henwys yn tivers Komun Sans, an Oferen po Moos an Arlodh. Ev a'ga hofha a'n daspren kostek a dhros dhedha rydhses.

Mars os ta 'trigys yn Ejyp' hwath, heb mar, ny wra komunya styrya tra vyth. Mes nyns yw res dhis gortos na fella y'n krow bosva truan na. Gwra mos yn-rag!

18.

An Oferyas hag y Offryn

Dell berthydh kov, an gethyon ebrow rythhes a asas Ejyp, ow treusi an Mor Rudh ha pesya der an difeyth, dhe dhos a'y wosa dhe'n Tir Ambosys a Ganan. Y'n tyller na aga bewnans a dheuth ha bos moy reyth.

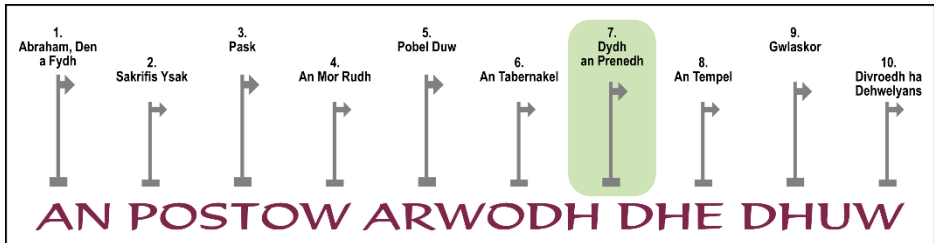
Wosa termyn an Vreusysi, sevelys veu an myghternses, ha'n tressa myghtern, Solomon, a dhrehevis an Tempel meur yn Yerusalem. Ena, an system a wordhyans selys war sakrifisow a enevals a besya yn fast. Pell o an bobel hwath a worfenna an praktis euthyk a sakrifisow-goos ha, rag an termyn, Duw a'n godhevi avel tra settys y'n hen gowethas, ha nyns o an termyn ewn na hwath rag y worra dhe-ves. Ev a amyttya an praktis, ytho, yn-mysk an Israelysi. Ev a'n gwrug hogen dhe'n poynt ma'n gasa ev dhe vos mayn a'y felshyp gansa hag, yn arbennik, mayn mayth o dyghtys an peghow dredho. Henn a'gan led dhe...

Dydh an Prenedh (Post arwodh 7)

Dydh an Prenedh, kepar ha Pask, o gool bledhynnyek an bobel Yedhowek. Yth yw y hanow Ebrow *Yom Kippur*. Synsyt yn kynsa y'n Tabernakel dell viajyens i der an difeyth, ha dres an bledhynnyow a-varr a'ga bewnans yn Kanan, y pesya an praktis yn Tempel Solomon.

Dell esa an dus a'ga sav oll a-dro yn taw gans revrons, yth e an Arghoferyas yn unsel der an groglen a-ji dhe'n Sans an Sansow — tyller lok leegys Duw — ow ton ynkyys ow leski ha bolla a woos milek. A-bervedh, ev a skollya nebes a'n goos milek war an Tregeredhva owrgwethys, henn yw, war worher an gist henwys Argh an

Kevambos. Ena, ev a dhehweli der an groglen yn-dann hanas a dhifres a'n dus.

Yth o an difresyans drefen na'n ladhsa an lok sans Duw, may nessa ev dhodho a'ga govis. Henn o an acheson an Arghoferyas dhe dhegi goos dhe'n tyller na. Unweyth arta, 'eylworrans' yth yw hemma: an goos a brevi bos mernans hwarvedhys seulabrys.

Difres o an dus, maga ta, drefen bos dyghtys, rag bledhen aral, peghow an genedhel. Yth o porpos kowal an solempnita 'gul dehwelyans' rag peghow an Israelysi. Moyses re leveris dhedha: 'Y'n jydh ma yma dehwelyans gwrys ragowgh dh'agas glanhe; hwi a vydh glan a'gas peghosow oll dherag an Arlodh.'⁵⁸

Yn rann na a istori, gwelys o 'peghosow' avel mater korforethel. Heb dhout, war o unigynnnow a beghow personel, mes ny fogella an system a sakrifisow warnedha i. Yth o y vern fatel fyllis an dus, avel *kenedhel*, a hedhes dhe edhommow Duw ha gwandra a'y hynsow. Rag henna, y provia Dydh an Prenedh gevyans *kenedhlek*. Mes heb faladow henn a sygera yn-nans bys dhe'n omwodhvos a Yedhewon unnik, mayth omglewsens i dhe vos gevys aga honan ynwedh.

Yth esa dew dra yn kres an solempnita bledhynnyek: an Arghoferyas y honan, ha'n goos a dhegi ev a-bervedh. An *oferyas*, hag an *offryn*.

An Testament Nowydh a guntel an traow ma ha'ga styrya orth Yesus.

⁵⁸ Levitikus 16:30

An Lyther dhe'n Ebrowyon a lymner Yesus avel an Arghoferyas gorughel. Marwel o an re a servya an Israelysi. I a servya dres nebes bledhynnyow kyns i dhe gothhe ha merwel; ena res o dhe dhen aral lenwel an soodh, awos bos res gul an offryn Yom Kippur bledhen ha bledhen. Mes Yesus, drefen ev dhe fetha an mernans ha bos byw rag nevra vynitha, a gollenow y rann avel Arghoferyas rag nevra vynitha. Fast yw y ober avel pledyer yn lok Duw. Po, dell lever an Lyther dhe'n Ebrowyon: 'Ev a syns y soodh bys vykken, rag ev dhe besya bys vykken. Yndellma, ev a yll selwel, rag oll termyn, an re a nes dhe Dhuw dredho, rag ev a yw prest dhe bysi ragdha.'⁵⁹

Yma dihevelepter ken. An Arghoferyas a wre mos dre groglen an Tempel bys y'n Sans an Sansow, nag o saw *diskwedhans y'n bys* a'n lok gwir Duw. Yth o 'ensampel ha skeus a'n sentri nevek'.⁶⁰ Mes Yesus a entras dhe'n lok *gwir* Duw pan ascendyas ev dhe'n nev.

Ha dihevelepter ken. An Arghoferyas israelyek a dhegi bys y'n Sans an Sansow offryn a woos milek dhe wul dehwelyans rag peghow an genedhel. Ha pandr'a dhug Yesus bys yn lok Duw? Ev a 'omoffrynnas y *honan*.'⁶¹ Y hallsa leverir: ev a dhug y woos y honan. Ev eth 'dres an groglen' dhe lok Duw wosa skollya y woos y honan a'gan govis. An woos na o an offryn perfydh, lowr rag gava peghow unweyth yn tien, heb edhom a vos daswrys. Yth o Yesus an oferyas hag an offryn y'n keth termyn, ytho, an Arghoferyas hag an sakrifis.

“Yth o Yesus, ytho, an oferyas hag an offryn y'n keth termyn, an Arghoferyas hag an sakrifis.”

Imajys rych yw an re ma, gans meur a styryansow keskelmys. Mes sempel yth yw an poynt kales: der y vernans y'n grows, Yesus a *handlas an mater a begh unweyth yn tien*.

⁵⁹ Ebrowyon 7:24-25

⁶⁰ Ebrowyon 8:5

⁶¹ Ebrowyon 7:27

Ny vydh nevra res a'y handla arta, drefen y vos gorfennys yn tiogel. Henn a styr bos dha 'vater a begh' personel digelmys. Yma omma tra yw dhe les: fog an Testament Koth o peghow an genedhel Israel dre vras, mes an Testament Nowydh a dard yn-nans dhe'n nivel personel. Ev a'th surha bos dyghtys gans Yesus *dha begh dha honan*, gans y nerth ha'y sewyansow. Rag henna, an abostel Pol ha milvilyow a Gristonyon a-dhia ena, re beu ow leverel gans lowena ha fydhyans, 'An Mab Duw...a'm karas hag omri y honan *ragov*.'⁶²

Gwra assaya lenna henna. Gas dhe'n marth anodho dewana y'th enev.

⁶² Galatianys 2:20

19.

Divroedh Gorfennys

Y tehwelyn ni lemmyn rag daswel a...

Dhivroedh ha dehwelyans (Post arwodh 10)

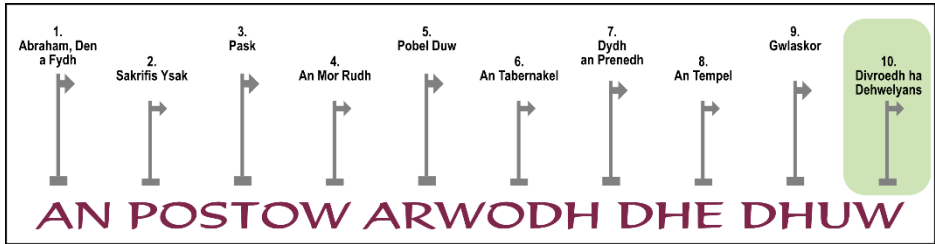
Y feu an divroedh dhe Babylon (586 KOK) an poynt isella y'n istori Yedhowek. Y hwarva, dell berthydh kov, wosa reynys myghternedh Sowl, Davydh ha Solomon, pan veu folsys an genedhel yntra dew. An genedhel vrasa, Israel (deg looth), re bia treusperthys seulabrys dhe Assyria, ha lenkys ena nans o moy es kansbledhen. Ena, an gorallus nowydh, an Kaldeanyas, a omsettyas Yuda (diw looth), an genedhel a worta, ha'ga draylya, i ynwedh, dhe dhivroedh.

Ni a verkyas a-varra fatel shyndyas hemma bewnansow an bobel. Yth esa an Tempel yn magoryow; diswrys o Yerusalem; yth esa an dus pell dhyworth tre yn Babylon. Meur o aga ankombrynsi. Gyllys mes a wel o puptra a rosa dh'aga bewnans furv, styr ha porpos.

Ny worta marnas unn tamm a wovenek: ger an profos Yeremia na via an divroedh bys vykken. Y teuth hemma ha bos thema meur a'n govenegow Yedhowek. *Dehwelyans a dhivroedh* o yn verr spys an brassa govenek kenedhlek. An dus a gewsi yn y geveur heb lett; yth o an pyth a'ga sostena.

Yeremia re dheklaryas an divroedh dhe besya, yn ober, dres deg bledhen ha tri ugens. Ny dhasweli aga thre, ytho, lies den koth. Mes y hylli an dus yowynka, martesen, gwaytyas traow gwell, ha'n genedhel dre vras dehweles dhe neppyth avel bewnans normal. Rag henna, y trigens yn govenek hag, yn penn an deg bledhen ha tri ugens,

sur lowr, i a dhegemeras a Vyghtern Kyrus a Bersi an kummys a dhehweles tre.

Kynth o an dehwelyans a dhivroedh tra vras, dell heveli, ni a verkyas ev dhe vos nebes diswaytus pan dheuth ev. Y'n kynsa le, ny synsis an chons dhe dhehweles tre saw kemusur byghan a'n Yedhewon y'n divroedh. An re erel a dhewisas triga ena, aswiwys dhe'n bewnans ha fordhow Babylonek. Ena, pan dheuth dhe Yerusalem an dus re dhehwelsa, i a ros ragwir dhe dhastrehevel an Tempel ha dastalleth an system a wordhyans, mes nebes diswaytus o an pyth a omsewyas. Nyns o an Tempel nowydh marnas skeus an Tempel splann a Solomon hag a asleas ev. Hag, y'n prys ma, Duw a fyllis a omdhiskwedhes yn golewder pan veu ev sakrys.

Mes an brassa tra negedhek o, kynth esens i 'dehwelys tre' lemmyn, nyns o an genedhel rydh hag anserghek na hwath. Hi a besya rann an Emperoureth Persek meur. Rewlys hwath gans Jentyls ens i. Mes, dell waytyens i, y hallsa chanjya an taklow, ha martesen nag esa pell yn-rag aga anserghogeth.

Diswaytys vonns i. Spit dh'aga gwella assays, i a driga avel popettys a'n eyl gorallous wosa y gila. Pypm kansbledhen a-wosa, pan dheuth Yesus, yth esens i hwath yn-dann warthevyans estren: erbynn an prys ma, an Romanyon. Ytho, kyn tiwedhsa an divroedh nans o termyn hir, ny heveli bos yndella. Nyns yw gwiw bos y'n vro agas honan pan gontrol estrenyon puptra, yn unn waska warnowgh rag tallow, ha soudoryon estren a wra patrolya an stretow ma nag yllowgh omsevel. Nyns o an wel veur an brofosi 'dehwelyans a

dhivroedh' mar dha dell waytyens i ev dhe vos. Y'n gwiryonedh, ny wrussa ev hwarvos mann.

“Kyn re dhiwedhsa an divroedh nans o termyn hir, ny heveli bos yndella.”

Awos henna, y tallathas an dus mires arta orth messajys an brofosi. Ynna, i a dhiskudhas gwel dhe les proviys gans an profos Daniel. Duw re dhiskwedhsa dhodho y pesya an divroedh, yn unn fordh, a-der deg bledhen ha tri ugens (70), mes ‘deg ha tri ugens seythweyth’ — henn yw peswar kans, deg ha peswar ugens a vledhynnyow (490).⁶³ An termyn na, yn-medh ev, a worfenna gans omdhiskwedhyans a rewlyas henwys ‘An Untys’ — henn yw, an Messias.

An Yedhewon a dhallathas reckna, ha i a erviras erbynn dedhyow Yesus bos an bledhynnyow na passyes, moy po le. Rag henna, res o dhe'n Romanyon, a-dro dhe'n termyn na, dyghtya fros reyth a dus a wre omwul Messias. Oll a'n re ma a assayas daskuntel luyow Yedhowek rag fetha an warthevysi Roman. An Romanyon a'ga gwaskas oll dre dhorn a horn; i a's krowsyas.

An gwaytyans ughelhes ma a dhispleg prag y glena orth Yesus keniver Yedhewon; martesen o ev an Messias ‘gwir’, wortiwedh. Y'n o ev, yn tiogel, heb mar, mes ny yllens i gweles dres aga gwel a Vessias politek ha breselek, may tewlens i war Yesus. Ragdha i, ny vernya saw nerth breselek yn sempel. Budhek pupprys o an jynn-omladh an gwella ervys ha'n gwella ordenys; jynn a'n par na, ytho, o an pyth o res dhe'n Messias y ordena. Yth o an keth vaner goth ha trist re glevesis an bys dres kov den — nerth korf, ladhva, argasreydh ha distruyans. Yndella y kerdha an gowethas; yndella ytho y tienki an Yedhewon a'ga divroedh hirhes, dhe dhos ha bos kenedhel allosek hag anserghek unweyth arta.

⁶³ Gwra gweles Daniel 9:20-27

Drog o henna gans Yesus. Duw yw kerensa, a-der bresel ha ladhva. Yn ironek, y hwre Yesus digelmi an kudyn yn maner nowydh yn tien: dre hepkor dhe'n jynn-ladha, hag ena gormoledha dre dhasserghyans. Ev a gara y eskerens, a-der aga ladha. Y fedha fin an divroedh yn kres, a-der bresel.

Gans hemma, yth e drehedhyans an diwedh divroedh *ma* pell dres ughelhwansow byghan politek ha tiredhel an Yedhewon arwaskys yn Palestin. Ev a dhiskwedha bos tus yn pub le, po Yedhewon po Jentilys, 'yn divroedh' *oll* — pell a'ga 'thre' a vosva hebask, sewen ha leun a borpos, le may trigens yn kessenysans gans Duw, ha'n eyl gans y gila.

An Testament Koth a dhiskwedh bos an divroedh drefen peghow Israel; keskelmys yth yw dehwelyans a dhivroedh, ytho, gans 'gevyans a beghow'. An pegh, heb mar, yw kudyn ollvysel, nag onan Yedhowek yn unnik. Yn lowen, y kowlwrug mernans Yesus 'gevyans a beghow' rag Yedhewon ha Jentilys, an dhew, hag y'n fordh na diwedh an divroedh rag oll. Yesus, y teklar Pol, yw an huni 'yn neb y'gan beus daspren, gevyans peghosow'.⁶⁴ 'Daspren' — ottava an ger na arta. Y'n dermonieth ma, yth yw an divroedh eghen a gethneth mayth on ni 'dasprenys' anedhi gans Yesus; gevys yw agan peghow ha rydh on ni, oll ahanan, dhe vos tre.

Mes ple'ma 'tre'? Ragon, nyns yw Yerusalem, sur — kompass a'n pyth a wrug Yesus der y vernans a dhrehedh pell dres dehwelyans a dus dhe cita y'n Howldrevel Kres. Gevyans an peghow yw brassa ages henna dre bell.

Yma Yerusalem aral. An Testament Nowydh a'n henow an 'Yerusalem nowydh', a-der an huni koth. Metafor yw hemma rag 'pobel Duw usi tre'. Maner yth yw a leverel 'kemeneth an re re glewas ha bos gostyth dhe lev a'n par Kyrus hag a lever, "Rydh owgh hwi dhe dhehweles". Ev a gomprenedh oll neb, ow konvedhes an pyth a gowlwrug Yesus, re dhibarthas ha gasa 'Babylon' yn unn dhegemeres an galow dhe vos tre yn le may trig Duw yn-mysk y bobel. Yth ov vy onan anedha. Ha my trigys, y'm bewnans naturel, yn Kernow, y'm

⁶⁴ Kolossianys 1:14

bewnans spyrysel trigys ov y'n Yerusalem nowydh. Rann ov a'n gemeneth dreusvysyek a dus Yesus — henwys treweythyow an eglos ollvysel.

Ha ty? Yma Kyrus ow leverel hwath, 'Rydh os ta dhe vos tre'. Prag na'n wredh — marnas dha vos re attes yn Babylon?

An Yerusalem nowydh hedhyw — an eglos, gans styr a 'dus Yesus war-barth' — yw ragorsav a nev war an nor. Gwir yw, meur a'n pyth yw konvedhys gans an hanow na hedhyw yw divew ha truedhek. Mes gwren ni breusi 'eglos' gans hy gwella furv a-der gans hy gwettha. An eglos, dell vynn Duw hi dhe vos, yw trevesigeth a'n gwella kowethas, merkys gans kres, lowena, kessenians ha *shalom*, hag a vydh yn termyn a dheu ollvysel. Skrifer an Lyther dhe'n Ebrowyon a gews dhe holyoryon Yesus yndella: 'Hwi *re dheuth* dhe venydh Sion ha cita an Duw byw, Yerusalem an nevek.'⁶⁵ Yth eson ni ena seulabrys, avel rann a eglosyow yw, dre styr, gwrys a dus dhetermys dhe gola orth Yesus ha'y holya.

“An Yerusalem nowydh hedhyw — an eglos, gans styr a ‘dus Yesus war-barth’ — yw ragorsav a nev war an nor.”

Mes yma dydh ow tos pan vydh 'an Yerusalem nowydh' an brassa tra — yn ober, an unn dra. Kales yw rag an diwettha lyver an Bibel kavos geryow lowr dhe dheskrifa y varthow:

'Ha my a welas nev nowydh ha nor nowydh... My a welas an cita sans, *Yerusalem nowydh*, ow tiyskynna yn-mes a nev dhyworth Duw... Ha my a glewas lev bras yn-mes a'n tron ow leverel, "Otta, yma tabernakel Duw gans mab-den, hag ev a drig gansa, hag i a vydh y bobel, ha Duw y honan a vydh gansa. Hag ev a sygh pub dagren dhyworth aga dewlagas, ha ny vydh ankow

⁶⁵ Ebrowyon 12:22

namoy, na ny vydh keudh, nag ola, nag anken namoy, rag bos an kynsa taklow tremenys.”⁶⁶

Yma an studh gloryus na y'n termyn a dheu hwath. Ev a worta an oos a dheu, wosa Yesus dhe dhehweles. Kehevelys gans henna, yma finweth dhe'n pyth yw omjersyes gans an Gristonyon y'n Yerusalem Nowydh a'n jydh ma. Spit dhe'n myns a draow posedhek, yth on ni hwath fethesigow yn anvodhek a begh hag a wander. Y hyll nebes a'gan kesburjysi agan serri heb kaletter. Mes gwaytyans a'n dra dien a'gan galloseg dhe besya. An govenek a generth yn feur.

Gwra merkya, ytho, post arwodh dhe les ma: *dehwelyans a dhivroedh*. Ev a dhiskwedh dhis an hyns dhe daklow gwella omma ha lemmyn, keffrys ha gwaytyans bryntin rag an termyn a dheu!

⁶⁶ Diskwedhyans 21:1-4. Gwra gweles ynwedh g9-26

Rann 4: Styr an Postow Arwodh

b. *Omjunya gans Duw*

20.

Gwella Gwlaskor

Bys dhe lemmyn, ni re wolowboyntyas nebes postow arwodh y'n Testament Koth ha merkya fatel dhiskwedhons i 'hwarvos Krist'.

Ni re verkyas ynwedh fatel dhiskwedhons i gwella bewnans ragos tejy:

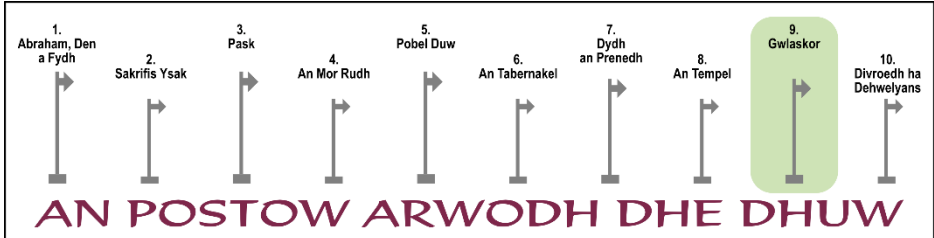
- Dell verwis an hordh yn le Ysak, Yesus re verwis y'th le, may hylli bewa!
- An turant 'Faro', neb a represent puptra a'th with yn kethneth, re beu fethys gans Yesus.
- Livreson a 'Ejyp' — neb a dhelin dha gethneth dha honan — yw ragos jy lemmyn, gras dhe Yesus, on Pask neb a veu ledhys ragos.
- An Arghoferyas, Yesus, re brofyas y woos y honan ragos, ow tyghtya dha beghow.
- Keper ha Myghtern Kyrus, y teklaryas Yesus ty dhe vos rydh dhe asa an divroedh, a veu kawsys gans dha beghow, ha mos tre dhe'n le mayth yw dhis.

Termyn yw lemmyn rag govyn fatel yllydh jy, ty dha honan, omjunya gans Duw yn golow a henna oll. Ha ni a'n gwra yn unn dhehweles dhe'n postow arwodh yw gesys, ow talleth gans...

Gwlaskor (Post arwodh 9)

Omjunya gans Duw a styr omrolya avel den po benyn Gwlaskor Duw. Myghtern an wlaskor na yw *Yesus*. An Arlodh yw ev, an chif, an rewlyas, an huni a dhyght puptra. Messach brassa a'n Testament Nowydh yw hemma, martesen, berrskrifys y'n lavaren 'Yesus yw an Arlodh', henn yw, Myghtern.

'Gwlaskor Duw', dell berthydh kov, yw an pyth may fia an Yedhewon ow yeuni rygdhi dres kansbledhynnyow, a-dhia ban dhargansa hy devedhyans profosi kepar ha Daniel. Yth o an termyn ambosys pan dhiwedha gwartheyvians a wlaskordhow dennek, selys war dhevnydh garow a nerth ha gwithys gans luyow ervys. Y'ga le y to eghen a wlaskor nowydh yn tien — eghen Duw. Yth o an wlaskor na y fordh dhe ewnhe wostiwedh an bys diswrys. Nyns o an dus kler fatel weytha hi poran, mes mars o ev gwlaskor a'n eghen 'Duw', da via hi, yn sur. Bedhes hwarvedhys, ytho!

Yesus o Myghtern an wlaskor na, yn unn vaner, a-dhia an dalleth. Porth kov a'n hwarvosow a-dro dh'y enesigeth. An el Gabriel a ros dhe Varia nebes kedhlow revedh yn kever an flogh a dhinythi hi: 'Meur vydh ev, hag ev a vydh gelwys Mab an Ughella; ha'n Arlodh Duw a re dhodho tron y das Davydh, ha reynya a wra war ji Yakob bynitha; ha dh'y vyghternses ny vydh diwedh.'⁶⁷ Gwra merkya an geryow: 'tron', 'reynya', 'myghternses'.

⁶⁷ Luk 1:32

Ena, y teuthons an Dus Fur ow hwilas onan ‘genys *Myghtern* an Yedhewon’. Dell verksyn ni, an deskrifans ma o kudyn rag Herod, neb a’n jevo an titel na y honan. Ev a wodhya, kepar ha pubonan, bos hemma kows-Messias, hag y fia an Messias ambosys, dre styr, myghtern.

Diwettha, y teuth Yowan Besydhyer, ow tisklerya menystrans poblek Yesus. ‘*Gwlaskor* Duw re dheuth nes,’ a dheklaryas Yowan. ‘Degynsywek yw hi’ o styr y lavaren. Orth an daras yma hi; bedhewgh parys, ytho. Yth esa oll an darganow yn kever an wlaskor war vin bos kowlwrys wortiwedh.

Ny hockya Yowan kevarwodha Yesus avel Myghtern an wlaskor na. ‘My a’gas trogh yn dowrow an Yordan,’ yn-medh ev dhe’n dus Yudi, ‘mes an huni a’m hol a wra moy es henna: ev a’gas trogh y’n Spyrys Sans hag yn tan!’ Y hwodhyens an Yedhewon styr a henna. An hen brofosi re gewsis a dhiveryans purheansek Spyrys Sans pan dheffa Messias, hag y hwodhya pubonan bos an Messias (‘an Untys’) *myghtern* untys. Yn prys aral, y kevarwodhas Yowan Yesus ha deklarya, ‘Awotta On Duw neb a gemmer dhe-ves peghadow an bys!’ Peghadow an *bys?*’ Hemm o ober bras na ylli y wul saw myghtern.

Ena, termyn berr kyns Yesus dhe dhalleth y venystrans poblek, ev a vatallyas orth an nerthow a dhrog y’n difeyth, ow fetha an temptyansow fell tewlys warnodho y’n tyller na. Yth o henna oll darn y rann avel Myghtern. Ev a veghyas y awtorita spyrysel war an nerthow a dhrog yn unn erghi dhedha may kildennens ha’y asa rydh dhe lesranna yaghheans ha bewnans heb lett.

Pan leveris ev dh’y dhyskyblon yn prys aral, ‘Yma gwylaskor Duw yn agas mysk,’ yth esa ev ow menegi dres lycklod eev y honan: yth o ev an Myghtern. Yth o Yesus, yn y honan, puptra hag o gwylaskor Duw; ev a gowlwre bodh an Tas yn perfydh. Ha pan ve an wlaskor na, gans an termyn, lenwys a vurjysi a’y bar — tus ow tos ha bos avello der nerth an Spyrys Sans — y to hi yn tien. Awos henna, y’n pysadow dyskys dhyn ganso, y leveryn ni dhe Dhuw: ‘Re dheffo dha *wlaskor*.’ Ha, rag klerhe pandr’a styr henna, ni a bes, ‘*Dha vodh re bo gwrys yn*

nor kepar hag yn nev.’ Ha ni ow pysi yndella, ni a striv agan honan dhe vos gorthyp dhe’n keth pysadow.

“Yth o Yesus, yn y honan, puptra hag o gwylaskor Duw; ev a gowlwre bodh an Das yn perfydh.”

Yn golow a’y gows ‘gwylaskor’ oll, yth o an dra gales rag holyoryon Yesus y growsyans gans y eskerens. Surreddi, dell dybens i, dos ha bos Myghtern a styr bos ughelhes, drehevys, enorys — a-der krowsys!

Mes ny’n gweli yndella Yesus. Yth esa y wlaskor eev ow treylya war aga fenn oll an ragtybyansow usys yn kever styryans a ‘wlaskor’. Avel Myghtern-servyas, y nivel isella o yn ober y ughella. ‘Ha my, pan viv *drehevys* a’n norvys,’ yn-medh ev, ‘a denn tus oll dhymmo vy.’ Ha’n awtour neb a skrifas henna — Yowan — a besyas: ‘Ev a leveris hemma, ow styrya *py par mernans a vedha ow merwel dredho*.’⁶⁸ Yn hwir, y fia ev ‘drehevys’ y’n grows dhe verwel yn tynn. Mes, yn ironek, an ‘drehevys’ na o y *stalacyon*, y esedhyans yn y dron, an ober may teuth ev ha bos Myghtern dredho!

Hag y feu an dasserghyans fastheans a’y vyghternses! Yesus yw an huni neb, herwydh Pol, ‘a veu henwys Mab Duw yn nerth...dre dhasserghyans an re varow, Yesus Krist agan *Arlohd*.’⁶⁹

Ev re fethas an mernans. Ev re dhiyskynnas dhodho, treusi dredho, ha sordya dhyworto yn trygh. Yth yw ev lemmyn avel onan an ragresoryon eksperyansys y’n termyn eus passyes, neb a ygoras tiryow diwonis ha skruthus, kyns dehweles dhe leverel dhe re erel a vynna viajya, ‘Trestyewgh dhymm. My re bassyas dre buptra, hag ottavy omma dhe dherivas hwedhel anodho. Ytho, kwalifys ov vy. Krysewgh dhymm ha my a’gas hemronk di yn salow. Gortewgh genev vy, ha my a’th worra ena.’

An Arlohd Yesus dasserghys a lever dhis, y’n keth vaner, ‘Mernans? My re beu ena. Gwrys yw henna. Hag ottavy omma, yn fiw

⁶⁸ Yowan 12:32-33

⁶⁹ Romanyon 1:4

hag yn poynt da, ow pewa gnas nowydh a vewnans. Kwalifys ov. Gorta genev, ytho, ha my a'th hembraonk yn salow, ty ynwedh, der an mernans dhe vos yn-rag dresto war-tu ha taklow gwell.'

An 'taklow gwell' na yw taklow an wlaskor, hag yma dhedha dew dremmyn: an huni *a-lemmyn*, hag an huni *devedhek*.

Yn kynsa, Yesus yw Myghtern *y'n eur ma*. Desedhys yw ev dhe benn a urdh nowydh, kowethas nowydh, gwylaskor nowydh. Ev a'th halow dhe omjunya ganso avel rann an gowethas na, avel burjes an wlaskor nowydh na. Yth yw an wlaskor le mayth yw agan ragwir gul bodh Duw hag assaya gans oll agan kolon bos gostyth dhodho. Ni a omhevel dhe Yesus, kyfyansek bos an Spyrans Sans, neb a drig ynnon, oberi dhyworth an pervedh dh'agan gul moy ha moy avello ev.

Py le pynag yth en, y fynny'n ni gasa y'gan lerg'h — dell wre Yesus — hyns a dus re beu benygy's, kolonekhes, gweresys hag affirmyes. Ha ny wren ni hemma der neb ober kowrek a strivyans personel. Tamm vyth. Ny wren ni marnas fydhya warnodho yn gwrians a drestyans, ow krysi bos dre henna y vewnans gwir ynnon ynwedh, rag may hyllyn ni bos ha gul an pyth a via anpossybyl yn ken maner. Yndella, y hyllyn ni 'bos Yesus' dhe re erel.

Hemm yw bewnans an wlaskor. Da yw genen, ha gans oll re ambasas omlenans dhe Yesus. War-barth, ni a wra dyffrans. Y firyn ni orth an bys ma, trist ha terrys dell yw ev, ha gans gweres an Arlodh y hwren puptra dell ylyn ni y wul rag y ewnhe. Y tallethyn ni gans tus. Kepar ha Yesus, ni a aspi re yw herdhyes dhe amal an gowethas, re yw stanky's yn-dann droos, dispresy's ha pystigy's, ha ni a dhiver eli y'ga goliow yn maner pynag. Yn le may ma kedrynnow, ni a wra strivyans dhe vos gwrioryon kres. Gans omskonyans y kernyn ni tus, dell wre Yesus.

Mes ny hedh dhe'n nivel personel na. Ni a vir maga ta orth an *kesweythyow an vosva denel*, henwys gans Pol 'an prynsypatys ha'n potestatys', leow may rewl yn fenowgh nerthow tewl, ow tri anken yn le dieneth ha joy — teyluyow, skolyow ha koljiow, keuryow, governansow, bagasow-gwrias, negysyow, ha traow erel. Ni a's ynsidhla a-barth an Myghtern yn unn omsettya orth oll yw tewl, ha

shinya golow a guvder, kerensa ha kolonekter yn pub kornel, may fo da gans pubonan bos rann anedha. Ni a ughelha an kerghynnedh.

Dell vo chons dhyn, y settyn ni ynwedh orth *peghow kevreythel* y'n tremenvaow a allos. Ni a gews a-barth Yesus dhe'n awtoritys, owth ania rag justis, rag kres, rag dieneth hag ewnhynseth.

**“Ni a gews a-barth Yesus dhe'n awtoritys, owth ania
rag justis, rag kres, rag dieneth hag ewnhynseth.”**

Moy es henna, avel tus an wlaskor ni a wra attendya an *bys a vater*. Unn jydh, y krysyn ni y fydh ev nowedhys yn tien, pan dhre Krist y wlaskor dh'y heweras. Rag henna, ni a wra oll a yllyn ni y wul dhe waya an traow dhe'n tu na y'n eur ma. Ny amyttyn ni tybyans a 'neyja war-bann dhe'n nev pan verwir, ha gasa an bys dhe bedri'. Tybi yndella re dennas lies henedh a Gristonyon dhyworth aga dever dhe'n planet ma a wrug Duw hag a gar ev mar veur. Y'n kontrari part, ni a lavur yn-dann Yesus omma ha lemmyn rag dyghtya pub drog a dhiswra agan bys — a'n chanj an hin dhe dhistruyans an koswik law. Bewnans yntanus yth ywa!

Heb mar, ni a vet orth enebieth a'n brassa eghen dhe bub nivel. Sur, der an grows an jowl a dhegemeras y vreus a vernans, mes nyns yw kollenwys na hwath an keth breus na. Ha henna ow kortos, ev ha'y dus-geth, war bos aga thermyn berr, a bes batalyas heb lett, hag y fydh y'gan mysk, dres lycklod, goliesigow y'n vresel. Mes agan Myghtern re bassyas der an mernans hag omdhiskwedhes yn fiw dhe'n tu aral, yn unn ambosa agan kerghes, ni ynwedh, dresto yn salow. Ytho, y telledh na berthyn ni own!

Henna oll yw tremmyn *a-lemmyn* an wlaskor. Mes yma dhedhi tremmyn *devedhek* maga ta.

Ha ni ow kul pypynag a vo possybyl omma ha lemmyn dhe vos gorthyp dhe'n pysadow, 'Re dheffo dha wlaskor', ny yllyn ni gorfenna an hwel. Y hwra Yesus y honan gul henna pan dhehwel ev, herwydh

y ambos. Assa vydh splann an jydh na! Ev a wra ri dhyn rydhses, trygh ha dieneth war bub fordh. Pol y dheskrif yndella:

‘Dell dybav, ny yll bos hevelebys an termynyow garow a-lemmyn hag an termynyow da a dheu. Skant ny yll an bys kreatyes gortos an pyth usi ow tos. Puptra y’n gwrians yw moy po le fronnys y’n eur ma. Duw y fron bys pan vo parys an gwrians hag an kroaduryon oll dhe vos lewsys y’n keth pols dhe’n termynyow marthys usi yn-rag. Ha henna ow kortos, yth omdhownha an ragwelans lowenek.

‘Oll a-dro dhyn y hwelyn ni gwrians yw beghyek. Nyns yw an termynyow kales a bayn dres an bys saw paynys dinythyans. Mes nyns usi hemma y’gan kerghyn hepken; yma ev *a-berth* ynon ni. Yma Spyrys Duw orth agan movya a-berth. Yth omglewyn, ni ynwedh, an paynys dinythyans. Yma agan korf ma difrooth hag anvab ow yeuni rag delivrans. Awos henna, gortos ny’gan tanowha, kepar dell na danowha gortos mamm veghyek. Moghhes on ni ha ni ow kortos. Heb mar, ny welyn ni an pyth a’gan moghha. Mes seul hirra y hwortyn, seul brassa y teun ni ha bos, ha’n lowenekka yth yw agan gwaytyans.’⁷⁰

Treylyans aral an skryptor na a dheskrif an gwrians dien ow pos ‘rythhes dhyworth y gethneth podredhes’. Assa vydh splann an livreson na! Ha dhyn ni y fydh korfow nowydh hag anvarwel, avel korf Yesu wosa y dhasserghyans. Govenegow bryntin! Ass yw privylej movya an traow hedhyw war-tu ha’n amkan gloryus na! Hemma a dhre dhe’n bewnans styr ha porpos — a vynni jy dos a-bervedh.

Ytho, yma dhis dewis dhe wul. Dre dhefowt, nyns os den-wlaskor. Dos ha bos onan anedha a dhervyn ervirans war genes jy dhe dremena an linen.

Yma edhom dhis a wul henna a-rag Duw. My a’th kussul dhe gewsel dhodho. Na wra ankevi, Duw personel yth yw ev, a-der neb ‘nerth’ heb bejeth. Y hyll’ta, ytho, kewsel dhodho, surhes bos dhodho

⁷⁰ Romanyon 8:18-24, treyls gans an awtour a’n versyon Sowsnek *The Message*

termyn lowr ragos hag ev dhe vynes goslowes gans rach. Hemm yw substans an pysadow. Kows dhodho, ytho — ha gwell vydh y wul yn ughel, rag ri dhe'n akt objetuster yw dhe les.

Ty a allsa, martesen, leverel neppyth a'n par ma: 'Duw, skwith ov a oberi rag an re munys yw da gans ow gwylaskor vyghan ow honan. Parys ov, A Arlodh, dhe omrolya avel burjes a'th wlaskor *tejy*, ha dhe gавos neppyth a dal bewa ragdho. Parys ov lemmyn dhe ri ow lelder dien dhe Vyghtern Yesus, dh'y asa dhe lewya ow bewnans, kyn fo ev kostek. Ottavy, Duw, ow sina war an linen dhyjynnow dhe vos den Yesus. Amen.'

21.

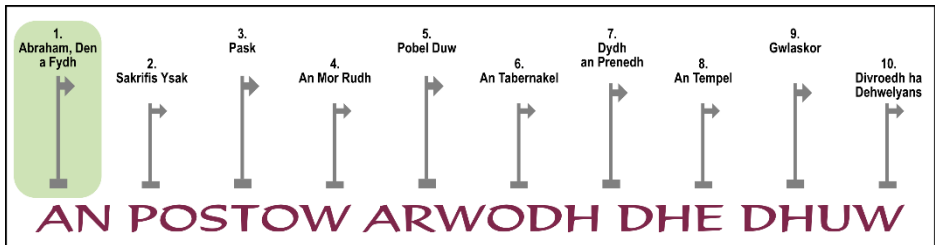
Kamm a Fydh

A wruss'ta pysi yndella?

Martesen ny omglewydh jy parys ragdho na hwath, mes tennys os prest dhe'n bewnans-gwlaskor re dheskrifis vy. Da yw henna. Yma an prederow-Duw a'th ledyas dhe'n lyver ma orth dha hembronk dhe le posedhek. Mes ankler os ta hwath, martesen, a fatel dhyffi jy poran a-bervedh. Hemm a vydh klerra, dell waytyav, dell dhehwelyn ni dhe bost arwodh aral...

Abraham, Den a Fydh (Post arwodh 1)

Sur, agan koweth koth, Abraham! Rag skriforyon an Testament Nowydh, dell virsons i war-dhelergh orth y vewnans, an dra a seveli yn-mes o y *fydh*.

Ny staryens i gans henna y fardel a gryjyansow, kepar dell leveryn, 'My yw a'n fydh Hindou/Kristyon/Bouddiek.' I a venegas y *drestyans dhe'n lavar Duw*. Ev a grysi an pyth re lavarsa Duw. Yn arbennik, Duw re ambossa mab dhe Abraham ha Sara. Mes pell dres an oos a omdhon fleghes o an dhew anedha. Yth esa dewis dhedha, ytho: po y

hallsen krysi anpossybyl bos kerens y'ga henys, po y hallsen krysi ger Duw. An eyl po y gila yth o.

Abraham, herwydh an Skryptor, 'a fydhys yn Duw'.

An poynt kales ragos jy ynwedh yw henna. Ny gewsyn, heb mar, a-dro dhe dhinythi fleghes y'th henys! Ni a vir orth an bennrewl a *drestya dhe'n lavar Duw*. Y'th kas tey ni a vir orth hwedhel oll istori Israel, ow korfenna gans 'an hwarvos Krist'. Duw a lever dhyn ev dhe oberi yn hemma oll dhe vrennya taklow dhe'n poynt may hylli jy lemmyn omjunya orto.

- Ev a lever dhis Yesus dhe verwel y'th le, kepar ha hordh Ysak ha'n on Pask, rag may hylli jy bewa.
- Ev a lever dhis bos an jowl, an turant na a eghen Faro, fethys gans mernans On Duw, rag may hylli jy mos yn-rag, rydh dhe holya dha dhestnans.
- Ev a lever dhis Yesus, an Arghoferyas Meur na, dhe offra y woos y honan rag dehwelyans dha beghow, rag ma na vo edhom dhis a berthi own a vreus.
- Ev a lever dhis bos an termyn a dhivroedh truan gorfennys, ha rydh yth os ta dhe vos tre.
- Ev a lever dhis Myghtern Yesus dhe fetha an mernans, ha bos dasserghys rag dha elwel a omjunya dhodho dhe weles y wlaskor dhrehevys dres an bys oll.
- Ev a lever dhis bos, yn felshyp a Grist, termyn a dheu leun a wovenek.

Nyns eus edhom dhis, ytho, a wul tra vyth saw an pyth a wrug Abraham: *trestya dhe'n lavar Duw*.

Sur ov y'th eus kemmys govynnnow anworthebys a-dro dhe hemma kepar ha dell y'n jevo Abraham. Normal yw henna. Y'n gwella prys, ny res dhis konvedhes puptra kyns ty dhe allos gul an kamm a fydh ma. Res yw treweythyow gul an kamm a fydh yn kynsa ha, wosa henna, puptra aral a godh yn le. Ha kamm yw kamm. Nevra ny wredh jy *dryftya* dhe le a grysi dhe Dhuv. Sur, y fydh martesen edhom dhis a dermyn rag tybi, arvreusi ha dasweles an taklow kyns dha vos

parys dhe oberi — yma gogrys dhymm ty dhe vos yn le a'n eghen na lemmy — mes, neb prys, y fydh edhom dhis a vovya dha droos yn-rag a-borpos ha gul an kamm na.

Y'n raglavar my a leveris y hwrug vy an kamm bewek na ha my dewdhek bloodh hepken. A wodhyen vy konvedhes y styryans yn tien? Tamm vyth. Ny wodhyen vy marnas Duw a'm kara, Yesus a verwis ragov, hag yth esa bewnans nowydh ha gwell kavadow mar mynnen vy y grysi.

Moy yw an kryjyans ma es kemeryans brysel; hewul ywa. Yma hwedhel a'n kerdher lovan frynkek a vri, Charles Blondin (1829-1896), an moyha aswonys awos kerdhes war wivren ughel a-dreus Keynans Niagara. Ev a'n gwrug yn unn gerdhes. Ev a'n gwrug gans gravath-ros. Hag ev a'n gwrug yn unn dhegi den war y geyn. Wosa an diwettha gwrians ma, dell dhehwelis dhe dhor soled hag an bushys ow kormel, y harmas unn den, 'Ogh, Mester Blondin, bryntin os ta! Y hyll'ta gul *tra pynag* war an lovan na!' Blondin a drelyas ha mires orto. 'A grysydh jy my dhe allos degi *ty dha honan* a-dreus?' ev a wovynnas. 'Krysav, yn tevri!' a worthebis an den. 'Da lowr,' a leveris Blondin, 'yskyn war ow heyn.' A-dhesempis an den a borthas kov bos apoyntyans dhodho... Kler yw an poynt. Ev 'a grysi' Blondin dhe allos y degi a-dreus, mes ev a'n krysi *yn y breder hepken, a-der yn gwrians*.

Nyns yw an eghen a gryjyans a vynn Duw degemeres ahanas, avel gorthyp dh'y brovians yn Krist, akord brysel, kyn fo henna dalleth da. Yma ev ow hwilas *kamm gwir a drestyans a'y er*. Os ta parys rag henna? Ragov vy, avel maw a dhewdhek bloodh, henn a styrya my dhe vos war benn dewlin ryb ow gweli yn unsel unn nos ha pysi yn ughel. Ny borthav kov a'n manylyon, mes yndella o kolon an pysadow: 'Arlodh Yesus, my a wor ow bos peghador neb a'n jeves edhom a evyans. Meur ras a verwel dhe wul henna possybyl. A Das Duw, degemmer vy, mar pleg, avel dha flogh, nag awos ow bos da lowr — nyns ov yndella — mes awos bos Yesus da lowr. Degemmer vy, mar pleg, a-barth eev. Amen.'

Ny hwarva tra vyth yn arbennik. Nyns esa na lughesennow a wolow na tra a'n par na. Mes my eth dhe'm gweli darbollys y klewsa

Duw ow fysadow ha'm degemersa avel y flogh. Dres an bledhynnyow, my re dhys'sa dre gov meur a wersyow a'n Bibel yn skol dy'Sul ha, dell dhallethyn vy slynkya dhe'n kosk, my a leveris dhymmo ow honan, dell borthav kov, 'Well, Jesus a leveris, "Piwypynag a dheffo dhymm, ny wrav vy nevra y dewlel mes." My re dheuth dhodho lemmyn. Ytho, ny re'm tewlis mes. Henna a styr ow bos a-bervedh. Pur dha.' Hag y kodhis yn kosk.

Pan virav war-dhelergh, yth o oll nebes sempel, martesen anfel hogen. Mes *gwiryon* yth o. Ha henna, dell hevel, yw an pyth a hwila Duw. Gwra prederi fatel wrylli *tejy* an kamm a fydh dhe les na hag a wra dha junya orth Duw. Mir arta orth an pysadow a brofyas vy dhe benn an diwettha chaptra.

Ny vern fatel y'n gwredh, y fydh *gevyans a'th peghow* rann an studh. Jesus re worfennas an mater na unweyth, dell virsyn. Deverys re beu an woos a dhehwelyans. Res yw dhis y grysi yn sempel. Ha hemma a'gan dre dhe unn dra moy a-dro dhe Abraham.

**“Deverys re beu an woos a dhehwelyans.
Res yw dhis y grysi yn sempel.”**

Pan lever an Skryptor Abraham dhe 'fydhya yn Duw', y pes ev dhe leverel, 'ha homm o *reknys dhodho avel ewnder*.' Posek yw henna. Ev a styr ni dhe drestya dhodho, po krysi y er, yw renkys, herwydh gwel Duw, ughella ages agan nivel a wrians moral. Pell a vos 'ewn' yn tien o Abraham; henn yw kler a'n derivas y vewnans. Mes y fynna Duw fyllel gweles y fowtys awos an vertu selvenek ma: *ev dhe vynes trestya dhe'n lavar Duw*. An keth hedhyw yw Duw. Sur, yma hwans dhodho ty dhe vewa bewnans a dhader hag ewnhynseth, kekemmys ha dell yllydh — hag ev a wra dha weres ow kul henna — mes wortiwedh an pyth a hwila ev yw ty dhe vynes trestya dh'y ambosow. Mar kwredh jy henna, ev a wra 'y rekna dhis avel ewnder'. Krys e: gevys ha degemerys os ta!

Bargen brys-tardhansorel yw henna! Y hyll'ta ankevi oll an strivyans skwithus na rag plegya dhe Dhuw, ow kwaytyas ty dhe dhrehedhes neb 'gradh sewena' hag yndella dendyl y gomendyans. Nevra ny'n gwredh. An pyth a hwila ev yw dha fydh, dha drest, dha gryjyans a'y lavar. Hwarvos a wra an traow erel aga honan. Os ta parys dh'y wul?

22.

Der an Dowr

Ni re welas fatel yw posek ragos gul *kamm a fydh* rag gwaynya les a'n pyth a wrug Yesus. Ragov vy, dell leveris, y feu pysadow a-borpos dhe Dhuw pan nag en vy saw yonker. Mes yma gwella fordh, aswonys gans Kristonyon yn pub henedh: *an besydh*. Rag konvedhes henna, dehwelyn dhe bost arwodh aral...

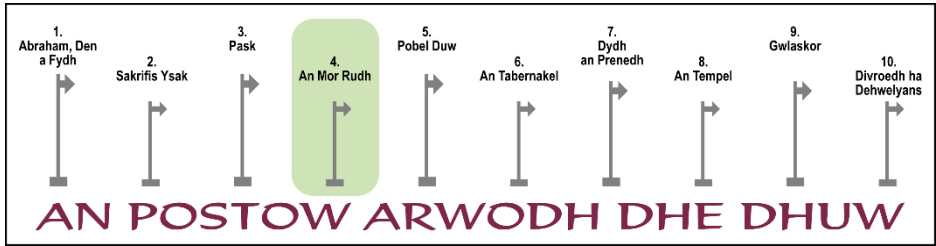
An Mor Rudh (Post arwodh 4)

Wosa Pask, y hasas an Israelysi Ejyp rag mos dhe'n Tir Ambosys. Y hyllir leverel, dell dhesevav, bos ow fysadow a fydh ha my maw kemmys ha kemeres rann ow honan y'n dhibarth na. Deverys re bia an woos, kler o an fordh dhe-ves, ha my a's kemeras. Bys yn poynt ma, da lowr. Mes ty a berth kov bos an Israelysi, a verr spys wosa gasa Ejyp, war vorrep an Mor Rudh, ha'n vergh ha charettow Faro ow nesa war aga lerg h'aga dasworra dhe'n gethneth.

Y'n prys na, Duw a yntrahas dhe gowlwul an dhibarth a Ejyp. Ev a folsas an dowrow, may hylli an dus treusi war dir sygh, mes an dowrow a godhas war an Ejiptyonyon esa orth aga helghya, dh'aga beudhi oll.

An abostel Pol a wel y'n hwarvosow ma imach a vesydh Kristyon. 'Agan tasow,' yn-medh ev, 'oll a dremenas der an mor, hag oll a veu *besydhys* yn Moyses, y'n...mor.'⁷¹

⁷¹ 1 Korinthianys 10:1-2

Pandr’a vynn ev leverel? Wostalleth, res yw dhis konvedhes bos styryans an ger ‘besydhya’, herwydh an lytheren, ‘troghya’. Yn nebes skorennow an Kristonedh, heb mar, gwrys yw an besydh yn unn dhiveri po stivella dowr a vesydhven war an onan usi ow pos besydhys. Da lowr yw henna, yn rann. Mes unver yw an skoloryon bos an besydh, dhyworth an dalleth, gwrys yn unn droghya an den yn-dann an dowr yn tien, y’n mor, yn avon po yn poll. Gwrians a *droghyans* o ev. An den eth yn-dann an dowr, dhe omsevel, ow pasa hag ow tyena, ha leun a joy. Yma henna a-dryv dhe’n pyth a lever Pol a-dro dhe’n Israelysi, neb ‘oll a dremenans der’ an Mor Rudh, dhe dhos yn-mes diogel ha kosel y’n lann bell.

‘Da lowr. Mes gorta pols,’ y tybydh jy. ‘Ny dremensons i *mann* y’n styryans a vos troghys, po dos ha bos glyb hogen!’

Poran. Henn yw an poynt dien: i a dremenans ha dos yn-mes byw ha salow. Pan yw den troghys yn-dann an dowr y’n besydh, a pe ev gwithys yn-danno dres moy es pols po dew, marow vydh. Y’n kas na, y hwra ev dos yn-mes, nag ow pasa hag ow tyena, mes tawesek ha marow! Hemma oll yw rann dhe les an arwodhieth an besydh, hag yw eghen a gorr-mernans. Ni a yn-nans yn-dann an dowr bys dhe’n ‘mernans’, ena sordya anodho yn fyw y’n ‘dasserghyans’.

“Yth yw besydh eghen a gorr-mernans. Ni a yn-nans yn-dann an dowr bys dhe’n ‘mernans’, ena sordya anodho yn fyw y’n ‘dasserghyans’.”

Daswrians yth yw a'n godhevyansow Yesus, mayth ambosyn omlenans dhodho pan on ni besydhys. Ev eth 'yn-nans' dhe'n mernans ragon, ena ev a dheuth 'yn-bann' arta yn dasserghyans. An huni usi ow pos besydhys a lever, yn gwirvos, 'Yth esov, my ynwedh, ow "merwel" lemmyn — ow leverel farwell dhe'm bewedh kyns — ha, dell omsavav a'n dowr, yth esov ow "tasserghi" dhe vaner a vewnans nowydh yn tien.'⁷²

An Israelysi a 'dremenans der an mor' ha dos yn salow dhe'n tu aral. Byw yth ens. An re varow o aga hompressoryon. Gwra aga desevas, a'ga sav war an lann bell, ow mires war-dhelergh dres an dowr trohag Ejjp. Gyllys o an godros. Ny yllens i tybi na hwath a-dro dhe dhehweles dhe Ejjp. Nyns esa dhedha saw unn hyns dhe gemeres: yn-rag dhe'n Tir Ambosys, kesunys yn-dann hembrenkyans Moyses. Gyllys rag nevra lemmyn o an bewnans koth a gethneth; yth esa bewnans nowydh dhedha dell besyens i aga destnans avel pobel rydh. Nyns yw marth vyth an brofosi ha'n salmystyon dhe vires war-dhelergh, dres lies henedh wosa an hwarvos, dhe'n tremenyans a'n Mor Rudh avel onan a'n golowboyntys a'ga eksperyans kenedhlek a Dhuw.

Mars os ta drehedhys dhe le a baryster dhe drestya dhe Yesus hag oll re wrug ev, y tal dhis bos besydhys. Henna a allsa bos dha fordh a wul an kamm dhe les na.

Awos bos an besydh hwarvos mar varthys ha fisegel, nevra ny wredh jy y ankevi. Mars yw dowr diversys po stivellys warnas hogen, a-der ty dhe vos troghys, lieskweyth moy hegov yth yw ages 'leverel pysadow a arwostel', ny vern kemmys kolonnek bo an pysadow na. Treweythyow, wosa holya Yesus dres lies bledhen, yn arbennik yn termynyow a galetter, es yw dos ha bos kovyow a bysadow — onan leverys yn ughel hogen — nebes niwlek. Mes ny yllir bos niwlek yn kever an besydh. Hwarvos fisegel yw, strolyek ha lagys, ha ty kerghynnys gans Kristonyon erel usi ow lowenhe. Drefen hemma, merkven dhe les yth yw a yll'ta mires orti, rag bos sur a-dro dhe'th le,

⁷² Pol a yger an imach ma yn y lyther dhe'n Romanyon, chaptra 6.

pan edh dre gudynnow, doutys po prederow wosa lies bledhen. Ragov, y hwarva dhiw vledhen wosa ow 'pysadow a arwostel', ha my a berth kov anodho yn ta. My a vynn ev dhe hwarvos kyns.

Yma unn dra moy dhe verkya a-dro dhe'n hwarvos Mor Rudh. Rag devynna Pol moy dien, an Israelysi 'oll a veu besydhys yn Moyses, *y'n gomolen* hag y'n mor.' Pyth yw an dra 'komolen' ma? Y'n Bibel dre vras, yth yw kommel metafor kemmyn rag lok Duw. Rag an Ebrowyon wosa an dhibarth, y lok a omdhiskwedha yn maner mayth hembra ev an dus der an difeyth gans 'koloven a gommel' a wolowi avel tan nosweyth. Ytho, bos besydhys 'y'n gomolen' a styr 'yn Duw' — bos 'troghys yn Duw'.

Ni a wel hemma ow hwarvos pan dheun dhe'n Testament Nowydh. Ena, y feu an kynsa kryjgyon yn Yesus, dhe dermyn aga besydh po a-dro dhodho, 'besydhys y'n Spyrans' ynwedh. Henn yw maner a leverel y's teva i eksperyans war a vos 'troghys yn Duw'. Hemm a hwer hedhyw hwath hag yth yw fastyans nerthek a lok Duw genes. Bydh ygor dhodho!

Ytho, gwra prederi yn town a vos besydhys.

Y'th keyndir, heb mar, possybyl yw dha gerens dhe'th worra dhe vos besydhys yn eglos a braktis besydh a fleghesigow. I a'n gwrug, heb dhout, yn gwiryon, ow kul an pyth a dybens i bos an gwella ragos. Dres lycklod y hwrussons i ambosow a'th wovis. Diwettha, ha ty kottha, ty a dhewisas, po na dhewissys, bos 'konfirmys', rag diskwedhes bos holya Yesus lemmyn dha dhewis personel. Mes martesen, ha ty ow mires war-dhelergh orth henna oll, y konvedhydh nyns o kevren bersonel ha gwir ynno, mes lemmyn y hwilydh jy Duw yn hwir, hag y fynnydh jy gul kamm war a fydh. Nyns eus reson vyth prag na vi besydhys lemmyn — y'n gwella kas dre droghyans — rag gul henna.

Yma y'n besydh neppyth yw ervirys yn farthys. Y hallsa bos an dyffrans ynter chanjyans a du gwreydhysel y'th vewnans ha pesya 'prederi a gryjyans' yn tiskler. Os ta parys dhe synsi an chalenj?

23.

Ankablus

Deus genev yn breuslys.

Omma, y'n breusla, yma den Jori y hanow, blamyas a ladrans dhe werthji gemweyth teythyek. Yma ena dew vagas laghel. Kussul rag an kuhudhans a wra drehevel kas erbynn Jori. Kussul rag an defens a wra argya ev dhe vos inocent. Y talleth an esedhek, an dewdhek den ow koslowes orth puptra yn tynn hag an breusyas ow korweles an argerdh oll. Tremenyas neb termyn, wosa an dhew vagas dhe wul aga gwella, wosa Jori dhe vos apposys gans an dhew ha nebes dustunioryon dhe ri dustuni, an dewdhek den a omdenn dhe gavos aga breus. Kyns pell, i a dhehwel dhe'n stevel an lys, pysys yw Jori a omsevel, ha'n breusyas a wovyn orth penn-oberor an dhewdhek den fatel gavons i.

'Ankablus, syrr.' An breusyas a wysk an form gans y vorthol ha deklarya bos an gort gordhyllys. Rydh yw Jori dhe vos.

Lemmyn, gwren ni desevas ty ha my dhe wodhvos neppyth na veu dismygys gans den vyth y'n breuslys: Jori, yn ober, *a wrug* ladra an gwerthji gemweyth. Rag henna, an *studh gwir* Jori yw 'kablus', mes y *studh laghel*, gras dhe vreus an gort, yw 'ankablus'.

My a'th helow lemmyn dhe dhilea Jori a'n imach ha gorra ty dha honan yn y le. Ny vern drogoberow dismygel avel an ladrans. Gwren fogella war dha *studh moral* ollgemmyn, ow lesa dhyworth drogoberow bras bys dhe anfurtheth byghan. Ha gwren arlehe an breusyas gans *an Breusyas*, Duw y honan. Pyth yw dha *studh gwir* a-dheragdh? Kablus — heb dhout vyth. Y hyllyn ni gorra den pynag ena ha'n *studh* a via yndella, drefen godhyn ni oll a-woles dhe'n perfydhder yn neb maner, ha'n brassa rann a dus a wra avowa henna yn kler.

Mes, dell welsyn ni gans Jori, nyns yw *studh gwir* ha *studh laghel* haval an eyl orth y gila. Ny gerdhas Jori yn-mes a'n stevel an lys avel den rydh awos y vos inocent mes awos an gort, wosa oll y geskowsow, a *dheklaryas* ev dhe vos inocent.

Ha lemmyn, y'm beus nowodhow da ragos. My a wor, sur, dha vos 'kablus herwydh an charj' a-rag Duw, an Diwettha Breusyas. Y hwor ev an gwiryonedh; ny yllir y dolla eev. Mes, yn y gerensa, y hyll Duw deklarya yn dha gever, 'Ankablus'! Rag devnydhya an term teknogel, ev a'th *justifi* awos oll re wrug Yesus, ha'th fydh ynno! Y hyll'ta kerdhes rydh a stevel an lys Duw dhe vewa bewnans yn-dann an howl, pell dhyworth kommel a dhampnya.

“Duw a'th *justifi* awos oll re wrug Yesus, ha'th fydh ynno! Y hyll'ta kerdhes rydh a stevel an lys Duw dhe bewa bewnans yn-dann an howl, pell dhyworth kommel a dhampnya.”

Ni a welas ensampel a hemma y'n kas Abraham. Nyns o ev den perfydh mes, herwydh savon Duw, y vodh dhe 'fydhya yn Duw' — dhe vynes trestya dhe'n lavar Duw — o renkys ughella ages y nivel a wrians moral hag, awos henna, Duw 'a'n reknas dhodho avel ewnder'. Henn yw fatel yth yw Duw. Nyns yw res dhodho bos gostydh dhe neb kod moral usi, war neb kor, a-ves dhodho hag yw a ughella renk agesso, bys may fo res dhodho amyttya y rewlys. Tamm vyth. Yth yw Duw y honan 'an rewl', hag ev a dhewis bos Duw a ras ha justifia an den kablus. Y hyll dha dhyghtya y'n keth vaner ha dell dhyghtyas ev Abraham! An abostel Pol y lever yndella:

'Mar peu Abraham justifiys der oberow, ev a'n jeves bostya, marnas a-rag Duw. Rag pandr'a lever an skryptor? "Abraham a fydhya yn Dhuw ha homm o reknys dhodho avel ewnder." Lemmyn dhe neb a lavur nyns yw an gober reknys avel ro mes

avel kendon. Ha dhe neb na lavur mes neb *a drest ynno ev neb a justifi an den ongrassyes*, y reknir y fydh avel ewnder.⁷³

Nowodhow splann yw hemma hag onan a'n brassa delitys a vos holyer Yesus! Nyns ov perfydh, tamm vyth, my a wor. Ha my a wor Duw dhe wodhvov ynwedh. Mes, dell grysav y er ha trestya yn tien dhe Grist ha'n pyth a wrug eev, deklarys ov 'ankablus'. Ny res dhymm prederi na hwath dos ha bos brassa an bern ow feghow ha defowtys, bys may fo ogas chanjyans omborth, pan vo ow debis brassa ages ow kresys, ha dyllys vydh breus Duw er ow fynn, po lemmyn po y'n diwettha breus. Yn le henna, my a vir war-vann dhe weles ow Thas a nev ow minhwerthin, hag y klewav neb a lever dhymm unweyth arta, 'Ankablus!'

Kentryn bras yw hemma dhe blegya dhodho. Mes nyns yw na fella kas a blegya dhodho yn unn waytyas ev dhe'm degemeres unsel mar trehedhav an gradh, mes a blegya dhodho awos ow bos grasek ev dhe'm degemeres yn tevri, heb hockya, a-barth Yesus. Bryntin! Bewnans yn hwir!

Y hwaytyav, hag y pysav gans oll ow holon ty dhe dhos dhe'n le lowen ma, ty ynwedh, mar ny dheuthys ena seulabrys. Nyns yw saw unn rann an eksperyans marthys a omjunya gans Duw hag y aswon.

⁷³ Romanyon 4:2-5

Rann 4: Styr an Postow Arwodh

c. *Pobel Duw*

24.

An Gemeneth Dhasprenys

Omjunya gans Duw, dre fydh yn Yesus, a dhalleth avel tra bersonel. Neppyth yntra ty ha'n Arlodh yth yw. My a'th pys, mars esos ta owth hockya hwath, a dewlel dhe-dhenewen dha dhoutys ha gul an kamm na a afydhyans personel dhe Yesus.

Wosa ty dhe omjunya ganso, y konvedhydh yn skon bos meur a daklow yn kemmyn yntra ty ha tus erel re wrug an keth tra. Nebes haval orth ow demedhyans yth yw. My a godhas yn kerensa gans Faith ha'y demedhis; ow gwreg yw hi lemmyn dres moy es tri ugens bledhen. Mes pan y'n gwrug vy, y konvedhis yn verr spys my dhe dhemedhi yn hy theylu. Y feu edhom dhymm a neb termyn rag aga aswon oll, mes drefen henna, moy rych o ow bewnans wostiwedh.

Nyns yw dre happ bos *teylu* metafor an moyha kemmyn y'n Bibel rag 'Kristonyon war-barth'. Duw yw agan Tas ha Yesus yw agan Broder Kottha, neb a dhyskis dhyn pysi, '*Agan Tas ni...*' An dra splann yn kever teylu pynag a ober yn ta yw nag eder nevra yn unsel. Yma kesflegheghe dhe wari gansa. Yma re yowynka dhe witha ha dyski dhedha a-dro dhe'n bewnans. Yma re gottha dhe dhyski gansa. Tra vyth yw gweth ages unikter, ha teylu da yw an gwella remedi.

Henwys yw teylu Duw *an eglos*.

Soweth, y leverydh — drefen bos dhe 'eglos' yn fenowgh gordonyow negedhek yw krev lowr rag beudhi son an melodi. Y tybir martesan a'n drog-usyans reydhel a yonkers gans hembrenkysi

eglosyek, re beu nowodhow bras a dermyn dhe dermyn. Y perthydh kov a servisyow eglos mayth o difenys orthis a dhybri hwegennow, mayth o puptra gwrys herwydh an lyver, mayth o euthyk an kana, ha mayth es skwithys mes a'th rewl. Yma kov dhis a'n pronter o 'sans' pan esa ev owth offyshe mes drogaswonys y'n gemeneth avel den pith rag arghans po drog-tavasek. An den a sen an ewfonium yn band Lu Selwyans neb a'n jevo kerensa gudhys gans gwreg an den a seni an tollgorn. An pregoth 'tan ifarn' a ri hullewov dhis. An aweylor PW ow pysi arghans yn attal rag botellow a 'dowr sans' rag may prena ev jett privedh. Asper yw hemma oll, ha ny'th vlamyav mar mynn'ta gortos pell dhyworto.

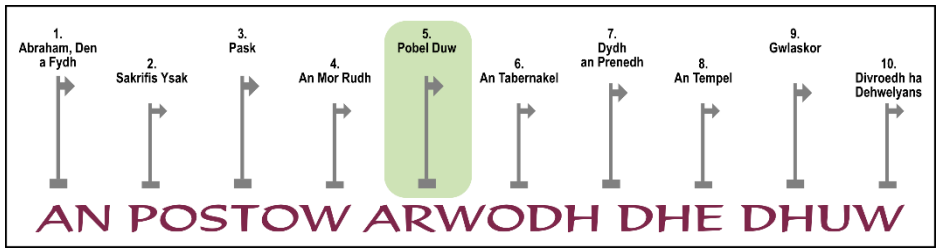
Mes *ny res* bos yndella. Y hyll bos an eglos fest skodhus ha kentrynnek, ow ri confort ha tomder. Yma lies eghen a eglos, ha'n pyth yw da gans unn den ny wra bos da gans den aral. Ytho, mars omjunsys gans Duw, my a'th kenerth dhe hwithra an re usi y'th kentreveth. Gwra spena termyn rag kavos eglos may hyll'ta bos attes, le may fi degemerys, kerys ha kenerthys y'th fydh.

Yn kever henna, da vydh ragon lemmyn dasweles...

Pobel Duw (Post arwodh 5)

An Ebrowyon, wosa i dhe dhiberth a Ejyp ha treusi an Mor Rudh, o an *gemeneth dhasprenys*.

Duw re'ga sawyas a'n gethneth, ri dhedha aga rydhyses ha'ga danvon troha'ga destnans: an Tir Ambosys. Aga frevyans kemmy'n a'ga junyas an eyl dh'y gila, yn-dann Voyses, aga hembrenkyas. A verr spys wosa henna, dell eus kov dhis, i a fasthas aga honanieth avel kenedhel yn unn nowedhi aga hevambos gans an Arlodh. Lemmy'n yth o ev, yn styr krevhes, aga Duw, hag i o y bobel. Yth esa aga heskowethyans avel pobel Duw kreffa hwath.

Hedhyw, oll an re neb a grysis yn Yesus Krist a omaswon avel an ‘gemeneth dhasprenys’. Drefen aga eksperyans kemmyn a dhasprenans a gethneth, unn bobel yth yns. Nyns yw lemmyn tra a genedhlogeth. Yedhoweth, gans styr a ‘bobel Duw’, re beu dastyrys dre Yesus. Y’n eur ma, oll a worr aga fydh ynno ev, po Yedhewon po Jentilys, yw ‘fleghes Abraham’.⁷⁴ Yma milvilyow ahanan, dres oll an bys. Nyns eus fordh, ytho, ni dhe vos oll war-barth yn neb styr fisegel. Res yw dhyn bos lowen yn unn vos ‘war-barth’ gans niver strothys anedha. Yn normal, henn yw dre vos esel eglos ogas dhe’n le mayth on ni trigys, le may hyllyn ni ‘gul bewnans war-barth’ gans tus a’n keth brys.

Gwra merkya my dhe leverel ‘gul bewnans war-barth’. Bos pobel Duw yw pell dhyworth ‘mos dhe’n eglos’ hepken myttinweyth dy’Sul.

“Bos pobel Duw yw pell dhyworth ‘mos dhe’n eglos’ hepken myttinweyth dy’Sul.”

Nyns yw eglos, yn ober, drehevyans mann; tus yw hi. Y hallsen ni leverel nag yw an eglos le mayth *en* ni dhedhi; an pyth *on* ni yth ywa. Kepar ha dell vewa an Israelysi pub rann a’ga bewnans war-barth, gelwys on ni dhe vos kemeneth Duw 24/7. Henn yw drefen nag yllyn ni na fella perthi rannans ynter an sans ha’n leg. Sans yw an bewnans oll lemmyn, ha ni a’n byw war-barth gans agan keskrysoryon. Ni a weres an eyl y gila. Ni a gevren agan pythow, dell vo gwiw. Ni a with an eyl war fleghes y gila. Ni a dheg bosow dhe’n chi pan dhinythis

⁷⁴ Gwra gweles Galatianys 3:6-7

onan ahanan. Ni a worr dhe'n worvarghas y'gan karr agan breder ha hwerydh koth. Ni a bys war-barth, y'gan chioiw keffrys hag yn servisyow ordenys. Ni a gan war-barth, ni a hwerth war-barth, ni a skool dagrow war-barth.

Res yw dhis bos rann a gemeneth a'n par na. Hwither onan anedha!

'Mes, a ny delledh bos yndella *an gowethas dre vras?*' ty a wovyn. Y telledh, y'n gwella kas. Hag y fynyn ni oll gweres ow kul henna. Mes an eglos, avel kowethas a-ji dhe'n gowethas, yw kenwra. Yma dhe geskrysoryon yn Yesus, awos aga herensa gemmyn dhodho, moy a jonsyow dhe witha an eyl y gila ages dell yw normal. Treweythyow, estrenyon ow mires orthyn a lever, dell wrens yn fenowgh y'n dedhyow a-varr a'n eglos, 'Mirewgh fatel gar an eyl y gila an Kristonyon ma!' Tennys yw nebes anedha, gans an pyth a welons, dhe gavos Yesus rag aga honan.

Henna a as dew bost arwodh hepken dhe dhasweles, ha ni a wra aga hesunya. I yw...

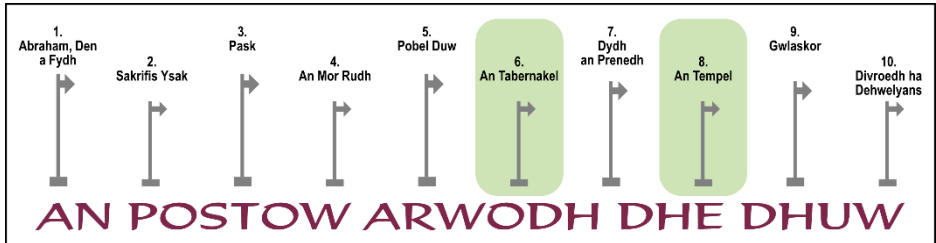
***An Tabernakel (Post arwodh 6) hag
An Tempel (Post arwodh 8)***

Ni a welas a-varra fatel o an Tabernakel y'n difeyth ha'y worthrians, an Tempel yn Yerusalem, kresel dhe'n bewnans Yedhowek. Krowsfordh a nev ha nor yth ens, rag yth o an dhew an le may triga Duw yn-mysk y bobel. Rag henna, diegrys o an bobel pan byllas an Kaldeanys Yerusalem yn 586 KOK ha diswul an Tempel, ow tegi dhe-ves meur a'n bobel dhe dhivroedh.

Pandr'a hwarva dhe lok Duw pan veu diswrys an Tempel?

An profos Ezekiel a'n displegyas. Yn deskrifans grafegel, y'n lyver an Bibel a'n jeves y hanow, ev a dheskrif fatel welas ev lok Duw, avel neb jynn-ebron bras ha spyrysel, owth omsevel a'n Tempel ha diberth. War eryow erel, Duw re leveris farwell seulabrys ha gasa.

Trogh o y golon drefen ev dhe gara hwath y bobel ha gortos omres dhedha. Mes keskowethyans a dhevnydh omrians a dhew, hag i re wrussa klerhes, der aga fowt a wostyth hag a lelder, nag esa hwans dhedha a'y witha gansa.

Wosa an deg bledhen ha tri ugens a dhivroedh, y perthydh kov, remenant a Yedhewon a dhehwelis dhe'n Tir Sans ha dastrehevel an Tempel. Mes, dell verksyn ni, byghanna meur lowr o ev es huni Solomon, ha bythkweth ny anedhis ena lok tavadow Duw dell wrussa ev a-varra yn huni kyns orth y fundyans. Yn despit dhe henna, y pesya an gordhyans y'n vaner usadow, ha'n golyow bledhynnyek a denna an dus dhe Yerusalem arta. Yth esa dhedha fydh bos lok Duw gansa, ena yn Sans an Sansow, mes war neb kor ny heveli puptra bos gwirvos mar vyw dell re bia yn termyn o passyes.

Erbynn oos Yesus, an Tempel drehevys gans an dus re dhehwelis a dhivroedh re beu moghhes euthyk tra ha gwrys dhe vos drehevysans a dekter ha meuredh heb par y'n hen norvys. Hwegh bledhen ha dew ugens o an ober, ha nyns o gorfennys yn tien na hwath. Myghtern Herod re bia an nerth a-dryv dhe'n ragdres, hag o estemyes gans meur a dus, y'ga mysk an re na gara Herod y honan. Mes nyns yw tekter ha meuredh arlehor rag lok Duw, ha ny driga an lok na y'n drehevysans ma, dell ny drigsa yn y voth kyns an ystynnans.

Ottomma an profos Ezekiel arta. Yn termyn an divroedh ev re brofossa oos nowydh ha splann *pan o an Tempel dastrehevys* — Tempel maga kowrek ha gloryus mayth apert yw Ezekiel dhe assaya deskriba neppyth a ystynna dhe'n finweth y allos avel skrifer.

Y fia an Tempel a dheu ma, yn-medh ev, leun a lok Duw yn maner varthus dres eghen. Drehevyans Herod, bras ha teg dell o ev, nys o a'n par na, awos na driga ena lok klewys Duw. Yth esa Ezekiel ow hyntya, martesen, bos *neppyth brassa ha gwella es drehevyans gwir ow kortos?*

Ena, yth esa dargan Daniel may hworfenna an divroedh wosa 490 bledhen — an pyth a besya bys dhe'n termyn Yesus. Rag henna, yth esa an Yedhewon y'n dedhyow Yesus ow kwaytyas dededhyans a neppyth nerthek kyns pell. Pypynag a ve henna, yth o rann anedha *bos an Tempel benygys gans lok Duw wortiwedh* — y triga Duw ynmysk y bobel yn maner moy tavadow es dell esens i orth y glewes seulabrys.

Gans henna, y teun ni dhe Yesus. Avel Yedhow a'y dermyn, Yesus a wre mos dhe Dempel Herod yn fenowgh, mes y leveris ev nebes traow koynt yn y geve. Unn jydh, rag ensampel, yth esa ev ow kerdhes rybdho gans y dhyskyblon, neb a gampollas meuredh an drehevyans. Y hworthebis Yesus, 'An taklow a welowgh – dedhyow a dheu pan na vydh gesys men war ven, na vydh tewlys dhe'n dor.'⁷⁵

Anpossybyl a heveli henna. Drehevyans kowrek yth o, yn hwir, ha gwrys dhe besya. Yth esa Yesus, byttegyns, ow leverel, dell heveli, ev dhe worfenna y'n keth vaner ha dell worfensa Tempel Solomon. Ny ylli an dhyskyblon konvedhes henna.

Yn prys aral y leveris ev neppyth moy koynt hogen. 'Diswrewgh an tempel ma,' yn-medh ev, 'ha kyns penn trydydh my a'n drehav.'

Gans henna, yth esa y woslowysi owth hwytha aga diwvogh ha kravas aga fenn. Pyth o styryans y eryow? An abostel Yowan, neb a skrifis a-dro dhe'n hwarvos ma, a addyas kampil displegyek: 'Mes ev a gewsi a dempel y *gorf ev*. Ytho pan veu drehevys dhyworth an re varow, y dhyskyblon a borthas kov ev dhe leverel hemma, hag i a grysis an skryptor, ha'n ger a gewsis Yesus.'⁷⁶

'Y gorf'? Yn hwir. Porth kov a henna — dhe les yth ywa.

⁷⁵ Luk 21:6

⁷⁶ Yowan 2:19-22

Y'n dhew hwarvos ma a'n Tempel Yesus a dhiskwedha dew dra. An kynsa: Tempel splann Herod a wre bos distruys kyns pell. Ha, nessa, Yesus y honan, y gorf, o an Tempel *gwir* yn towl efan Duw. Ynno ev y honan *avel den*, a-der yn neb drehevyans, o desedhys lemmyn an krowsfordh a nev ha nor. Yth o ev Emmanuel: *genen ni Duw*.

Prevys ewn veu ev yn kettep kas. Dell dheriv dhyn an istori, y'n vledhen 70 OK — nebes degvledhen hepken wosa Yesus — luyow Roman a omsettyas a-dro dhe Yerusalem. Wosa storvya an cita bys dhe'n plegians, i a's fethas, orth hy leski hag iselhe an Tempel — an Tempel na meur ha gloryus hogen — dhe vagoryow duhes gans an mog.

Yn-kever an dra aral, Yesus y honan yw 'genen ni Duw' yn tevri. Nyns eus edhom dhyn a vos dhe neb tempel, po dhe eglos po chapel hogen, rag tochya an duwsys, drefen na drig Duw namoy yn drehevyansow. Rag leverel an gwiryonedh, nyns yw eglos an bluw orth an gornel moy 'chi Duw' es diwotti Ankor Glas ryb glasen an wig. Dell lever unn hymna koth, 'Le mayth usi Yesus, *ena* yma an nev.' Ev y honan yw an Tempel lemmyn.

Mes yma neppyth anwaytys y'n dra ma. Gwir yw bos Yesus y honan an Tempel lemmyn, le may trig Duw yn-mysk y bobel, mes gwir yw bos 'an Tempel' ynwedh *nyni agan honan*, avel y bobel!

“Gwir yw bos Yesus y honan an Tempel lemmyn, le may trig Duw yn-mysk y bobel, mes gwir yw bos ‘an Tempel’ ynwedh *nyni agan honan*, avel y bobel!”

Yth ober an dra yndella. An Testament Nowydh, owth usya metafor bewoniethek, a gews a Yesus avel 'penn' an eglos, hag yw y 'gorf'. Kepar dell os ta unn den, dha benn ha'th korf omjunys yn unn ensys, gwir yw ynwedh bos Krist (an penn) ha'n eglos (y gorf) unn ensys.

Awos unses ma a benn ha korf, an Testament Nowydh a re an hanow 'Tempel' dhe *Jesus y honan* ha dhe'n *bobel Duw*. 'A ny wodhowgh hwi,' a wovyn Pol orth an Korinthianys, 'agas bos tempel Duw ha bos Spyrys Duw trigys ynnowgh? ...Sans yw tempel Duw, ha'n tempel na *yth owgh hwi*.'⁷⁷ Gwiw yw hemma oll. Krist y honan yw an Tempel nowydh. Ev ha'y bobel — penn ha korf — yw onan. An bobel Duw, ytho, yw an Tempel kepar ha dell yw an Tempel *Jesus y honan*. Ha henn yw le may trig Duw.

Yma y'n traow ma dew sewyans hewul.

Yth yw onan anedha: mar kohelydh jy 'eglos' ty a gyll rann alhwedh an provians Duw. Mars avoydydh an Tempel yw an *eglos* (y'n styr chyf a 'dus'), ty a'th tiberth a dremmyn dhe les lok Duw. Yma edhom dhis a Gristonyon erel mar pydhydh jy tevi hag adhvesi y'th fydh.

An dra aral yw: res yw dhis kevri dhe weres 'korf Krist', yw gwann ha kammys yn fenowgh, ow tevi hag adhvesi, mayth omdhesedh ev orth meuredh *Jesus*, an Penn. Res yw dhis omvyska yn bewnans an eglos. Ny vedhydh jy saw yndella kevri dhedhi dha rohow, ha kavos les a'n rohow dyffrans res gans an Arlodh dh'y 'eseli' (rannow an korf) erel. Yndella, yn-medh Pol, 'ni a wra tevi dhe dhos ha bos yn pub maner an *korf adhves* an huni yw an penn, Krist.'⁷⁸

Mes, dhe dhehweles dhe'n desten 'tempel', an *gowethas Kristyon dres oll an bys* yw an Tempel meur profosys gans Ezekiel. Henn yw le may trig Duw lemmyn!

Omnia yw an dedhyow ragwelys gans an profos! Mar kyll an eglos dre vras restra hy fara, y hyll hi treylya an bys war y benn ha gul may fo klewys lok Duw yn pub le. Ragos jy, henna oll a styr: na wra bos lowen owth omjunya gans Duw dhe nivel personel. Omlowenha ryb *Jesus*, yn hwir. Hol ev, bydh gostydh dhodho, byw herwydh y vodh.

⁷⁷ 1 Korinthianys 3:16-17

⁷⁸ Gwra gweles Efesianys 4:11-16. Treyls yw an rann devynnys gans an awtour a'n versyon Sowsnek *New International Version*.

Mes ha ty ow kul yndella, kyns pell ty a wra klewes y lev: 'Termyn yw ragos dhe dhos omma yn-mysk ow thus erel.'

25.

Penn an Viaj

Ni a wra, oll ahanan, viaj spyrysel.

Yth esov war ow viaj ow honan termyn hir. Ha my ow skrifa hemma, nans yw moy es 70 bledhen y tallethis vy ow fergherines a fydh gans Duw avel maw a dhewdhek bloodh. Ha ty? Ple'th esos ta y'th viaj? Ny yll den vyth saw ty gorthebi. Govenek a'm beus an pyth a skrifis vy dhe'th weres ow skeusi rag bosva heb mynnas ha, dre Yesus, ow talleth dha viaj a fydh dha honan.

My a'th pys a besya mos yn-rag. Na vydh re attes; na wra koselhe re. Pys hwilas Duw gans oll dha golon, ow keskewsel ganso pub eur oll, ow tyski hag ow tevi y'th fydh. A-hys an fordh y fydh govynnow pals, meur anedha pupprys heb gorthyp. Nyns yw henna marth, awos bos agan keskowethyans gans Duw, neb yw ogas dhyn dre Grist mes, yn kettermyn, 'aral' ha treuseskynnus. Govynnow avel...

- Fatla a-dro dhe dus a gryjyansow erel? A yll Duw aga drehedhes, i ynwedh? Gyll; y fydh ev ena ragdha dell vewons herwydh an konvedhes usi dhedha. Mall yw ganso komprehendya, a-der ekskludya.
- Y feu Duw neb a ladhas Yesus dhe Galvari? Na veu. Y feu tus neb a'n ladhas. Mes, yn kevrinek, Duw a wrug devnydh a'y growsyans rag provia bewnans ha trygh! 'Yth esa Duw yn Krist, owth unverhe an bys dhodho y honan.'⁷⁹
- Yw mernans an poynt a 'dhiwettha chons' rag omjunya gans Duw? Dell y'n konvedhav, nyns yw res krysi yndella. Ev yw pupprys ygor ha parys dhe dhynerghi. Mes lemmyn yw an gwella prys!

⁷⁹ 2 Korinthianys 5:19

- Yw gwir ifarn? Nag yw, mar tesevydh le a'n par *Inferno* Dante. Mars eus le a dhibarth dhiwettha a Dhuw, ny vydh ena saw an re a dhewis bos ena. My, y fewav yn-dann waytyas y gerensa heb lett dhe denna peub dh'y honan wortiwedh.
- Fatla a-dro dhe'n dus oll a vewas kyns Yesus? Hag an re hedhyw a vyw aga bewnans oll heb klewes a-dro dhodho? Henn yw kudyn Duw, a-der dhis, hag y hyll'ta bos surhes ev dhe brovia ragdha oll war neb kor. Martesen y hwra ev devnydh ahanas rag drehedhes nebes anedha?

Nyns yw an re na saw ow thybyansow personel y'n eur ma, drehedhys der an data biblek a gussulyn pan assayn ni gorthebi orth govynnnow a'n par na, hag yw treweythyow nebes kemyskys. My a'th kussul na vos maglennys yn traow yw anpossybyl dhe gonvedhes. A-der henna, gwra pesya bewa yn golow a'th kesunyans gans Duw. Gwra dyski strivya war-rag yn uvel, pes da gans an golow yw dhis, ha goheles re a vires a-bervedh yn unn ystynna dha leuv rag sodha an re erel.

Yn kettermyn, red an Bibel. Nyns yw lyver es, mes y tal pesya ganso. Dell redydh, porth kov bos ev na lyver mes *lyverva* a lyvrow, a lies eghen, skrifys gans awtours bals yn meur a osow dyffrans an istori. Res yw y styrya yn fur may kyffi anodho imach dre vras a vo kompes, mes y hwra dha eglos gweres gans henna.

Wostiwedh, heb mar, ty a wra merwel. Yma an pyth a hwer ena y'n dhiwleuv Duw, hag y hyll'ta y drestya. An breus 'ankablus' deklarys seulabrys warnas a wra pesya. Yth yw ober Yesus, a-der dha huni, gorambos a henna. Ny res dhis perthi own, ytho.

“An breus ‘ankablus’ deklarys seulabrys warnas a wra pesya. Yth yw ober Yesus, a-der dha huni, gorambos a henna. Ny res dhis perthi own, ytho.”

Ty a omwovyn, martesen, fatel vydh an nev. Mars yw bos y'n nev bos yn lok Duw, owth aswon gans delit felshyp hweg an Drynses, ev

a wra bos splann dres eghen! Gwra ankevi an skwirglassansow ollgemmyn, avel gwiska pows wynn savonek, kerdhes war gonsys owrek yn-dann delynnya, po neuvela a-derdro war gommol, sansel an semlant a'th enep. Sur ov, nyns yw da genes studh a'n eghen na, dell nag yw da genev vy. Mes gwibessa yw assaya leverel fatel vydh *yn hwir*. Y fydh ev bryntin yn tevri!

Moy dhe les, *nyns yw an nev an dhiwedhva finel*.

“Nyns yw an nev an dhiwedhva finel.”

Dehwel dhe'n le may tallathas hwedhel dien an bewnans, an ollvys ha'n istori: towl Duw dhe vos yn felshyp anterrys gans tus, neb a witha an bys ragdho, yn unn wul anodho 'tempel' kosmek, le mayth omjersya Duw ha'y bobel puptra yw da ha gloryus bys vykken. Yn despit dhe wander an dus, ny forsakyas ev bythkweth an towl na. Unn jydh a dheu, ev a wra dri frut. An dhiwedhva finel yw *henna*.

Hemm yw an termyn a dheu splann ha tennvosek a venegsyn a-varra: an wlaskor yn oll hy dieneth gloryus. Mynsedh Duw ha huni ahanan — nev ha nor — omjunyes wortiwedh. Y lok yn pub le, ow tochya puptra. Kres, porpos, lowena, chalenj, awenekter ha keweras, oll anedha heb dhiwedh. Hag oll anedha yn kerghynnedh fisegel yn splann, yn gwrians nowedhys yw henwys gans an Bibel 'nev nowydh ha nor nowydh'. Payn, anken ha dagrennow nahen. Mernans namoy. Keun na vrath, dell dybav. Hag orsigow, martesen!

Rann a'th porpos omma ha lemmyn yw dhe vovya an taklow troha'n tu na. Gans gweres an Spyrus Sans, y hyll'ta bos avel Yesus, ow tochya an dus a-dro dhis gans kerensa, tomder, kennerth ha govenek. Y hyll'ta herdhya rag justis hag ewnhynseth y'n bewnans poblek. Y hyll'ta kewsel dhe'n awtoritys, orth aga chalenjya nag abusya aga gallos. Y hyll'ta desedha bagasow fleghes vyghan, alusenjiow boos, ospesys po traow pynag dhe wellhe bewnans an dus. Ny wren ni ewnhe puptra, heb mar. Mes, dell vov Duw y honan an taklow war-rag, yma an termyn ow tos *pan dhehwel Yesus dhe ri*

dhe'n taklow an diwettha herdhyans ha derowa, wortiwedh, an pyth yw henwys gans an Bibel 'an oos a dheu'.

Yth yw 'an oos a dheu' tra goynt. Herwydh unn styr, yma ev omma seulabrys, ow korgudha 'an oos ma', drefen y vos derowys gans 'an hwarvos Krist', dell verksyn ni. A-dhia ena, ev a veu ow mos yn-rag yn kosel, treweythyow ow kul kammow hir dhe wellhe an plit denel ha studh an planet, ha treweythyow ow fyllel yn diswaytus, bys may slynkyens an taklow nebes a-dhelergh. Mes pan dhehwel Yesus, dell ambosas an eledh y'n jydh y ascensyon, y hwra 'an oos ma' gorfenna yn kler, ha'n 'oos a dheu' dos y'ga mysk yn oll y lori kowal. Ogh, dedhyow lowen!

Ha gwaytyansow a'n par ma dhyn ni, delit ha privylej yth yw servya an re erel hedhyw. Yndella yw an gordhyans ynwedh. Es yw kana hymnys a wormel dhe Dhuw neb re ros dhis 'ambosow drudh ha pur vras' a'n par ma.⁸⁰

Mes ny wra an bewnans hedhyw bos hwekter ha golow *yn tien*. Nebes tus, nebes nerthow tewl, a wra kravas ha trewa, awos bos kas gansa ty dhe vos kannas Krist. Y hyllons i dha ladha hogen, dell ladhsons dha Arlodh ha Selwador. Mes ev re dennas yn-mes gwan an mernans, ha ny dheu ha bos diwedh an bewnans ma marnas porth dhe neppyth yw gwella dre bell. Ny yll'ta fyllel!

Ytho, bydh onest: dell dhrehedhydh penn an lyver ma, ple'th esos ta?

A wruss'ta 'omjunya gans Duw' hwath yn maner apert? A yll'ta gweles an kerri ynkleudhyans, po an gwel dhyworth penn an menydh, ha hwystra pysadow leun a styr lemmyn, rag ty a'n aswon ha'y gara, ha kevren y wel a'n traow? A yll'ta kewsel gans dha flogh a-dro dhe skavder an golow ha braster dres musur an ollvys, ow kodhvos lemmyn bos an Duw diwoles yw formyer a buptra dha Das kerensedhek ynwedh?

⁸⁰ 2 Peder 1:4

Po res yw dhis gul nebes kammow moy? Mars yw henna an kas, gwra e yn dha dermyn dha honan. Mes gwra pesya hwilas Duw. Nevra ny wra ev gorfenna dha gara. An lyha a yll'ta gul, ytho, yw na worfenna y hwilas. Mars omglewydh jy bos 'kryser', po nag omglewydh, kows dhe Dhuw yn pysadow. Govyn orto. Lavar dhodho dha sprallansow, hogen mars yw res dhis dalleth hwath gans 'A Dhuw, mars os ta ena yn hwir...'

Bydh lowen. Bydh benygys!